

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут _____ **Навчально-науковий інститут економіки і управління** _____

Кафедра Міжнародної економіки

«До захисту в ЕК»

Д.е.н. проф., директор інституту

(підпис) **Олег ШЕРЕМЕТ**
(прізвище та ініціали)

«__» _____ грудня _____ 2025 р.

«До захисту допущено»

Д.е.н. проф., завідувач кафедри

(підпис) **Світлана ГУТКЕВИЧ**
(прізвище та ініціали)

«__,_» _____ грудня _____ 2025 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

зі спеціальності _____ 292 «Міжнародні економічні відносини»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ **Міжнародна економіка**

на тему: _____ **Процеси міграції в сучасних умовах**

Виконав (ла) здобувач (-ка) 2 курсу групи МЕ-2-4м

Манойло Дар'я Григорівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник _____ **к.е.н. доцент. Саблук Віталій Петрович**
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Я як здобувач (-ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав (-ла) і не одержував (-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач (-ка) _____
(підпис)

Київ – 2025 р

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

<u>Інститут</u>	<u>Навчально-науковий інститут Економіки і управління</u>
<u>Кафедра</u>	<u>Міжнародної економіки</u>
<u>Освітній ступінь</u>	<u>Магістр</u>
<u>Спеціальність</u>	<u>292 «Міжнародні економічні відносини»</u> (шифр і назва)
<u>Освітньо-професійна програма</u>	<u>«Міжнародна економіка»</u> (назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної економіки

д.е.н. проф. Світлана Гуткевич
«01» вересня 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Манойло Дар'ї Григорівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Процеси міграції в сучасних умовах

керівник роботи: Саблук Віталій Петрович, доцент., кандидат економічних наук

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «01» вересня 2025 року № 643-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01.12.2025 року,

3. Вихідні дані до роботи нормативно-правові акти, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті, офіційні сайти державних та недержавних організацій.

4. ЗМІСТ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ (ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ПОТРІБНО РОЗРОБИТИ):

Розділ 1. . Теоретичні основи міжнародної трудової міграції в світі

Розділ 2. Аналіз особливостей міжнародної трудової міграції в країнах світу для мігрантів та мігрантів-біженців

Розділ 3. Перспективні стратегії в сучасних умовах для трудових мігрантів та мігрантів-біженців з України

5. Перелік графічного матеріалу Дисциплінарний підхід до теорії міжнародної міграції; Трудові мігранти в повосній Україні, розташовані за категоріями, статтю та місцем проживання до виїзду за кордон; Рівень працевлаштування українських переселенців в Європі (кінець 2024 року); Усього середня чисельність міжнародних мігрантів

з України у 2017 р., тис. осіб (1 303 300 осіб);Обсяг «Тимчасового захисту» біженців – мігрантів з України, EUROSTAT у 2024 р. (на загальну суму 4 647 000 осіб)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Саблук В.П. доцент., кандидат економічних наук		
2	Саблук В.П. доцент., кандидат економічних наук		
3	Саблук В.П. доцент., кандидат економічних наук		

7. Дата видачі завдання 01 вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	01.10.2025 р.	виконано
2	Написання розділу 1	17.10.2025 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	12.11.2025 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	20.11.2025 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	до 02.12.2025 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	01-02.11.2025 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	до 05.12.2025 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	до 05.12.2025 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	до 10.12.2025 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	16-18.12.2025р.	виконано

Здобувач

(підпис)

Манойло Д.Г

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Саблук В.П.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ
до кваліфікаційної роботи магістра на тему:
«Процеси міграції в сучасних умовах»

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків. Робота містить 23 таблиці, 17 рисунків, 146 літературних джерел, 7 додатків.

Актуальність теми магістерського дослідження полягає в узагальненні теоретичних підходів до визначення впливу міжнародних норм трудової міграції мігрантів – біженців з України у роки військової агресії РФ на Україну та сформування перспектив стратегій для трудових мігрантів при їх переміщенні в міграційний простір Європейського Союзу та інших країн світу.

Мета кваліфікаційної роботи - є узагальнення теоретичних підходів до визначення впливу міжнародних норм трудової міграції мігрантів – біженців з України у роки військової агресії РФ на Україну та сформування стратегій для трудових мігрантів при їх переміщенні в міграційний простір Європейського Союзу та інших країн світу.

Об'єктом дослідження є застосування міжнародних норм трудової міграції зокрема до вимушених мігрантів-біженців з території України.

Предметом дослідження є механізми міжнародних норм трудової міграції вимушених мігрантів – біженців з території України.

Наукова новизна - в магістерській кваліфікаційній роботі класифіковані існуючі в Україні та в Європейському Союзі, США, Великобританії, Канаді, Швейцарії, Норвегії необхідні інструменти міграційного прийняття стандартного виїзду на постійне проживання в країні міграції та особливу тимчасову міграцію вимушених біженців-мігрантів бойові дії в Україні з 2022 року.

Практичне значення результатів дослідження - магістерської кваліфікаційної роботи полягає в тому, що за результатами проведеного за 3,8 років воєнного стану з 2022 року для подальшого розташування в Європейському Союзі 4,6 млн вимушених біженців з України виявлені значні державні проблеми щодо режимів фінансування та продовження з березня 2026 року подальших режимів «тимчасового захисту» з наданням фінансової допомоги та забезпечення житлом для сімей біженців з України.

Ключові слова: трудова міграція, мігранти-біженці, тимчасовий захист, міграція за замовленням, міграція за контрактом, міграція за перенесенням міста основної трудової діяльності, міграція за воєнним станом з країни проживання.

ABSTRACT
of the qualification master's qualification thesis on the topic:
"Migration processes in modern conditions"

The qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices. The work contains 23 tables, 17 figures, 146 literary sources and 7 appendices.

The relevance of the topic of the master's research lies in the generalization of theoretical approaches to determining the influence of international norms of labor migration of migrants - refugees from Ukraine during the years of military aggression of the Russian Federation on Ukraine and the formation of prospects for strategies for labor migrants during their movement to the migration space of the European Union and other countries of the world.

The purpose of the qualification work is to generalize theoretical approaches to determining the impact of international norms of labor migration of migrants - refugees from Ukraine during the years of military aggression of the Russian Federation on Ukraine and to form strategies for labor migrants when they move to the migration space of the European Union and other countries of the world.

The object of the study is the application of international norms of labor migration, in particular to forced migrant refugees from the territory of Ukraine.

The subject of the study is the mechanisms of international norms of labor migration of forced migrant refugees from the territory of Ukraine.

Scientific novelty - the master's qualification work classifies the necessary migration instruments existing in Ukraine and in the European Union, the USA, Great Britain, Canada, Switzerland, Norway for the standard departure for permanent residence in the country of migration and special temporary migration of forced refugee migrants from the war in Ukraine from 2022.

The practical significance of the results of the research - master's qualification work is that, based on the results of the 3.8 years of war since 2022 for the further settlement of 4.6 million forced refugees from Ukraine in the European Union, significant state problems have been identified regarding the funding regimes and the extension from March 2026 of further "temporary protection" regimes with the provision of financial assistance and housing for refugee families from Ukraine.

Keywords: labor migration, refugee migrants, temporary protection, migration by order, migration by contract, migration by transferring the city of main work activity, migration by martial law from the country of residence.

АНОТАЦІЯ

до магістерської роботи на тему:

"Розвиток харчової промисловості в сучасних умовах"

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота містить 19 таблиць, 1 рисунок, кількість використаних джерел - 102.

Ключові слова: харчова промисловість, продукти харчування, інновації, модернізація, технології, логістика, товари, виробництво, компанії.

Мета кваліфікаційної роботи: визначити особливості сучасного розвитку харчової промисловості, оцінити діяльність провідних компаній галузі та обґрунтувати напрямки підвищення ефективності підприємств харчової промисловості.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- розкрито сутність, роль та значення харчової промисловості в системі національної економіки;
 - визначено економічні закономірності та фактори розвитку харчової промисловості;
 - проаналізовано загальні характеристики харчової промисловості України;
 - наведено аналіз діяльності компанії "Кернел" як одного з лідерів агропромислового комплексу України;
 - оцінено діяльність міжнародної компанії Nestlé як приклад глобальної моделі розвитку харчової промисловості;
 - порівняно економічні показники компаній Kernel та Nestlé;
 - визначено стратегічні пріоритети розвитку харчової промисловості України;
 - запропоновано напрямки підвищення ефективності діяльності підприємств харчової промисловості;
 - проаналізовано ефективність інноваційних виробничих технологій;
- Об'єктом кваліфікаційної роботи є харчова промисловість у сучасних економічних умовах.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних та практичних, організаційних, економічних та аналітичних факторів розвитку харчової промисловості різних країн і зокрема України та діяльності їх провідних підприємств.

Методи аналізу: монографічний; статистичний: графічний, табличний, метод динамічних рядів; метод порівняльного аналізу; абстрактно-логічний.

Наукові результати. Основні наукові положення та результати дослідження викладено в наукових публікаціях, зокрема у статті «Розвиток харчової промисловості в сучасних умовах», а також представлено на науково-практичних конференціях та семінарах.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В СВІТІ.....	8
1.1 Сутність та основи трудової міграції в світових державах.....	8
1.2 Трудова міграція в Україні.....	21
1.3 Особливості регулювання міжнародної трудової міграції–біженців з України.....	26
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ СВІТУ ДЛЯ МІГРАНТІВ ТА МІГРАНТІВ–БІЖЕНЦІВ.....	32
2.1 Статистичний аналіз трудової міграції в країнах світу.....	32
2.2 Аналіз прийняття мігрантів-біженців з України в розвинуті країни світу.....	49
2.3 Особливості розміщення мігрантів-біженців з України в країнах Східної Європи.....	54
Висновки до розділу 2.....	61
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДЛЯ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ТА МІГРАНТІВ – БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ	65
3.1 Стратегії для трудових мігрантів з України в світі.....	65
3.2 Трудові та житлові перспективи проживання мігрантів–біженців з України в країнах світу	80
3.3 Економічні результати трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі.....	103
Висновки до розділу 3.....	116
ВИСНОВКИ.....	122
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	134
ДОДАТКИ.....	154

ВСТУП

Актуальність теми магістерського дослідження полягає в узагальненні теоретичних підходів до визначення впливу міжнародних норм трудової міграції мігрантів – біженців з України у роки військової агресії РФ на Україну та сформування перспектив стратегій для трудових мігрантів при їх переміщенні в міграційний простір Європейського Союзу та інших країн світу.

Масове прибуття мігрантів-біженців з України у 2022 році підштовхнуло Європейський Союз до введення у дію «Директиви про тимчасовий захист», яка впроваджує нормативно-правові положення для сприяння у врегулюванні масового прибуття людей, а Європейська комісія одразу ініціювала спільну роботу з країнами ЄС для збору інформації про ситуацію на місцях та запобігання торгівлі людьми. «Тимчасовий захист» є винятковим заходом для надання негайної та тимчасової допомоги у разі масового припливу переміщених осіб з країн, які не входять до ЄС, але не можуть повернутися до країни свого походження.

Проблематика міжнародної трудової міграції є предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених, серед яких в магістерській роботі задіяні матеріали праць Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М., Чернобай Л., Маліброда С., Шевчук Ю., Безуглий П. Г., Боецька-Пономаренко Б. Т., Пономаренко О. В., Шевченко В. В., П'ятковська О. Р., Грішнова О. А., Ровенчак О., Шкурат М. Є., Лісна В. Г., Богданюк О., Ізнощикова А., Карлін М.І., Магдик Н., Озтурк І., Саєнко А., Харенко К., Садова У.Я., Синявський А., Свиридюк Ю., Сушко І., Черняк Є.О., Осташевський І.І., Кулініч І.І., Авраменко Д.О., Черняк О.І.

Одночасно використані праці закордонних дослідників по аналізу історії міжнародної трудової міграції - De Haas H., Lee, E. S., Mabogunje A. L., Skeldon R., Zelinsky Z., Harris J. R., Todaro M. P., Piore M. J., Stark O., Dorn A., Massey D. S., Hatton T. J., Williamson J. G., Hagen-Zanker J., Wimmer A., Glick

Schiller N., Bijak J., Frank A. G.

Об'єктом дослідження є застосування міжнародних норм трудової міграції зокрема до вимушених мігрантів-біженців з території України.

Предметом дослідження є механізми міжнародних норм трудової міграції вимушених мігрантів – біженців з території України.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів до визначення впливу міжнародних норм трудової міграції мігрантів – біженців з України у роки військової агресії РФ на Україну та сформування стратегій для трудових мігрантів при їх переміщенні в міграційний простір Європейського Союзу та інших країн світу.

Досягнення мети дослідження зумовило **необхідність постановки і вирішення таких завдань:**

- узагальнити сутність та основи трудової міграції;
- дослідити регулювання норм міжнародної трудової міграції в світі та в Україні;
- оцінити статистику міжнародної трудової міграції по континентам світу;
- дати оцінку міжнародному регулюванню трудової міграції в західній Європі;
- дати оцінку міжнародному регулюванню трудової міграції в східній Європі;
- надати перспективи стратегій для трудових мігрантів в Європейському Союзі (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності);
- надати трудові та житлові перспективи стратегій для категорії трудових мігрантів-біженців з України;
- провести аналіз економічних результатів трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі.

Методи дослідження: системний підхід – для визначення об'єкта та предмета дослідження; абстрактно-логічний – при теоретичних узагальненнях праць вчених; методи формування нових напрямків міжнародної трудової

міграції при формуванні стратегій діяльності для трудових мігрантів; графічний та табличний методи – при наданні наочності матеріалу дослідження.

Інформаційна база дослідження: законодавчі та нормативні документи з організації міжнародної трудової міграції при формуванні стратегій діяльності для трудових мігрантів, статистична інформація Державної служби статистики України по міжнародній трудовій міграції, монографії та статті в науковій періодиці щодо міжнародної трудової міграції при формуванні стратегій діяльності для трудових мігрантів.

Теоретична значущість отриманих результатів полягає в тому, що в магістерській кваліфікаційній роботі класифіковані існуючі в Україні та в Європейському Союзі, США, Великобританії, Канаді, Швейцарії, Норвегії інструменти міграційної політики що до стандартних процедур виїзду на постійне проживання в країні міграції та особливих механізмів тимчасово переміщених, вимушених біженців-мігрантів через бойові дії в Україні з 2022 року.

Практична значущість отриманих результатів магістерської кваліфікаційної роботи полягає в розробці аналітичної основи для прийняття рішень щодо майбутнього правового статусу, фінансової підтримки та житлового забезпечення українських біженців в ЄС після завершення чинного режиму тимчасового захисту у березні 2026 року. Зокрема, на основі аналізу динаміки вторинних переміщень, рівня інтеграції на ринках праці та структури витрат на соціальну підтримку за період з 2022 року

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3–х розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи складає 125 стор. з розміщенням в тексті 17 рисунків та 23 таблиць, список використаних 146 джерел на 19 стор., 7 додатків на 29 стор.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В СВІТІ

1.1 Сутність та основи трудової міграції в світових державах

Глобалізаційні процеси, що відбуваються в світовій економіці, сприяють активному переміщенню різних видів ресурсів: фінансових, енергетичних, трудових та інформаційних.

Міграція є невід'ємною складовою процесу глобального розвитку. Вона відіграє роль механізму перерозподілу трудових ресурсів як між секторами економіки, так і між регіонами, сприяючи адаптації до змін та мінімізуючи можливі соціально-економічні потрясіння. Як внутрішня, так і зовнішня міграція має суттєві економічні та соціальні наслідки як для самих людей, так і для громад, з яких вони виїжджають, та місць їхнього прибуття.

В переліку історичних теорій міграції (1966 – 1990 рр.) закордонні дослідники представляли явище міграції в загальних рисах, але основною проблемою у дослідженні міграційних процесів була відсутність теоретичної системи, для узагальнення та систематизації результатів попередніх емпіричних досліджень [1]. Така теоретична система може бути основою для вивчення, інтерпретації і розуміння міграційних «процесів» і «наслідків» з позиції різних парадигм, оскільки дослідження міграції вимагають більш ґрунтовного аналізу її теоретичних підходів, адже процеси мобільності робочої сили набирають динамічних обертів та нових форм..

В додатку А наведені основні історичні теорії міграції згідно дослідженням [1], [10], [12] з посиланням на назву закордонних дослідників та роки публікації їх робіт.

Наразі можна виділити низку факторів, що заважають загальному розумінню міграції (De Haas, 2021) [109]:

- упередженість приймаючої країни та ігнорування причин, наслідків і досвіду міграції з точки зору регіону походження призводять до однобічного розуміння міграційних процесів;

- домінування національних поглядів, «методологічний націоналізм» і пов'язана з ним тенденція некритичного сприйняття національних категорій для класифікації міграції;

- дисциплінарні та методологічні відмінності, особливо між кількісними та якісними підходами;

- розрив в дослідженнях «вимушеної» та «добровільної» міграції;

- відмінності в дослідженнях «міжнародної» та «внутрішньої» міграції.

Проведено аналіз теорій з кінця XIX століття, які націлені на розуміння міграційних процесів. Міграція відповідно до Закону України «Про основні засади державної міграційної політики України» — це процес переміщення осіб через кордони держав або в межах країни, що здійснюється з дотриманням чинного міграційного законодавства держави призначення та походження (якщо застосовується). Ці теорії можна розділити на дві основні парадигми, щодо базових припущень про природу суспільства і методи його вивчення (див. табл. 1.2). Так, неокласичну модель рівноваги, «push-pull» міграційну модель виштовхування-притягнення, теорію міграційних систем, теорію міграційних мереж варто віднести до функціоналістської парадигми, відповідно до якої, міграція – це стратегія оптимізації доходів окремих осіб або сімей з врахуванням потенційних витрат і вигод

Розподіл теорій міграції

Мікрорівень	Мезорівень	Макрорівень
Теорія виштовхування-притягнення	Теорія соціального капіталу	Неокласична теорія макроміграції
Неокласична теорія мікроміграції	Інституційна теорія	Міграція як система
Поведінкові моделі	Теорія мереж	Подвійна теорія ринку праці
Теорія соціальних систем	Кумулятивна теорія причинності	Теорія світової системи
	Нова економіка трудової міграції	Мобільний перехід

Джерело: побудовано за даними Hagen-Zanker, J., 2008 [119]

Нами проведено аналіз нових теорій міграції, зосереджених на повсякденному досвіді та ідентичності мігрантів, з класичними підходами, такими як функціоналістські моделі (зокрема, теорія «виштовхування-притягнення») та концепція відносної бідності наведені в табл. 1.3

Таблиця 1.3

Сутність нових сучасних теорій міграції

Автор та рік публікації роботи	Назва пропонуємої теорії міграції
Інтераціоналістична перспектива в соціальній теорії	
(Vertovec, 2009) [123]	транснаціональна теорія
(Cohen, 1997; Safran, 1991) [124]	теорія діаспори
(Cohen, 2007) [125]	теорія креолізації
Четверта гібридна група теорій	
(De Haas, 2010) [109]	внутрішній динаміці міграції
(Mabogunje, 1970) [111]	теорія мереж, теорія міграційних систем
(Massey, 1990) [117]	теорія кумулятивної причинності
Функціоналістська міграційна парадигма	
Харріс і Тодаро (Todaro, 1969; Harris & Todaro, 1970) [114]	Неокласична теорія міграції
Теорія нової економіки трудової міграції	
Старк (Stark, 1978) [116]	Розглядає міграцію в контексті відносної бідності та обмеженості домогосподарств чи сімей (не окремих осіб)
Міграційна модель «виштовхування притягнення»	
Skeldon, R., Скеддон (2012 р.) [112]	Переліком факторів, що сприяють міграції, є те, що більшість людей мігрують в надії на кращі можливості.

Джерело: побудовано за даними [1]

Функціоналістські теорії та модель «виштовхування-притягнення» обмежуються лише структурними обмеженнями, такими як «недосконалість ринку» у теоретичних моделях або фактори зростання витрат у кореляційно-регресійному аналізі. Вказує на неможливість концептуалізації структурних сил у формуванні міграційних процесів та створенні великомасштабних міграційних систем. Міграційна політика, колонізація, війна, вербування робочої сили, втрата землі, виселення через інфраструктурні проекти (будівництво дамб) та культурні зміни є прикладами макроструктурних змін, що не відносяться до «факторів» чи «залежних змінних». Міграція змінює витрати, однак комплексне розуміння значення структурної міграційної динаміки не обмежується окремими факторами в математично-теоретичних моделях чи змінними в емпірично-регресійних моделях. Функціоналістська теорія прагне пояснити, як міграція загострює наявну нерівність в глобальній економіці, а це суперечить базовому принципу рівноваги. Адже згідно функціоналізму, соціальні та ринкові сили тяжіють до рівноваги, а вільна міграція призведе до зближення доходів і, зрештою, до скорочення міграційних потоків. Без перерозподільчого втручання держави соціально-економічні процеси через кумулятивні та причинно-наслідкові зв'язки збільшують нерівність між бідними і багатими регіонами (див. табл. 1.4). Аналогічно, історична структурна теорія стверджує, що структури мають тенденцію відтворювати або посилювати як «вертикальну» нерівність між соціальними групами (класами), так і «горизонтальну» нерівність у просторі (між селами і містами; між розвиненими країнами і тими, що розвиваються).

Заможні верстви населення мають доступ до вигідніших форм легальної міграції, а інші групи населення приречені на експлуаторські (часто нелегальні) форми міграції, що поглиблює нерівність у країнах походження. Тобто результати міграції зумовлюються ресурсами, які можуть використати потенційні мігранти, а їхня здатність мобілізувати ці ресурси визначається їхнім соціально-економічним походженням і класовою приналежністю. Структурні теорії наголошують на ролі бізнесу у формуванні міграційних

потоків і роль держави – у представництві інтересів бізнесу, вони розглядають трудову міграцію (вимушену і добровільну) як джерело дешевої та придатної робочої сили на користь заможніших груп, регіонів і країн. Водночас підкреслюється, що економічний і політичний вплив розподілені нерівномірно, а культурні норми й соціальні практики (релігійні та традиційні) підтримують і легітимізують таку асиметрію.

Таблиця 1.4

Дисциплінарний підхід до теорії міжнародної міграції

Соціологічний підхід	Економічний підхід	Географічний підхід	Об'єднуючий підхід
Теорія можливостей втручання	Макро-підхід	Теорії соціальної взаємодії	Теорія системи міграції
Теорія push-full факторів	Класичний	Теорія гравітації	Теорія мульти - дисциплінарного підходу та мобільного переходу
Теорія міграційних мереж	Неокласичний	Теорія ентропії	Теорія кумулятивного причинного зв'язку
Теорія транснаціонального соціального простору	Кейнсіанська модель	Теорія катастроф та біфуркації	Міжнародна теорія міграції
	Теорія подвійного ринку праці	Теорія мобільного переходу	Теорія світових систем
	Мікро-підхід		
	Неокласична		
	Очікуваної цінності		
	Нова економіка міграції		

Джерело: побудовано за даними Віяк, J., 2006 [121], [1]

Ряд ключових глобальних процесів, серед яких ренесанс, комерційна революція, колонізація, сільськогосподарська революція, промислова революція, поява вільних ринкових суспільств, сучасна освіта, технологічний прогрес та інші, сприяли зростанню міжнародної міграції. У сучасні роки глобалізація додатково інтенсифікувала міграційні процеси, значною мірою завдяки стрімким технологічним зрушенням у галузі інформаційних технологій. Економічні блоки, такі як Європейський Союз (ЄС), відкрили свої

ринки праці для міжнародних мігрантів. Через глобалізацію, зокрема низькі витрати на транспорт і житло, початкові витрати на міграцію суттєво знизилися. Важливу роль у стимулюванні міграції відіграють міжнародні конвенції, мирне середовище в окремих регіонах світу, заохочення кваліфікованої робочої сили, а також сучасні недорогі засоби зв'язку. Водночас природні та техногенні катастрофи, такі як війни, конфлікти та погіршення політичної ситуації, додатково повпливали на розвиток міграційних потоків, а двосторонні та багатосторонні угоди сприяли вільному переміщенню робочої сили між країнами [1]. Разом із тенденцією до зростання міжнародної міграції зростає інтелектуальний інтерес до міжнародних міграційних потоків [1].

Проте наразі не існує єдиної теорії, яка б охоплювала всі аспекти міжнародної міграції. На процеси переміщення людей впливають численні дисципліни, такі як економіка, соціологія, географія, торгівля, менеджмент, право, політологія, демографія та психологія, що ускладнює створення єдиної концептуальної моделі.

Економічна міграція визначається як рішення мігрувати з однієї країни в іншу з метою підвищення рівня життя за рахунок більш високооплачуваної роботи та кращих умов.

Політична міграція стосується людей, які мігрують з однієї країни в іншу через громадянську війну або політичну дискримінацію у власній країні.

Важелем екологічної міграції людей, які мігрують з рідних країн через екологічні умови, такі як: опустелення, підвищення рівня моря та посуха [1].

На основі проведеного аналізу досліджень вітчизняних авторів щодо класифікаційних ознак, міграція розподіляється на наступні види:

1) Дослідник Ровенчак О. наводить такі класифікаційні ознаки [9]:

- за правовим статусом;
- способом реалізації;
- кількістю мігрантів;
- повторюваністю;

- відстанню;
- тривалістю;
- добровільністю;
- причинами або цілями (метою).

2) Схожий набір ознак та відповідних видів запропонований в дослідженні Боєцька-Пономаренко Б.Т., Пономаренко О.В. та Шевченко В.В., які розширили наведений перелік, додавши ознаку якості, яка передбачає поділ на види за рівнем освіти [6].

3) Дослідник Безуглий (2018) обмежує перелік класифікаційних ознак до наступних [5]:

- за географічним напрямом;
- напрямом руху;
- тривалістю перебування;
- правовим статусом;
- метою (причиною) та способом причетності (добровільністю).

4) У зарубіжних джерелах, особливо в роботах європейських та американських дослідників, найчастіше застосовуються такі класифікаційні ознаки:

- за напрямом;
- метою/причиною;
- добровільністю;
- повторюваністю;
- способом реалізації.

5) Досвід масштабних переміщень українських біженців з 2022 року за висновками П'ятковської О.Р. чітко підкреслює роль таких організацій в полегшенні процесу міграції та сприянні безпеки мігрантів [7].

На сьогодні базовим та основним договором по трудовій міграції в світі є «Глобальний договір про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію» (ООН) [81].

Згідно «Глобального договору» – біженці та мігранти в світі мають однакові універсальні права людини і основні свободи, які необхідно поважати, захищати та виконувати в будь-який час. Проте мігранти та біженці — це різні групи, які регулюються окремими правовими нормами моралі. Тільки біженці мають право на спеціальний визначений міжнародний захист за міжнародним правом біженців, а «Глобальний договір» присвячений виключно мігрантам і представляє: рамки співпраці, що стосуються міграції в усіх її вимірах.

Цілі та зобов'язання «Глобального договору» щодо сприяння процесам міграції скорочено викладені нижче [81].

Ціль 1: Ціль договору націлена на вдосконалення системи збору точних та дезагрегованих даних для політики, заснованої на фактах [81].

Ціль 2: Ціллю є мінімізація несприятливих структурних чинників, які спонукають людей залишити країну походження [81].

Ціль 3: Надавати точну та своєчасну інформацію на всіх етапах міграції «Глобальний договір» створює відкриті і доступні інформаційні пункти уздовж відповідних міграційних маршрутів, які здатні допомагати мігрантам у пошуку підтримки, що враховують особливості дитини та гендерні аспекти консультування, можливість спілкування з консульськими представниками країни походження та надання відповідної інформації, в тому числі про права людини і основні свободи, відповідний захист і допомогу, варіанти і шляхи для регулярної міграції та можливості для повернення мовою, що зацікавлена особа розуміє [81].

Ціль 4: Забезпечити, щоб усі мігранти мали підтвердження легальної особи та адекватну документацію.

«Глобальний договір» спрощує доступ до особистої документації, такої як паспорти та візи, а також забезпечує наявність відповідних правил і критеріїв для отримання такої документації недискримінаційним шляхом, проведення огляду з урахуванням статі та віку щоб запобігти підвищеному ризику вразливості протягом циклу міграції [81].

Ціль 5: Підвищення доступності та гнучкості шляхів для регулярної

міграції

«Глобальний договір» співпрацює для визначення, розробки та зміцнення рішень для мігрантів, що змушені залишити свої країни походження через повільно наступаючі стихійні лиха, негативні наслідки зміни клімату та погіршення екологічної ситуації, наприклад опустелювання, деградацію земель, посуха та підвищення рівня моря, в тому числі через девізування заплановане переселення та варіанти отримання візи у випадках адаптації або коли повернення до країни походження неможливо [81].

Ціль 6: Сприяти справедливому та етичному прийому на роботу та гарантуванню умов які забезпечують гідну працю

«Глобальний договір» надає працівникам–мігрантам участь у оплачуваній та контрактній праці з однаковими трудовими правами та захистом, поширеними на всіх працівників у відповідній країні, таких як права на належні та безпечні умови праці, на рівну оплату праці, працю рівної цінності, свободу мирних зібрань і асоціацій, а також максимально можливий рівень фізичного та психічного здоров'я, в тому числі за рахунок заробітної плати, механізмів захисту, соціального діалогу і членства в профспілках [81].

Ціль 7: Вирішити та зменшити вразливі місця під час міграції

«Глобальний договір» реагує на потреби мігрантів, які стикаються з ситуаціями вразливості, які можуть виникнути через обставини, за яких вони подорожують, або умови, з якими вони стикаються в країнах походження, транзиту та призначення, надаючи їм допомогу та захист їхніх прав людини відповідно до наших зобов'язань за міжнародним правом [81].

Ціль 8: Врятувати життя та налагодити скоординовані міжнародні зусилля щодо зниклих мігрантів.

«Глобальний договір» працює на міжнародному рівні, щоб рятувати життя та запобігати загибелі мігрантів і травм під час індивідуальних або спільних пошуково–рятувальних операцій, стандартизований збір та обмін відповідною інформацією, взяття на себе колективну відповідальність за збереження життів всіх мігрантів відповідно до міжнародного права, а також

зобов'язання ідентифікувати тих, хто загинув або пропав безвісти, і сприяння спілкуванню з постраждалими роинами [81].

Ціль 9: Посилити транснаціональну реакцію на незаконне ввезення мігрантів

«Глобальний договір» активізує спільні зусилля для запобігання та протидії контрабанді мігрантів шляхом зміцнення потенціалу та міжнародного співробітництва для її попередження, розслідування, переслідування та карання незаконного ввезення мігрантів, щоб покласти край безкарності контрабандних мереж. «Глобальний договір» гарантує, що мігранти не будуть притягнуті до кримінальної відповідальності за те, що були об'єктом контрабанди, незважаючи на потенційне переслідування за інші порушення національного законодавства. «Глобальний договір» виявляє нелегальних мігрантів, щоб захистити їхні права людини, з огляду на специфічні потреби жінок і дітей, наприклад надання допомоги тим мігрантам, які зазнали незаконного ввезення за обтяжуючих обставин, відповідно до міжнародного права [81].

Ціль 10: Запобігання, боротьба та викорінення торгівлі людьми в контексті міжнародної міграції

«Глобальний договір» вживає законодавчі чи інші заходи для запобігання, боротьби та викоріненню торгівлі людьми в контексті міжнародної міграції, зміцнення потенціалу та міжнародного співробітництва для розслідування, судового переслідування та покарання торгівлі людьми, перешкоджаючи попиту, який сприяє експлуатації, що призводить до торгівлі людьми та припинення безкарності мереж торгівлі людьми [81].

Ціль 11: Управління кордонами інтегрованим, безпечним та скоординованим способом.

«Глобальний договір» скоординовано керує державними кордонами, сприяючи двосторонньому та регіональному співробітництву, забезпеченню безпеки для держав, спільнот та мігрантів, а також сприянню безпечному та регулярному переміщенню людей через кордон, а також без запобігання нелегальній міграції. «Глобальний договір» запроваджує політику управління

кордоном, яка поважає національний суверенітет, верховенство права, зобов'язання за міжнародним правом та права людини всіх мігрантів, незалежно від їх міграції, недискримінаційного статусу, гендерно чутливими та чутливими до дітей [81].

Ціль 12: Посилення визначеності та передбачуваності процедур міграції для відповідного скринінгу, оцінки та направлення.

«Глобальний договір» зобов'язується підвищити правову визначеність і передбачуваність міграційних процедур шляхом розробки та зміцнення ефективних механізмів, заснованих на правах людини, належного та своєчасного скринінгу та індивідуальної оцінки всіх мігрантів з метою виявлення та полегшення доступу до відповідних процедур направлення, відповідно до міжнародного права [81].

Ціль 13: Використовувати імміграційне затримання тільки як останню міру, працювати над альтернативами.

«Глобальний договір» забезпечує будь-яке затримання в контексті міжнародної міграції, що дотримується належної правової процедури, та не є свавільним, ґрунтується на законі, необхідності, пропорційності та індивідуальній оцінці, проводиться уповноваженими посадовими особами і є найкоротшим у можливому періоді часу, без врахування того, чи сталося затримання в момент в'їзду, транзиту або процедурі повернення, і незалежно від типу місця, де відбувається затримання.

Ціль 14: посилення консульського захисту, допомоги та взаємодії на всіх стадіях циклу міграції.

«Глобальний договір» посилює консульський захист і допомогу нашим громадянам за кордоном, а також консульське співробітництво між державами з метою кращого захисту прав та інтересів усіх мігрантів у будь-який час, а також спирається на функції консульських місій для покращення взаємодії між мігрантами та державними органами країн походження, транзиту та призначення відповідно до міжнародного права [81].

Ціль 15: Забезпечити доступ до базових послуг для мігрантів

«Глобальний договір» забезпечує, щоб усі мігранти, незалежно від їхнього міграційного статусу, могли реалізувати свої права людини через безпечний доступ до основних послуг, зміцнює інклюзивні системи надання послуг для мігрантів, незважаючи на це громадяни та регулярні мігранти можуть мати право на більш повне обслуговування положення, гарантуючи, що будь-яке диференційоване ставлення має ґрунтуватися на законі, пропорційні та переслідують законну мету відповідно до міжнародних прав людини закон про права [81].

Ціль 16: Розширення можливостей мігрантів і суспільства для реалізації повної інклюзії та соціальної згуртованості.

«Глобальний договір» сприяє інклюзивним та згуртованим суспільствам шляхом розширення можливостей мігрантів стати активними членами суспільства та сприяти взаємній взаємодії приймаючих громад та мігрантів у реалізації своїх прав та обов'язків один до одного, включаючи дотримання національних законів і повагу до звичаїв країни призначення [81].

Завдання 17: Усунення всіх форм дискримінації та сприяння публічному обговоренню, заснованому на фактах, для формування сприйняття міграції

«Глобальний договір» встановлює механізми запобігання, виявлення та реагування на расові, етнічні та релігійні профілювання мігрантів державними органами, а також систематичні випадки нетерпимості, ксенофобії, расизму та всіх інших різноманітних і пересічних форм дискримінації, у партнерстві з національними правозахисними інституціями, в тому числі відстеження та публікація аналізу тенденцій, а також забезпечення доступу до ефективних скарг та механізмів відшкодування [81].

Ціль 18: Інвестувати в розвиток навичок і сприяти взаємному визнанню навички, кваліфікації та компетенції.

«Глобальний договір» інвестує кошти в інноваційні рішення, які сприяють взаємному визнанню навичок, кваліфікацій та компетентностей працівників-мігрантів, а також розвитку навичок, орієнтованих на попит, для ефективного працевлаштування мігрантів як у країнах призначення так і після

повернення в країни походження, а також забезпечують гідну роботу в трудовій міграції [81].

Ціль 19: Забезпечити повноцінну участь мігрантів і діаспор у процесах сталого розвитку у всіх країнах.

«Глобальний договір» зобов'язується розширювати можливості мігрантів і діаспор для каталізації їх, розвитку внесків та використання переваги міграції як джерела сталого розвитку, ще раз підтверджуючи, що міграція є багатовимірною реальністю, яка має велике значення для сталого розвитку країн походження, транзиту та призначення [81].

Ціль 20: Забезпечити ефективні, надійні та доступні грошові перекази і стимулювати фінансову інтеграцію мігрантів.

«Глобальний договір» зобов'язується оптимізувати трансформацію впливу грошових переказів на добробут трудящих–мігрантів та їхніх сімей щодо сталого розвитку країн, вважаючи при цьому, що грошові перекази є важливим джерелом приватного капіталу і не можуть бути прирівняні до інших міжнародних фінансових потоків, таких як прямі іноземні інвестиції, офіційний розвиток допомоги або інших державних джерел фінансування розвитку [81].

Ціль 21: Співпраця у сприянні безпечному та гідному поверненню реадмісії, а також стійкої реінтеграції.

«Глобальний договір» сприяє та співпрацює для безпечного та гідного повернення та гарантує належну судову процедуру, індивідуальну оцінку та ефективний засіб правового захисту, дотримуючись заборони колективного видворення та повернення мігрантів, коли є реальний і передбачуваний ризик смерті, тортур та іншого жорстокого, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання, або іншої непоправної шкоди відповідно до наших зобов'язань за міжнародне право людини [81].

Ціль 22: Встановити механізми переносимості соціального забезпечення права та зароблених переваг [59].

«Глобальний договір» посилює міжнародне співробітництво для реалізації «Порядку денного сталого розвитку до 2030 року» у регіонах, звідки

систематично походить нелегальна міграція, спричинена бідністю, безробіттям, зміною клімату, катастрофами, нерівністю, корупцією та слабким управлінням, через рамки співпраці, інноваційні партнерства та підтримку національної відповідальності [59].

1.1 Трудова міграція в Україні

Згідно висновкам дослідника Дженнісен (Jennissen, 2004) міжнародну міграцію можна розділити на окремі категорії залежно від обраних факторів, що впливають на міграційні потоки [125]:

- трудова міграція,
- зворотна міграція,
- ланцюгова міграція
- міграція у пошуках притулку.

Міжнародна трудова міграція передбачає переміщення осіб у іншу країну з метою працевлаштування і охоплює висококваліфікованих, напівкваліфікованих та некваліфікованих працівників. Якщо мігрант перебуває в іноземній країні не менше року з наміром повернутися на батьківщину, його вважають зворотним мігрантом. Особи, які переселяються для возз'єднання сім'ї або створення нової сім'ї, класифікуються як ланцюгові мігранти. Мігранти, які прибувають для отримання статусу біженця, належать до категорії шукачів притулку.

У World Migration Report 2000 (IOM, 2000), опублікованим Міжнародною організацією з міграції (МІМ) вказується загальний поділ міжнародної міграції на добровільну та вимушену міграцію і визначаються окремі види, представлені у таблиці 1.5 [127].

Таблиця 1.5

Класифікація міграції та види мігрантів згідно Міжнародній організації з міграції

Добровільна міграція	Вимушена міграція	Змішана міграція
1. Трудові мігранти	1. Біженці	1. Нелегальні мігранти

2. Сімейні мігранти	2. Шукачі притулку	
3. Іноземні студенти	3. Депортовані	

Джерело: побудовано за даними World Migration Report 2000 (ІОМ, 2000) [127]

Норми трудової міграції в Україні здійснюються на основі:

- 1) Податкового Кодексу України [50];
- 2) Закону України «Про зовнішню трудову міграцію» [54];
- 3) Закону України «Про імміграцію» [53];
- 4) Стратегії державної міграційної політики України [55];
- 5) Плану ЄвроСоюзу із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції [49];
- 6) Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [69].

Суттєвим етапом є Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» [54] з правовими та організаційними засадами державного регулювання зовнішньої трудової міграції та соціального захисту трудових мігрантів і членів їх сімей за кордоном.

В табл. 1.6 побудований облік проведений Укрстатом трудових мігрантів за категоріями, статтю та місцем проживання до виїзду за кордон на загальну кількість 1 300,3 тис. осіб. Згідно з результатами, наведеними в табл. 1.6 – 43.2 % мігрантів повернулися в Україну [24].

Таблиця 1.6

Трудові мігранти в повоєнній Україні, розташовані за категоріями, статтю та місцем проживання до виїзду за кордон

Категорія мігрантів з України	Усього	Жінки	Чоловіки	Міські поселення	Сільська місцевість
Кількість трудових мігрантів, усього, тис. осіб	1303,3	385,8	917,5	663,5	639,8
трудова мігранти, які повернулися до України, %	43,2	37,7	45,5	47,5	38,7
короткострокові трудові мігранти, %	48,5	49,3	48,1	43,3	53,9

працівники–емігранти, %	8,3	13,0	6,4	9,2	7,4
-------------------------	-----	------	-----	-----	-----

Джерело: побудовано за даними [24]

На рис. 1.1 – 1.2 наведені статистика у останній рік статистичного бюлетеня Укрстата [24]: усього середня чисельність міжнародних мігрантів з України, тис. осіб (1 303 300 осіб); правовий статус міжнародних мігрантів з України за причинами виїзду.

Рис. 1.1 Усього середня чисельність міжнародних мігрантів з України у 2017 р., тис. осіб (1 303 300 осіб)

Джерело: побудовано за даними [24]

Згідно з даними, які розміщені на рис. 1.1:

- в Польщу виїжджають 38,86 % мігрантів;
- в РФ виїжджають 28,27 % мігрантів;
- в Італію виїжджають 11,26 % мігрантів;
- в Чеську республіку виїжджають 9,4 % мігрантів.

Згідно з даними, які розміщені на рис. 1.2:

– максимальний рівень правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів іноземних країн на проживання та роботу – до

38,1 %;

– на другому місці правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів на роботу – 19,9 %;

– на третьому місці правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі тимчасової реєстрації – 13,8 %.

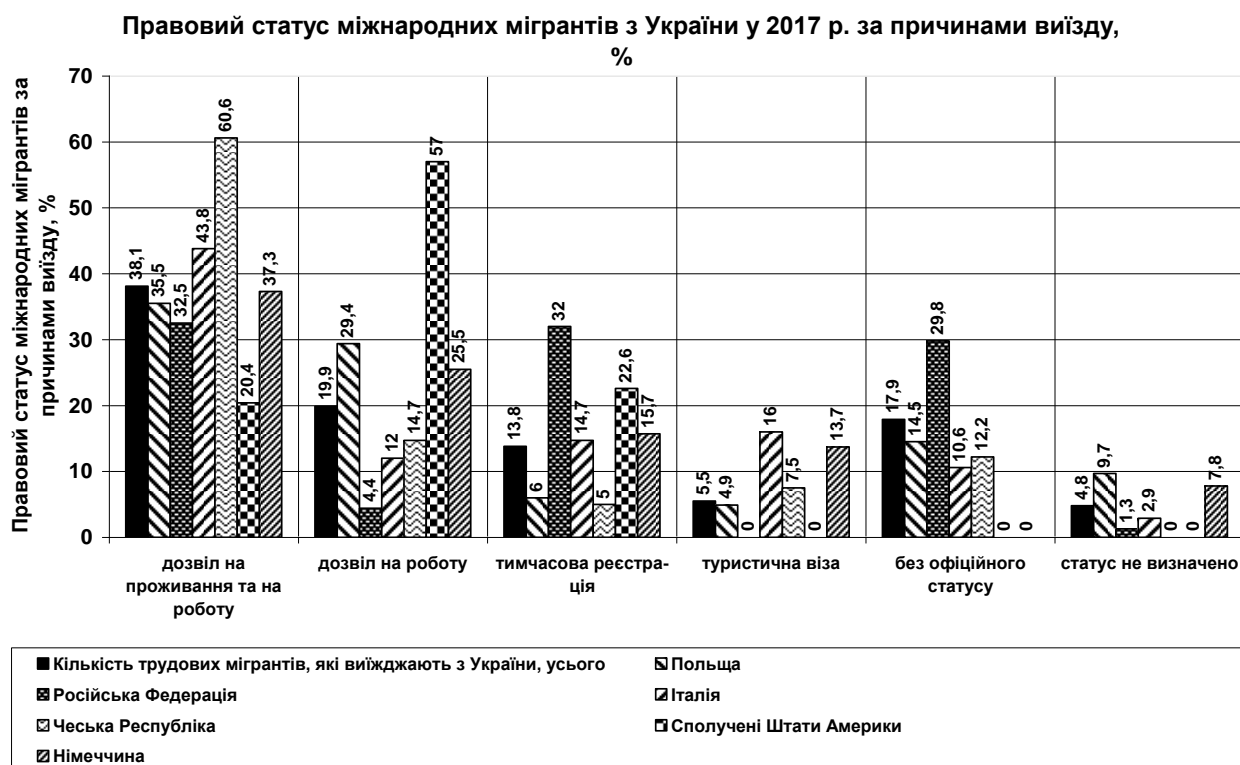

Рис. 1.2 Правовий статус міжнародних мігрантів з України у 2017 р. за причинами виїзду, %

Джерело: побудовано за даними [24]

На рис. 1.3 наведений розподіл очікуємо тривалості перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України, %. Згідно з результатами, наведеними на рис. 1.3:

– максимальний рівень виїзду мігрантів з України реєструється на 43,5 % на рівень від 1 до 3 місяців;

– на другому місці рівень виїзду мігрантів з України на 22,4 % на рівень від 3 до 6 місяців;

- на третьому місці рівень виїзду до 10,0% від 6 місяців до більше 12

місяців.

Рис. 1.3 Очікуєма тривалість перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України, %

Джерело: побудовано за даними [24]

В Україні значний вплив на міграційну ситуацію мають внутрішньо переміщені особи з тимчасово окупованих територій та районів проведення військових дій (їхня чисельність перевищує 4,6 млн осіб), що вимагає спеціального правового регулювання.

Широкомасштабна військова агресія РФ проти України спричинила масовий виїзд населення за межі країни. За дослідженнями, проведеними Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців, в Україні на даний час відбувається найбільша і найшвидша криза вимушеного переміщення із часів Другої світової війни [49].

1.3 Особливості регулювання міжнародної трудової міграції–біженців з України

Згідно «Плану ЄС із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції з 2022 року, Європейська комісія, Migration and Home Affairs, Migration management, 2025» [49], після військового вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року ЄС відреагував негайно і продемонстрував дієву солідарність, підтримуючи людей, які потребують допомоги. Це передбачало пряму гуманітарну допомогу, екстрену допомогу в сфері цивільного захисту, підтримку на кордоні, а також надання захисту тим, хто рятується від війни.

На рис. 1.4 побудована структура розташування біженців з України в режимі «Тимчасовий захист», який діє в Євросоюзі до 2026 року на загальну кількість 4 647 000 осіб. Розподіл біженців з України становить дорослі жінки – 44,8 %, діти – 31,0 %, чоловіче населення – 23,2 % [83].

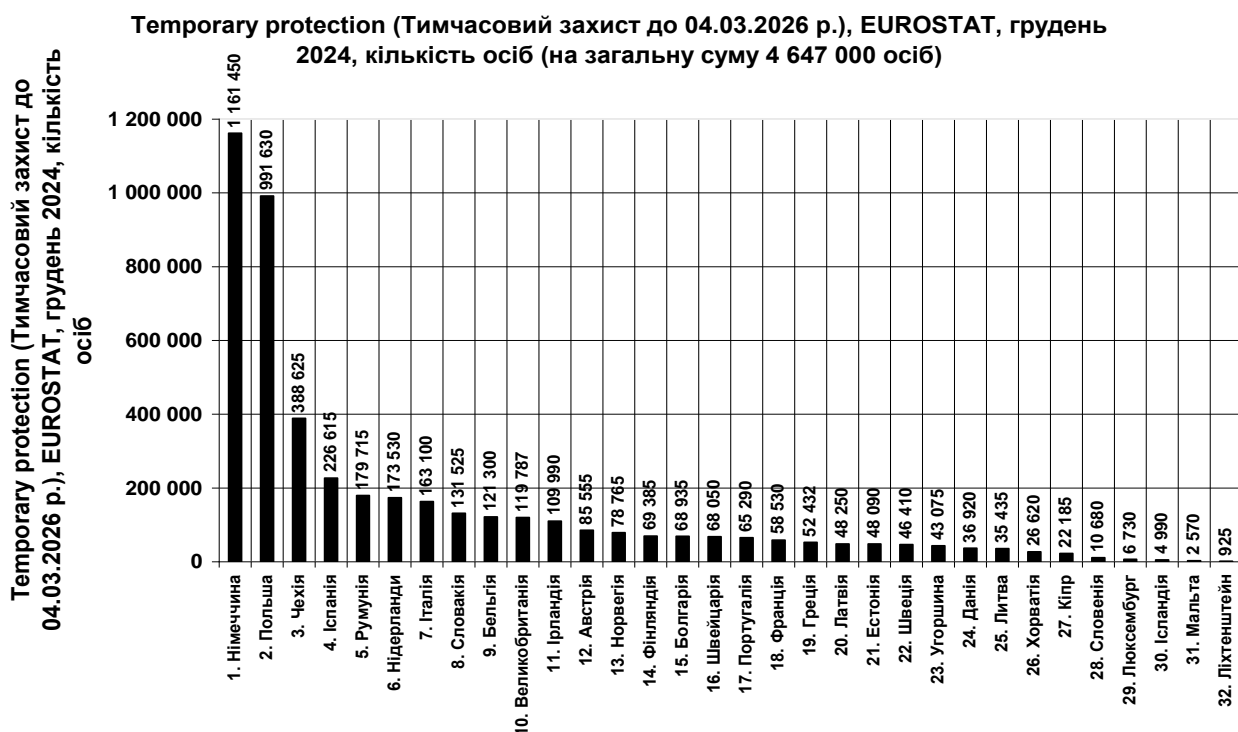

Рис. 1.4 Обсяг «Тимчасового захисту» біженців – мігрантів з України, EUROSTAT у 2024 р. (на загальну суму 4 647 000 осіб)

Джерело: побудовано за даними [83]

В країнах західної та східної Європи у 2022 році Європейський Союз ввів у дію «Директиву про тимчасовий захист», яка запроваджує нормативно-правові положення для допомоги у врегулюванні масового прибуття людей [21]. Водночас Європейська комісія негайно розпочала координацію з країнами ЄС для збору інформації про ситуацію на місцях та запобігання торгівлі людьми.

«Тимчасовий захист» є винятковим заходом для надання негайного та тимчасового захисту у разі масового припливу або неминучої маси припливу переміщених осіб з країн, які не входять до ЄС, які не можуть повернутися до країни свого походження [21].

З 24 лютого 2022 року військове вторгнення Росії на територію України створило ситуацію масового прибуття переміщених осіб з України, які не можуть повернутися до свого будинку. Після заклику міністрів внутрішніх справ 2 березня 2022 року Комісія оперативно запропонувала активувати «Директиву про тимчасовий захист» [21]. «Директива про тимчасовий захист» в ЄС визначає прийняття рішень, необхідних для ініціювання, подання або припинення тимчасового захисту.

В «Директиві» представлені права осіб, які користуються тимчасовим захистом [21]:

- категорії «ТЗ» на проживання на весь термін захисту (який може тривати від одного до трьох років);
- відповідна інформація про тимчасовий захист;
- веб-сайт про процедуру надання притулку;
- у розділі «Дія ТЗ» працевлаштування, що застосовуються до конфесії, а також з національних політик на ринку праці та загальними умовами працевлаштування;
- доступ до відповідного розміщення або житла;
- у розділі «Дія ТЗ» містечко забезпечення чи засоби існування;
- у розділі «Дія ТЗ» надання медичної допомоги;
- у розділі «Дія ТЗ» «Освіта» осіб молодших 18 років у державній системі освіти;

- можливості для возз'єднання сімей за певних обставин;
- у розділі «Дія ТЗ» – банківське обслуговування, відкриття банківського рахунку;
- переїзд в іншу країну ЄС до видачі посвідки на проживання;
- вільне пересування країнами ЄС (крім країни–члена оселення) протягом 90 днів протягом 180–денного періоду після видачі посвідки в країні ЄС, що надається.

Для кращого роз'яснення та уточнення положень Директиви та Рішення Ради щодо її реалізації у контексті надання тимчасового захисту особам, які рятуються від військових дій в Україні, 21 березня 2022 року Комісія опублікувала «Оперативні рекомендації» [21]:

- хто має право на тимчасовий захист, а хто ні;
- що робити, якщо люди пред'являють застарілі документи, що засвідчують особу;
- як розпочати реєстрацію неповнолітніх без супроводу дорослих;
- як допомогти з репатріацією громадян третіх країн, які не мають права на тимчасовий захист.

Комісія також опублікувала документ про тлумачення «Директиви про тимчасовий захист та Виконавче рішення Ради 2022/382», який містить додаткові вказівки щодо [21]:

- обсягу тимчасового захисту;
- подвійної реєстрації статусу тимчасового захисту;
- винятки з тимчасового захисту, доступ до ринку праці;
- інший статус на додаток до статусу тимчасового захисту;
- наслідки повернення додому (в Україну) за тимчасовим статусом захисту.

Генеральний директорат з питань міграції і внутрішніх справ (DG HOME) координує «План ЄС із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції» залучено до збору важливої інформації, від прибуття

біженців, щоб належним чином стимулювати заходи з врегулювання міграційних процесів [49].

«Платформа солідарності» створена ЄС для забезпечення положень «Директиви про тимчасовий захист» у тісній співпраці з усіма згаданими нижче сторонами. Її роль полягає в моніторингу потреб, визначених у країнах ЄС, та в координації оперативного реагування [49]. Платформа виступає спільним форумом для обговорення та підтримки реалізації плану з 10 пунктів, запропонованого Комісією після надзвичайного засідання Ради з питань правосуддя та внутрішніх справ 28 березня 2022 року. Вона продовжує підтверджувати свою ефективність у координації дій ЄС у відповідь на російську агресію проти України, надаючи неформальний, переважно онлайн-простір для нарад, який дозволяє зацікавленим сторонам оперативно узгоджувати ключові політичні та практичні рішення.

Платформа солідарності, координована генеральним директором з питань міграції і внутрішніх справ ЄС, об'єднує [49]:

- країни ЄС;
- держави–учасниці Шенгенської угоди;
- агентства ЄС (зокрема Агентство ЄС з питань притулку, Європейське агентство прикордонної і берегової охорони Frontex та Європол);
- МОМ, УВКБ ООН та інших партнерів, включно з організаціями громадянського суспільства в конкретних форматах зустрічей;
- українські державні органи;
- міжнародних партнерів.

Важливу роль відіграє співпраця з міжнародними партнерами. Під час засідань Платформи солідарності, присвячених міжнародному співробітництву, беруть участь партнери ЄС, зокрема США, Канада та Сполучене Королівство.

З моменту російського вторгнення в Україну Європейська комісія координувала заходи ЄС у відповідь на цю агресію в рамках «Плану ЄС із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції» [49].

Комісія рекомендує використовувати цю гнучкість відповідно до цих

оперативних керівних принципів «Настанови щодо контролю за зовнішніми кордонами» до заходів, які включають [34]:

— спрощення прикордонного контролю для певних категорій осіб, включаючи вразливих осіб, таких як діти, та інших категорій, таких як транспортні працівники, які опиняються на території України під час виконання своїх обов'язків;

– можливість організації прикордонного контролю поза пунктами пропуску через кордон;

— особливий порядок перетину кордонів рятувальними службами, поліцією, пожежниками та прикордонниками, моряками незалежно від їхнього громадянства;

Висновки до розділу 1

Проведений аналіз теоретичних основ міжнародної трудової міграції в світі дає можливість сформулювати наступні висновки.

Сутність та основи трудової міграції в світових державах викладена «Глобальним договором про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію» (ООН), згідно з яким міграція була частиною людського досвіду впродовж історії, і ми визнаємо, що це джерело процвітання, інновацій та сталого розвитку у нашому глобалізованому світі, і що ці позитивні впливи можна оптимізувати шляхом покращення управління міграцією. більшість мігрантів по всьому світу сьогодні подорожують, живуть і працюють у безпечних, упорядкованих і регулярних умовах.

Проведений аналіз регулювання міжнародних норм трудової міграції і категорії трудової міграції біженців з України показав:

– в довоєнних роках (до 2021 року) рівень щорічної міграції в Україні становив 1 303 тис. осіб, при чому 385,8 осіб були жінками, а 917,5 осіб – чоловіками;

– правовий статус міжнародних мігрантів з України в довоєнних роках за

причинами виїзду характеризується: в Польщу виїжджають 38,86 % мігрантів; в РФ виїжджають 28,27 % мігрантів; в Італію виїжджають 11,26 % мігрантів; в Чеську республіку виїжджають 9,4 % мігрантів;

– правовий дозвіл причин міграції становив наступне: максимальний рівень правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів іноземних країн на проживання та роботу – до 38,1 %; на другому місці правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів на роботу – 19,9 %; на третьому місці правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі тимчасової реєстрації – 13,8 %;

– розподіл очікуємої тривалості перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України до повномасштабного вторгнення становив: максимальний рівень виїзду мігрантів з України реєструється на 43,5 % на рівень від 1 до 3 місяців; на другому місці рівень виїзду мігрантів з України на 22,4 % на рівень від 3 до 6 місяців; на третьому місці рівень виїзду до 10,0% від 6 місяців до більше 12 місяців.

Проведений аналіз військового нападу РФ на Україну спричинив масовий виїзд «біженців» за межі України, а поточна структура розташування «біженців» з України у 2025 році в режимі «Тимчасовий захист» становить по світу 6 447 000 осіб, а в Європейському Союзі - 4 647 000 осіб. Розподіл біженців з України становить дорослі жінки – 44,8 %, діти – 31,0 %, чоловіче населення – 23,2 % .

Вторгнення Російської Федерації в Україну спричинило значний потік внутрішньо переміщених осіб до країн Європейського Союзу, у відповідь на що Європейська Комісія оперативно ініціювала застосування «Директиви про тимчасовий захист». На сьогодні найбільша зареєстрована кількість «біженців з України» становить по країнам ЄС: в Німеччині зареєстровані 25,0 % «біженців»; в Польщі зареєстровані 21,34 % «біженців»; в Чехії зареєстровані 8,36 % «біженців»; в Іспанії зареєстровані 4,88 % «біженців»; в Румунії зареєстровані 3,87 % «біженців»; в Нідерландах зареєстровані 3,73 % «біженців».

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ СВІТУ ДЛЯ МІГРАНТІВ ТА МІГРАНТІВ–БІЖЕНЦІВ

2.1 Статистичний аналіз трудової міграції в країнах світу

Для міжнародного статистичного огляду проблем міжнародної міграції в кваліфікаційній магістерській роботі використані праці вітчизняних науковців Черняка Є.О., Черняка О.І, Осташевського І.І., Кулініча І.І., Авраменко Д.О. [70], [71], [73], [74], [75] по тематиці:

- Особливості регулювання міжнародної трудової міграції в умовах глобальних викликів;
- Міжнародна трудова еміграція та «відтік мізків»: економічне обґрунтування еміграції з України;
- Сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили.
- Вплив грошових переказів на макроекономічні показники в Україні.

У сучасному світі міжнародна трудова міграція стала актуальним і складним явищем, що визначається глибокими економічними, соціальними та політичними впливами. Зростання глобалізації, технологічний розвиток та нерівномірність економічного розвитку між країнами породжують нові виклики у сфері міграції праці. З цієї перспективи, ключовою проблемою стає розробка та вдосконалення систем регулювання міжнародної трудової міграції для вирішення проблем та відповіді на потреби сучасного суспільства [70].

Міжнародна трудова міграція може стати джерелом економічного збагачення та соціального розвитку. Однак неефективне регулювання може призвести до виникнення нерівності та конфліктів. Наукове дослідження повинно допомогти визначити оптимальні стратегії для забезпечення стабільності і рівноваги міжнародних робочих ринків [70].

Актуальність теми міжнародної міграції робочої сили в сучасному світі

визначається комплексом економічних, соціальних і політичних чинників. Зростання глобалізації та інтеграції ринків створює умови для вільного пересування праці між країнами, що впливає на економічні системи та рівень конкуренції. Країни з високорозвиненими господарствами висловлюють потребу у кваліфікованій робочій силі, тоді як менш розвинені шукають можливості для вивезення свого населення за кордон у пошуках кращих можливостей. Крім того, міжнародна міграція робочої сили з часом стає ключовим елементом глобальної стратегії розвитку. Якщо вона не буде адекватно регульована, це може вплинути на стабільність, економічний розвиток та міжнародні відносини. Тому вивчення та розуміння цього явища є важливим завданням для сучасних досліджень та політики [70].

Аналіз літературних джерел, присвячених проблематиці різновидів міжнародної міграції робочої сили, дозволяє сформулювати типологію структури, яка враховує різні ознаки цього явища (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Види міграції робочої сили

Ознака	Вид міграції	Опис
Географічне розташування	Внутрішня міграція	Переміщення робочої сили в межах власної країни.
	Міжнародна міграція	Переміщення робочої сили через міждержавні кордони для працевлаштування в інших країнах.
За ступенем відповідності дій мігранта законодавству	Легальна міграція	Міграція, яка відбувається в рамках законодавства та з правовими дозволами.
	Нелегальна міграція	Переміщення робочої сили поза законодавчими рамками та без відповідних правових дозволів.
Часові рамки	Сезонна міграція	Тимчасове переміщення працівників для виконання роботи в певний період року.
	Постійна міграція	Тривале або постійне переміщення робочої сили з однієї країни в іншу для сталого працевлаштування.
Мета міграції	Економічна міграція	Пошук роботи та поліпшення економічного статусу.
	Соціальна міграція	Переселення з метою поліпшення соціальних умов життя, освіти чи здоров'я.
	Політична міграція	Переміщення з політичних мотивів, таких як біженство від конфліктів чи політичного переслідування

Джерело: сформовано на основі [70]

В табл. 2.2 надає комплексний огляд різновидів тимчасової трудової міграції, розширюючи розуміння різноманітних мотивів та обставин, які можуть впливати на робочі переміщення.

Таблиця 2.2.

Класифікація тимчасової трудової міграції згідно з МОМ

Вид тимчасової міграції	Опис
Сезонна міграція	Переміщення робочої сили для виконання сезонних робіт, таких як сільське господарство чи туризм
Контрактна міграція	Міграція, що базується на укладенні контракту між роботодавцем та працівником на обмежений термін.
Проектна міграція	Переселення для участі в конкретному проекті, після завершення якого мігрант повертається.
Тимчасова робоча міграція	Тимчасове переміщення для виконання робіт у певний період року, а потім повернення на батьківщину.
Інвесторська міграція	Міграція, пов'язана з інвестиціями в країну, яка надає привілеї для іноземних інвесторів.
Робоча міграція	Переселення для здобуття роботи та працевлаштування на обмежений термін.
Міграція для підтримки сім'ї	Переміщення з метою підтримки родини або об'єднання з родиною в іншій країні.

Джерело: сформовано на основі [70]

Явище міжнародної трудової міграції представляє собою економічний процес, пов'язаний із перетином міждержавних кордонів трудовими мігрантами, що продають свою робочу силу в приймаючій країні. З економічного погляду, важливими характеристиками є правовий статус міграції, кількість мігрантів та рівень інтелектуального капіталу, який вони приносять чи вивозять у господарство приймаючої країни [70]. У сучасних умовах господарювання основною характеристикою процесів міжнародної міграції населення є їхній виключно економічний спрямований характер, що зумовлений пошуками нових можливостей працевлаштування за межами рідної країни. Основною причиною, яка підштовхує людей залишати свої оселі та шукати кращої долі за кордоном, є різниця у рівнях життя та економічних можливостей у різних регіонах світу, особливо між промислово розвиненими країнами та тими, що розвиваються [70].

Міжнародний статистичний огляд світової міграції представлений за статистичними оглядами підрозділу ООН – UN DESA:

- Міжнародний стан мігрантів 2024. Ключові факти та цифри [77];
- Міжнародна міграція та сталий розвиток [78];
- Міграція та мігранти: глобальний огляд [79];
- Міграційна доповідь про міграцію в світі 2024 [81].

За даними управління ООН – UN DESA (2025) на початок 2025 року в світі [77]:

1) Розрахункова кількість міжнародних мігрантів у 2024 році склала 304 млн осіб, що показує зростання на 29 млн осіб відносно рівня у 275 млн осіб у 2020 році (табл. 2.3).

2) Порівняльна частка міжнародних мігрантів по відношенню до населення світу та становить 3,7%.

3) Частка жінок–мігрантів неухильно зростала протягом останніх десятиліть і досягла 146 мільйонів у 2024 році, частка жінок–мігрантів залишалася відносно стабільною та становила 48,08% у середині 2024 року (47,97% у 2020 році).

4) Частка жінок у складі мігрантів відрізняється за регіонами: найнижча в Азії (42%), найвища у Європі (52%). По регіонах: Північна Америка (51%), Океанія (51%), Латинська Америка та Карибський басейн (50%), Африка (47%).

Таблиця 2.3

Міжнародні мігранти, 1990–2024 рр.

Рік	Кількість міжнародних мігрантів, млн. осіб	Мігранти у % від населення світу
1990	153,0	2,9
1995	161,3	2,8
2000	173,2	2,8
2005	191,5	2,9
2010	221,0	3,2
2015	248,0	3,4
2020	280,6	3,6
2024	304,0	3,7

Джерело: складено на основі [77]

Міжнародний мігрант визначається як «будь-яка особа, яка змінює країну свого звичайного проживання» (UN DESA) [81].

Чисельність мігрантів визначається як «загальна кількість міжнародних мігрантів, які перебувають у цій країні в певний момент часу» (UN SD).

Міжнародні мігрантські контингенти – це оцінки «загальної кількості міжнародних мігрантів, що перебувають у цій країні в певний момент часу» (UN SD) [81].

Ключові показники мобільності мігрантів в світовому статистичному обліку (IOM GMDAC) розподіляються на наступні групи: Міжнародні мігранти; Жінки-мігранти; Діти-мігранти; Молодь та міграція; Трудові мігранти; Грошові перекази мігрантів; Зниклі мігранти; Торгівля людьми; Біженці та прохачі притулку; Переселення; Внутрішнє переміщення [81].

За даними управління UN DESA (2025) по континентам показники міграції населення розподіляються наступним чином [77]:

1) Світовий розподіл мігрантів [77]:

Згідно з результатами, що наведені на рис. Б.1 – Б.2 Додатку Б, світова структура розподілу мігрантів, згрупована по країнам окремих континентів світу у 2010 та у 2024 рр., свідчить про зростання міграції в Азії, Африці, Південній Америці:

– в Європі абсолютна кількість мігрантів з рівня 33,0 % у 2010 році знизилась до рівня 31,9 % у 2024 рр. відносно світового рівня у 304,022 млн осіб, а рівень міграції зріс до 12,6 % від кількості жителів Європи;

– в Північній Америці кількість мігрантів з рівня 23,0 % у 2010 році знизилась до рівня 20,14 % у 2024 рр. відносно світового рівня, а рівень міграції зріс до 15,9 % від кількості жителів Північної Америки;

– в Азії кількість мігрантів з рівня 29,0 % у 2010 році зросла до рівня 30,3 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

– в Африці кількість мігрантів з рівня 8,0 % у 2010 році зросла до рівня 9,6 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

– в Південній Америці та на Карибах кількість мігрантів з рівня 3,73 % у

2010 році зросла до рівня 5,76 % у 2024 рр. відносно світового рівня.

Для подальшого статистичного аналізу міжнародної міграції статистичний аналіз розбиваємо згідно статистичній номенклатурі ООН на наступні континентальні групи: Африка; Європа; Північна Америка; Латинська та Центральна Америка і регіон Карибських островів; Азія; Океанія.

1) Європа (статистична структура міграції).

Станом на середину 2024 року в Європі було 92,9 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 83 мільйонами в середині 2020 року (+13%) та 73,2 мільйона осіб мігрантів у 2010 році [77] .

Станом на середину 2024 року міжнародні мігрантів у Європі були розташовані по окремим територіям регіону наступним чином (93,928 млн осіб мігрантів) – рис. Б.3 Додатку Б [77]:

- Східна Європа (10 країн) – 19,52 % осіб мігрантів;
- Західна Європа (9 країн) – 39,12 % осіб мігрантів;
- Південна Європа (16 країн) – 21,62 % осіб мігрантів;
- Північна Європа (13 країн) – 19,47 % осіб мігрантів;

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.4 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Західній Європі має розподіл:

– в Західній Європі загальний рівень мігрантів становив 13,5 % у 2010 році та зріс до рівня 16,4 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Західній Європі становив 26,56 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 36,74 млн.осіб у 2024 році (зростання на 10,18 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Західної Європи: Швейцарія – 31,1 % (2,77 млн. осіб мігрантів); Австрія – 25,5 % (2,32 млн. осіб мігрантів); Німеччина – 19,8 % (16,75 млн. осіб мігрантів); Франція – 13,8 % (9,19 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– великий відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Західної Європи: Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, де рівень міграції населення становить 51,0 – 70,2 % від кількості населення;

Згідно результатів, що наведена на рис. Б.5 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південній Європі має розподіл:

- в Південній Європі загальний рівень мігрантів становить 9,9 % у 2010 році та зріс до рівня 13,3 % у 2024 році (зростання на +3,4 % від обсягу жителів);

- сумарний рівень мігрантів в Південній Європі становить 15,24 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 20,31 млн.осіб у 2024 році (зростання на 5,07 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південної Європи: Іспанія – 18,3 % (8,87 млн. осіб мігрантів); Італія – 11,9 % (6,55 млн. осіб мігрантів); Греція – 14,2 % (1,42 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- великий відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Південної Європи: Андорра, Мальта, Гібралтар, Сан–Маріно, де рівень міграції населення становить 17,3 – 59,1 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.6 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Північній Європі має розподіл:

- в Північній Європі загальний рівень мігрантів становив 12,0 % у 2010 році та зріс до рівня 17,0 % у 2024 році (зростання на +5,0 % від обсягу жителів);

- сумарний рівень мігрантів в Північній Європі становить 11,97 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 18,54 млн.осіб у 2024 році (зростання на 6,57 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Північної Європи: Великобританія – 17,1 % (11,84 млн. осіб мігрантів); Швеція – 21,3 % (2,27 млн. осіб мігрантів); Ірландія – 23,1 % (1,22 млн. осіб мігрантів), Норвегія (1,01 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- великий відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Ісландські острови, острів Фароа, острів Мен, де рівень міграції населення становить 50,3 – 51,9 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.6 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Східній Європі має розподіл:

- в Східній Європі загальний рівень мігрантів становить 6,6 % у 2010 році та знизився до рівня 6,5 % у 2024 році (зростання на –0,1 % від обсягу жителів);

- сумарний рівень мігрантів в Східній Європі становив 19,39 млн.осіб у 2010 році та зменшився до рівня 18,34 млн.осіб у 2024 році (зменшення на (–1,05) млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Східної Європи: РФ – 6,3 % (7,61 млн. осіб мігрантів); Україна – 13,4 % (5,1 млн. осіб мігрантів); Польща – 4,5 % (1,74 млн. осіб мігрантів), Чехія (1,02 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- невеликих країнах у Східній Європі немає.

2) Північна Америка (статистична структура міграції) [77].

Станом на середину 2024 року у Північній Америці перебувало 61,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 58,8 мільйонами у середині 2020 року (+4%) та 51,0 мільйон осіб мігрантів у 2010 році [77].

Станом на середину 2024 року в Північній Америці, яка не має розподілу території, середній рівень міграції у 2010 році становив 14,8 % від кількості жителів та рівень міграції піднявся до 15,9 % у 2024 році, тобто зростання становить +1,1 % від кількості жителів.

Найменшими територіями в Північній Америці є Гренландія та Бермудські острови на яких спостерігається рівень міграції у 2024 році , які дорівнює на Бермудських островах – 31,2 %, а на Гренландії рівень міграції досягає 10,4 % від кількості жителів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.8 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Північній Америці Європі має розподіл:

- в Північній Америці загальний рівень мігрантів становив 14,8 % у 2010 році та зріс до рівня 15,9 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Північній Америці становив 51,0 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 61,2 млн.осіб у 2024 році (зростання на 10,2 млн.осіб

мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається у великих країнах Північної Америки: США – 15,2 % (52,57 млн. осіб мігрантів); Канада – 22,2 % (8,81 млн. осіб мігрантів) від кількості населення.

3) Азія (статистична структура міграції) [77].

Станом на середину 2024 року в Азії було 92,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 84,7 мільйонами в середині 2020 року (+9%) та 64,34 мільйонів мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року міжнародні мігранти в Азії були розташовані по окремим територіям регіону наступним чином (92,2 млн осіб мігрантів) – рис. Б.11 Додатку Б [77]:

- Східна Азія (8 країн) – 12,54 % осіб мігрантів;
- Західна Азія (18 країн) – 53,39 % осіб мігрантів;
- Центральна Азія (5 країн) – 4,24 % осіб мігрантів;
- Південна Азія (9 країн) – 17,86 % осіб мігрантів;
- Південно–Східна Азія (11 країн) – 11,97 % осіб мігрантів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.11 – Б.12 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Азії має розподіл:

– в Азії загальний рівень мігрантів становив 1,6 % у 2010 році та зріс до рівня 1,9 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Азії становив 64,34 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 92,17 млн.осіб у 2024 році (зростання на 27,83 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в наступних регіонах Азії:

- Східна Азія (8 країн) – 11,56 млн осіб мігрантів;
- Західна Азія (18 країн) – 49,21 млн осіб мігрантів;
- Центральна Азія (5 країн) – 3,91 млн осіб мігрантів;
- Південна Азія (9 країн) – 15,46 млн осіб мігрантів;
- Південно–Східна Азія (11 країн) – 11,04 млн осіб мігрантів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.13 Додатку Б, структурне

розташування мігрантів у Південно–Східній Азії має розподіл:

- в Південно–Східній Азії загальний рівень мігрантів становить 1,4 % у 2010 році та зріс до рівня 1,6 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Південно–Східній Азії становив 8,57 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 11,04 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,47 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південно–Східної Азії: Малайзія – 10,7 % (3,81 млн. осіб мігрантів); Таїланд – 4,4 % (3,18 млн. осіб мігрантів); Сінгапур – 48,7 % (2,84 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Тімоті, острів Лао, де рівень міграції населення становить 0,5 – 0,6 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.14 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південній Азії має розподіл:

- в Південній Азії загальний рівень мігрантів становив 0,8 % у 2010 році та залишився на тому ж рівні 0,8 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Південній Азії становив 14,44 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 16,46 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,02 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південної Азії: Пакістан – 1,7 % (4,18 млн. осіб мігрантів); Індія – 0,3 % (4,74 млн. осіб мігрантів); Іран – 4,8 % (3,84 млн. осіб мігрантів), Бангладеш – 1,7 % (2,91 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Мальдиви, де рівень міграції населення становить 14,2 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.15 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Центральній Азії має розподіл:

- в Центральній Азії загальний рівень мігрантів становить 5,9 % у 2010

році та зменшився до рівня 10,1 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Центральній Азії становить 3,79 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 3,91 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,12 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Центральної Азії: Казахстан – 10,1 % (2,09 млн. осіб мігрантів); Узбекистан – 3,2 % (1,15 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– невеликих країн в Центральній Азії немає.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.16 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Східній Азії має розподіл:

– в Східній Азії загальний рівень мігрантів становив 0,5 % у 2010 році та зріс до рівня 0,7 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Східній Азії становив 7,48 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 11,56 млн.осіб у 2024 році (зростання на 4,08 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Східної Азії: Гонконг – 41,3 % (3,06 млн. осіб мігрантів); Японія – 2,8 % (3,41 млн. осіб мігрантів); Китай – 0,1 % (1,64 млн. осіб мігрантів), Південна Корея – 3,5 % (1,61 млн. осіб мігрантів), Тайвань – 4,9 % (1,13 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Макао, де рівень міграції населення становить 59,3 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.17 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Західній Азії має розподіл:

– в Західній Азії загальний рівень мігрантів становив 12,8 % у 2010 році та зріс до рівня 15,9 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Західній Азії становив 30,1 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 49,21 млн.осіб у 2024 році (зростання на 19,11 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах

Західної Азії: Саудівська Аравія – 40,3 % (13,68 млн. осіб мігрантів); ОАЄ – 74,0 % (8,16 млн. осіб мігрантів); Турція – 8,1 % (7,08 млн. осіб мігрантів), Йорданія – 45,7 % (5,28 млн. осіб мігрантів), Кувейт – 67,3 % (3,32 млн. осіб мігрантів), Катар – 76,7 % (2,34 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Бахрейн, Оман де рівень міграції населення становить 43 – 59,3 % населення.

4) Африка (статистична структура міграції) [77].

Станом на середину 2024 року в Африці було 29,2 мільйона міжнародних мігрантів порівняно з 25,3 мільйонами у середині 2020 року (+15%) та рівнем 17,75 мільйонів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року міжнародні мігранти у Африці були розташовані по окремим територіям регіону наступним чином (29,18 млн осіб мігрантів) – рис. Б.18 Додатку Б [77]:

- Східна Африка (20 країн) – 28,45 % осіб мігрантів;
- Західна Африка (17 країн) – 28,23 % осіб мігрантів;
- Середня Африка (9 країн) – 16,64 % осіб мігрантів;
- Південна Африка (5 країн) – 9,98 % осіб мігрантів;
- Північна Африка (7 країн) – 16,7 % осіб мігрантів.

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.19 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Західній Африці має розподіл:

– в Західній Африці загальний рівень мігрантів становив 2,0 % у 2010 році та зменшився до рівня 1,8 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Західній Африці становив 6,41 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 8,24 млн.осіб у 2024 році (зростання на 1,831 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Західної Африки: Коте–Д’вуар – 9,0 % (2,88 млн. осіб мігрантів); Нігерія – 0,6 % (1,4 млн. осіб мігрантів); Буркіна Фасо – 3,1 % (0,75 млн. осіб мігрантів), Гана – 1,5 % (0,53 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Свята

Олена де рівень міграції населення становить 9,4 % населення.

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.20 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південній Африці має розподіл:

- в Південній Африці загальний рівень мігрантів становить 4,2 % у 2010 році та зменшився до рівня 4,0 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Південній Африці становив 2,5 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 2,9 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,4 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південної Африки: Південно–Африканська Республіка – 4,1 % (2,63 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.21 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Північній Африці має розподіл:

- в Північній Африці загальний рівень мігрантів становив 0,9 % у 2010 році та зріс до рівня 1,8 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Північній Африці становив 1,96 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 4,87 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,91 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Північної Африки: Судан – 4,8 % (2,39 млн. осіб мігрантів), Єгипет – 1,0 % (1,14 млн. осіб мігрантів), Лівія – 12,2 % (0,9 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Північної Африки – Західна Сахара, де рівень міграції населення становить 1,0 % населення.

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.22 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Середній Африці має розподіл:

- в Середній Африці загальний рівень мігрантів становить 1,8 % у 2010 році та зріс до рівня 2,3 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Середній Африці становить 2,44 млн.осіб у

2010 році та зріс до рівня 4,86 млн. осіб у 2024 році (зростання на 2,42 млн. осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Середньої Африки: Чад – 6,3 % (1,27 млн. осіб мігрантів), Демократичне Конго – 1,0 % (1,09 млн. осіб мігрантів), Камерун – 2,2 % (0,67 млн. осіб мігрантів), Ангола – 1,8 % (0,68 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Середньої Африки – Сан-Томе та Принсіпі, де рівень міграції населення становить 0,8 % населення.

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.23 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Східній Африці має розподіл:

- в Східній Африці загальний рівень мігрантів становив 1,3 % у 2010 році та зріс до рівня 1,7 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Східній Африці становив 4,42 млн. осіб у 2010 році та зріс до рівня 8,30 млн. осіб у 2024 році (зростання на 3,88 млн. осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Східньої Африки: Уганда – 4,1 % (2,06 млн. осіб мігрантів), Ефіопія – 0,9 % (1,17 млн. осіб мігрантів), Кенія – 1,8 % (0,99 млн. осіб мігрантів), Південний Судан – 7,7 % (0,91 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Сейшельські острови, де рівень міграції населення становить 10,2 % населення.

4) Латинська Америка та Карибський басейн (статистична структура міграції) [77].

Станом на середину 2024 року в країнах Латинської Америки та Карибського басейну перебувало 17,5 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 14,3 млн. у середині 2020 року (+23%).

Станом на середину 2024 року Південна Америка та Карибські острови розподіляються за структурою ООН на три регіони (рис. Б.24 Додатку Б):

- Південна Америка (14 країн) – 71,83 % кількості мігрантів;

- Центральна Америка (8 країн) – 17,83 % кількості мігрантів;
- Острови Карибського регіону (28 острівних країн) – 10,35 % кількості мігрантів.

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.24 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Центральній, Південній Америці та Карибських островах має розподіл:

- у Південній Америці загальний рівень мігрантів становив 1,3 % у 2010 році та зріс до рівня 2,9 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів у Південній Америці становив 5,2 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 12,6 млн.осіб у 2024 році (зростання на 7,4 млн.осіб мігрантів);

- в Центральній Америці загальний рівень мігрантів становив 1,1 % у 2010 році та зріс до рівня 1,7 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів в Центральній Америці становив 1,74 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 3,12 млн.осіб у 2024 році (зростання на 1,38 млн.осіб мігрантів);

- на Карибських островах в Америці загальний рівень мігрантів становив 3,2 % у 2010 році та зріс до рівня 4,2 % у 2024 році;

- сумарний рівень мігрантів на Карибських островах Америки становив 1,34 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 1,81 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,47 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Центральної, Південної Америки: Аргентина – 4,3 % (1,96 млн. осіб мігрантів), Бразилія – 0,7 % (1,41 млн. осіб мігрантів), Венесуела – 4,4 % (1,27 млн. осіб мігрантів), Мексика – 1,3 % (1,73 млн. осіб мігрантів), Коста-Ріка – 12,2 % (0,63 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Карибських островів – Сан-Мартен, Туркс та Кейкос, Об'єднані штати Вірджинії, Британські Вірджинські острови, де рівень міграції населення становить 61,1 – 69,5 % населення.

б) Океанія (статистична структура міграції) [77].

Станом на середину 2024 року в Океанії перебувало 9,9 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 9,3 млн. у середині 2020 року (+7%) та 7,14 млн осіб мігрантів у 2010 році (рис. Б.26 Додатку Б).

Згідно з структурою розподілу Океанії на окремі території континент становить наступні регіони:

- Австралія та Нова Зеландія (2 країни) – 96,76 кількості мігрантів;
- Меланезія (5 країн) – 1,29 % кількості мігрантів;
- Мікронезія (7 країн) – 1,24 % кількості мігрантів;
- Полінезія (9 країн) – 0,71 % кількості мігрантів

Згідно результатів, що наведено на рис. Б.27 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Океанії має розподіл:

- у Океанії сумарно загальний рівень мігрантів становив 19,2 % у 2010 році та зріс до рівня 21,5 % у 2024 році;
- сумарний рівень мігрантів у Океанії становив 7,3 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 9,9 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,6 млн.осіб мігрантів);
- у Австралії та Новій Зеландії загальний рівень мігрантів становить 25,8 % у 2010 році та зріс до рівня 30,0 % у 2024 році;
- сумарний рівень мігрантів у Австралії та Новій Зеландії становив 6,63 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 9,58 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,95 млн.осіб мігрантів);
- в Меланезії загальний рівень мігрантів становив 1,2 % у 2010 році та знизився до рівня 1,0 % у 2024 році;
- сумарний рівень мігрантів в Меланезії становив 0,11 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 0,13 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,02 млн.осіб мігрантів);
- в Мікронезії загальний рівень мігрантів становив 22,2 % у 2010 році та зріс до рівня 23,4 % у 2024 році;
- сумарний рівень мігрантів в Мікронезії становив 0,11 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 0,12 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,01 млн.осіб

мігрантів);

– в Полінезії загальний рівень мігрантів становив 10,9 % у 2010 році та знизився до рівня 10,2 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Полінезії становив 0,07 млн.осіб у 2010 році та залишився на рівні 0,07 млн.осіб у 2024 році;

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Океанії: Австралія – 30,4 % (8,11 млн. осіб мігрантів), Нова Зеландія – 28,2 % (1,47 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих острівних країнах Океанії, де рівень міграції населення становить 29,5 – 51,2 % населення.

За проведеним аналізом результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) основними країнами еміграції населення за кількістю мігрантів у 2024 році стали наступні країни:

- США (Північна Америка)– 52,57 млн осіб мігрантів;
- Німеччина (Європа)– 16,75 млн осіб мігрантів;
- Саудівська Аравія (Азія) – 13,68 млн.осіб мігрантів;
- Великобританія (Європа)– 11,84 млн осіб мігрантів;
- Австралія та Нова Зеландія (Океанія) – 9,58 млн осіб мігрантів;
- Франція (Європа)– 9,19 млн осіб мігрантів;
- Іспанія (Європа) – 8,87 млн осіб мігрантів;
- Канада (Північна Америка) – 8,81 млн. осіб мігрантів;
- Арабські Об'єднані Емірати (Азія) – 8,16 млн осіб мігрантів;
- Турція (Азія) – 7,08 млн осіб мігрантів;
- Італія (Європа) – 6,55 млн осіб мігрантів;
- Україна (Європа)– 5,1 млн. осіб мігрантів (без Криму та ТОТ).

Україна увійшла до п'ятірки лідерів після 124-відсоткового зростання кількості емігрантів з середини 2020 року до середини 2024 року, що є найбільшим відсотковим зростанням серед 10 провідних країн походження за цей період.

2.2 Аналіз прийняття мігрантів-біженців з України в розвинуті країни світу

Німеччина має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Німеччині мають реалізовану трудову міграцію (табл. В.1 Додатку В) [16].

Таблиця 2.4

Характеристики населення Німеччини, допомоги біженцям з України з 2022 року, які в Німеччині мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
Чисельність населення у 2025 році	84 700 000 осіб
Обсяг німецької нації в Німеччині (87,9 %)	74 461 200 осіб
Обсяг українців – біженців в Німеччині у 2025 році (1,3 %)	1 161 450 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Німеччину (біометричний паспорт)	Не потрібна
Необхідність документів при в'їзді в Німеччину	Паспорт чи біометричний паспорт а) житель України до 24.02.2022 року, б) є громадянином України, або в) є громадянином – біженцем з України, що отримав такий статус в Україні
Чи можна дітям перетинати кордон без батьків чи в супроводі дорослих супроводжуючих	Можна при наступній реєстрації в Німеччині
Довідка про щеплення Covid–19	Не потрібна
Довідка про страхування «Зеленої карти»	Не потрібна
Дозволено перебувати та території країни: 90 днів, потім вам потрібно буде подати заяву на тимчасовий захист	Дозволено до 90 днів

Продовження таб.2.4

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
При наявності у українця візи чи біометричний паспорту йому треба зареєструватися лише через 90 днів	Реєстрація у поліції або органі у справах іноземців. Дозволено після 90 днів
Надає уряд Німеччини українцям статус «тимчасового захисту»	Уряд надає «тимчасовий захист» на один рік та може бути продовжений строком до трьох років в цілому
Для отримання статусу тимчасового захисту, вам потрібно буде подати заяву в місцевий імміграційний орган.	Без візи перебування до 90 днів.
Заява Федеральному управлінню з питань міграції та біженців (краще на тимчасовий захист)	До 90 днів
Для надання органи влади Німеччини попросять надати документи для надання притулку	а) надати будь-яке посвідчення особи/ваші особисті дані (паспорт чи інші офіційні документи), б) Зазначити причину для мігрантів в'їзду до Німеччини в) Зазначити дату в'їзду до Німеччини.
Наявність подвійного оподаткування Україна –Німеччина	Узгоджене [39]
Фізичні особи, що зареєструвались в Німеччині та отримують доходи з працевлаштування мають стандартне податкове зобов'язання перед бюджетом Німеччини	Дохід фізичних осіб в Німеччині підлягає стандартному оподаткуванню [39].

Джерело: побудовано за даними [13], [16], [39]

Великобританія має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Великобританії мають реалізовану трудову міграцію (табл. В.2 Додатку В) [18].

В табл. В.2 Додатку В наведені основні дані про населення Великобританії та трудові права Великобританії

Характеристики населення Великобританії, допомоги біженцям з України з 2022 року, які у Великобританії мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Чисельність населення у 2025 році	68 350 234 осіб
Найбільший етнос (Білі британці) – Англійці	74,4 %
Додаткові білі етноси в країні – шотландці, валійці, ірландці	7,3 %
Загальна кількість українців – біженців в Великобританії (з 2022 року)	314 400 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Великобританію (біометричний паспорт)	Віза обов'язкова
Спеціальна віза возз'єднання родини для українців:	1) необхідний паспорт (заява з вказанням причин неможливості надання паспорту з України); 2) документ, який вказує про родинні зв'язки між українцем і членом його родини, що нині проживає у Великобританії.
Звичайна гостьова віза для Великобританії [6]:	Необхідний паспорт, проїзний документ, виданий дозвіл на проживання; Необхідний сертифікат тесту на туберкульоз, якщо мігрант збирається перебувати у Великобританії більше 6 місяців.
Віза «Home for Ukraine Scheme» [64] –українці можуть заповнити онлайн заяву з інформація і про українців-мігрантів, і про спонсора з Великобританії.	– українець з закордонним паспортом громадянина України або простроченим закордонним паспортом громадянина України при відмітці про подовження строку дії паспорту; – українцю у заяві вказуються дані про спонсора з Великобританії і документи, які підтверджують особу спонсора з Великобританії (копії паспорту, водійських прав, видане у Великобританії посвідчення особи та дозвіл на проживання.

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Дітям без супроводу дорослих дозволяється при наявності їх в візі в'їзд до Великобританії	1) надання згоди матері/батька або опікуна дитини на її поїздку, контактні дані матері/батька або опікуна дитини; 2) надання доказу наявності придатного житла для дитини на період перебування у Великобританії; повне ім'я та дата народження особи, у якої проживатиме дитина; адреса, за якою буде проживати дитина;
Надання «тимчасового захисту»	В Великобританії не надається
Довідка про щеплення Covid-19	Не потрібна для Українців
Довідка про страхування «Зеленої карти»	Дозволяється використовувати у Великобританії транспортний засіб з іноземними номерами
Дозволено перебувати та території країни:	1 Возз'єднання родини - до 3 років; 3 Гостьова віза: - перебування до 6 місяців.
Віза українцям для в'їзду в Великобританію – не потрібна	Потрібні документи [64]: мігрант для надання притулку може негайно звернутися при перетинанні кордону
Надання притулку за рахунок наявності спонсора в Великобританії	Для українця - заява про надання притулку представляється у Пункт надання тимчасового притулку (AIC).
Подвійне оподаткування Україна – Великобританія	Подвійне оподаткування узгоджене

Джерело: побудовано за даними [18]

За загальними оцінками міжнародної міграції біженців з України у Німеччині та в Великобританії маємо наступні показники:

а) Німеччина:

- 1) Рівень населення – 84 700 000 осіб;
- 2) Рівень німців в Німеччині – 87,9 %;
- 3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 1 161 450 осіб (1,37 %);
- 4) Мінімальний рівень заробітної плати в Німеччині (2024) – 2 161 євро/місяць;

5) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Німеччиною – зареєстрована.

6) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

б) Великобританія:

1) Рівень населення – 68 350 234 осіб;

2) Рівень британців в Великобританії – 89,0 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 314 400 осіб (0,46 %);

4) Мінімальний рівень заробітної плати в Великобританії (2024) – 11,44 фунтів стерлінгів за 1 годину праці;

5) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Великобританією – зареєстрована.

6). Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – відсутня при відсутності режиму «тимчасового захисту».

2.3 Особливості розміщення мігрантів-біженців з України в країнах Східної Європи

Для оцінки проведеної трудової міграції в Польщі, Німеччині, Чехії та Великобританії у 2022 – 2025 рр. слід надати загальну оцінку обсягів імміграції з України у часи військового нападу РФ на Україну.

Станом на 26 червня 2023 року УВКБ ООН повідомляв про 5 млн українських переселенців в Країнах світу та 1,2 млн українців в Росії та Білорусії. Кількість населення України УВКБ ООН у 2023 році оцінює у 36,74 млн осіб [70], при цьому виїхало та не повернулося близько 6,29 млн осіб, оскільки за даними УВКБ ООН з 24 лютого 2022 року до 26 червня 2023 року зафіксовано 20,64 млн виїздів з України та 14,34 млн в'їздів [70].

В табл. 2.6 наведені дані щодо працевлаштування переміщених осіб у 13 країнах ОЕСР та в Україні на кінець 2024 року та листопад 2025 року [19].

Таблиця 2.6

Рівень працевлаштування українських переселенців в Європі (кінець 2024 року)

Назва країни	Кількість працевлаштованих переселенців з України (2024 р.)	Кількість працевлаштованих переселенців з України (листопад 2025 р.)	Особливості працевлаштування
1. Польща	65 %	78 %	993 000 осіб біженців
2. Велика Британія	61 %	69 %	246 800 осіб біженців
3. Швеція	56 %	66 %	41 400 осіб біженців
4. Литва	53 %	72 %	50 700 осіб біженців
5. Чехія	51 %	63 %	368 700 осіб біженців
6. Нідерланди	46 %		94 400 осіб біженців
7. Данія	46 %		39 700 осіб біженців
8. Естонія	46 %		50 500 осіб біженців
9. Франція	33 %		70 600 осіб біженців
10. Ірландія	28 %		97 500 осіб біженців
11. Німеччина	19 %	51 %	1 120 000 осіб біженців
12. Італія	19 %		167 500 осіб біженців
13. Швейцарія	19 %		66 100 осіб біженців
14. Норвегія		31 %	
15. Іспанія		17 %	
14. Туреччина	21 %		35 100 осіб біженців
15. США	27 %		534 160 осіб н/біженців
16. Канада	45 %		237 944 осіб н/біженці

Джерело: побудовано за [19]

Польща має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Польщі мають реалізовану трудову міграцію (табл.. Г.1 Додатку Г).

Таблиця 2.7

Характеристики населення Польщі, допомоги біженцям з України з 2022 року, які в Польщі мають реалізовану трудову міграцію (1 євро = 4,28 злотих)

Дані по населенню Польщі	Чисельні показники
Чисельність населення у 2025 році	37 698 000 осіб
Чисельність поляків у населенні Польщі (2021)	96,9 %
На сьогодні у 2025 році українців, які мають PESEL UKP, тобто тимчасовий захист	991 830 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Польщу	Віза не потрібна
Необхідність документів при в'їзді в Польщу	Внутрішній паспорт України, закордонний паспорт України, свідоцтва про народження, медичні документи з України
Чи можна дітям перетинати кордон без батьків чи в супроводі дорослих супроводжуючих	Можливо з оформленням супроводу дітей в Польщі (з документами на супроводжуваних дітей)
Довідка про щеплення Covid–19	Не потребується
Дозволено перебувати та території країни: 18 місяців, потім вам потрібно буде подати заяву на тимчасовий захист	При присвоєному номеру PESEL мігрантам - українцям надається право перебувати в Польщі протягом 18 місяців [60]
Отримайте номер PESEL – послуга для іноземців [28].	Якщо Ви іноземець і мешкаєте в Польщі, то можете прописатися – у такому випадку автоматично отримаєте номер PESEL [28].
Надає уряд Польщі українцям статус «тимчасового захисту»	Уряд Польщі надає українцям статус осіб, що мають «тимчасовий захист» [60]. Такий статус надається на 18 місяців з можливістю подальшого продовження.

Дані по населенню Польщі	Чисельні показники
Щоб отримати статус тимчасового захисту, вам потрібно буде подати заяву в місцевий імміграційний орган.	Необхідний документ, який підтверджує громадянство; документ, що доводить причини, через які ви не можете повертатися в Україну [39].
Порядок подання заяви про надання притулку.	1) у прикордонну службу. 2) на території Польщі, подавайте заяву в Управління для іноземців [39].
Відповідні органи влади Польщі попросять українців та його супроводжуючих осіб родичів надати документи для надання притулку	Заява має персональні дані мігранта та осіб родини, що в'їжджають з ним; інформацію про країну походження (громадянин чи негромадянин України), події для пошуку притулку в Польщі. Заяву українець подає до прикордонної служби, яка направить українця з прикордонної служби до Управління для іноземців.
Наявність подвійного оподаткування Україна –Польща	Подвійне оподаткування узгоджене
Дозвіл на роботу в Польщі	Громадяни України, які втікають від війни, отримають повний доступ до польського ринку праці (дозвіл на роботу не потрібен) та польської системи охорони здоров'я,
Діти та студенти в Польщі	Діти з України матимуть право відвідувати польські школи. Студенти з України мають можливість оформити продовження навчання у польських університетах;
З початку 2025 року українці у Польщі, які мають статус PESEL UKR, можуть отримати спеціальний дозвіл на проживання — карту CUKR	Легальне проживання та дозвіл на роботу: дає право на легальне перебування та офіційне працевлаштування в Польщі протягом трьох років. Можливість виїзду: дозволяє залишати Польщу на період не більше шести місяців поспіль без втрати легального статусу.

Джерело: побудовано за даними [14], [15]

Чехія має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Чехії мають реалізовану трудову міграцію (табл. Г.2 Додатку Г)

Населення Чехії, допомога біженцям з України з 2022 року, які в Чехії мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Чисельність населення у 2023 році	10 900 000 осіб
Кількість чехів, моравців, сілезців (які розмовляють на чеській мові) – 89 %	9 366 508 осіб
Кількість біженців – українців у 2023 році (5,27%)	574 447 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Чехію	Не потрібна
Необхідність документів при в'їзді в Чехію	Упродовж 30 робочих днів після прибуття в Чехію повинні повідомити про адресу вашого проживання, крім випадків, коли власник житла сам зареєстрував вас; повідомлення надається [5]: – у місцеве відділення поліції Чеської Республіки у справах іноземців; Документи для дорослих – закордонний біометричний або небіометричний паспорт. Достатньо пред'явити український паспорт або посвідчення особи, свідоцтво про народження або будь-який наявний у вас особистий документ. .
Чи можна дітям перетинати кордон без батьків чи в супроводі дорослих супроводжувачих	Документи для неповнолітніх – усі наявні документи, що підтверджують особу. Для неповнолітніх, які ще не мають паспорту, достатньо надати свідоцтво про народження.
Довідка про щеплення Covid-19	Не потрібна
Довідка про страхування «Зеленої карти»	Потрібно надати кожен відповідний документ на авто. Такими необхідними документами є: посвідчення водія, свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу, поліс страхування відповідальності за шкоду, заподіяну при експлуатації транспортного засобу;
Дозволено перебувати та території країни: 90 днів, потім вам потрібно буде подати заяву на тимчасовий захист	До 90 днів впродовж 180-денного періоду без візи

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Реєстрація про в'їзд до Чехії	Обов'язкова реєстрація після в'їзду. Якщо ви проживаєте в приватному житлі, повинні зареєструватися в поліції Чеської Республіки (Police of the Czech Republic). Чи власник житла (це готель або подібне житло) повинен здійснити реєстрацію у Чехії.
Надає уряд Чехії українцям статус «тимчасового захисту»	Уряд Чеської Республіки українцям надає режим «тимчасового захисту» [67]:
Щоб отримати статус тимчасового захисту, вам потрібно буде подати заяву в місцевий імміграційний орган.	<ul style="list-style-type: none"> – громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року; – громадяни України, які в'їхали на територію Чеської Республіки на законних підставах без візи або за короткостроковою візою і до 24 лютого 2022 року все ще проживали на території Чеської Республіки; – члени сім'ї (чоловік/дружина, цивільний партнер, неодружена неповнолітня дитина та повнолітній родич, який перебуває на утриманні та проживає разом із сім'єю), які разом проживали в Україні до 24 лютого 2022 року.
Документ про наявність житла, яким може бути [94]:	а) Підтвердження про надання житла: якщо мігрант в Чехії надає письмове підтвердження про надання житла, підпис власника квартири/нерухомості або уповноваженої особи має бути обов'язково офіційно засвідчений.
Надання державного гуманітарного житла на перші 90 днів перебування в Чехії [94].	Державне гуманітарне житло – тимчасове житло в Чехії, що надається безкоштовно на обмежений період тривалістю 90 днів. Мігрант в Чехії на протязі 90 днів повинен знайти собі житло, уклавши договір оренди. Після закінчення 90 днів немає можливості проживати у безкоштовному гуманітарному житлі.

Джерело: побудовано за даними [17], [66], [67]

За загальними оцінками міжнародної міграції біженців з України у Польщі та в Чехії маємо наступні показники:

а) Польща:

- 1) Рівень населення – 37 698 000 осіб;
- 2) Рівень поляків в Польщі – 96,9 %;
- 3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 991 830 осіб (2,6 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень заробітної плати в Польщі (2024) – 1091 євро/місяць;

6) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Польщею – зареєстрована.

7. Наявність реєстраційного посвідчення біженці з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

б) Чехія:

1) Рівень населення – 10 900 000 осіб;

2) Рівень чехів в Чехії – 89,0 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 574 447 осіб (4,99 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень заробітної плати в Чехії (2024) – 825 євро/місяць;

6) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Чехією – зареєстрована.

7) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

Проведений аналіз станом на жовтень показав, що за 3,7 роки імміграційного руху українців–біженців в країни ЄС поступово знижується рівень державної підтримки, особливо надання тимчасового притулку за кошти держави.

Висновки до розділу 2

За даними управління ООН – UN DESA (2025) на початок 2025 року в світі :

- кількість міжнародних мігрантів у 2024 році склала 304 мільйони людей, а цей показник виріс з рівня 275 мільйонів людей у 2020 році;
- частка міжнародних мігрантів у відношенні до населення світу становить 3,7 відсотка, що всього на 0,8 відсотка більше, ніж у 1990 році.

Проведений аналіз світової структури розподілу мігрантів, згрупований по країнам окремих континентів світу у 2010 та у 2024 рр., свідчить про зростання міграції в Азії, Африці, Південній Америці:

- в Європі абсолютна кількість мігрантів з рівня 33,0 % у 2010 році знизилась до рівня 31,9 % у 2024 рр. відносно світового рівня у 304,022 млн осіб, а рівень міграції зріс до 12,6 % від кількості жителів Європи;
- в Північній Америці кількість мігрантів з рівня 23,0 % у 2010 році знизилась до рівня 20,14 % у 2024 рр. відносно світового рівня, а рівень міграції зріс до 15,9 % від кількості жителів Північної Америки;
- в Азії кількість мігрантів з рівня 29,0 % у 2010 році зросла до рівня 30,3 % у 2024 рр. відносно світового рівня;
- в Африці кількість мігрантів з рівня 8,0 % у 2010 році зросла до рівня 9,6 % у 2024 рр. відносно світового рівня;
- в Південній Америці та на Карибах кількість мігрантів з рівня 3,73 % у 2010 році зросла до рівня 5,76 % у 2024 рр. відносно світового рівня.

Станом на середину 2024 року в Європі було 92,9 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 83 мільйонами в середині 2020 року (+13%) та 73,2 мільйона осіб мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року у Північній Америці перебувало 61,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 58,8 мільйонами у середині 2020 року (+4%) та 51,0 мільйон осіб мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року в Азії було 92,2 мільйона міжнародних

мігрантів у порівнянні з 84,7 мільйонами в середині 2020 року (+9%) та 64,34 мільйонів мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року в Африці було 29,2 мільйона міжнародних мігрантів порівняно з 25,3 мільйонами у середині 2020 року (+15%) та рівнем 17,75 мільйонів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року в країнах Латинської Америки та Карибського басейну перебувало 17,5 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 14,3 млн. у середині 2020 року (+23%).

Станом на середину 2024 року в Океанії перебувало 9,9 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 9,3 млн. у середині 2020 року (+7%) та 7,14 млн осіб мігрантів у 2010 році.

За проведеним аналізом результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) основними країнами еміграції населення за кількістю мігрантів у 2024 році стали наступні країни:

- США (Північна Америка)– 52,57 млн осіб мігрантів;
- Німеччина (Європа)– 16,75 млн осіб мігрантів;
- Саудівська Аравія (Азія) – 13,68 млн.осіб мігрантів;
- Великобританія (Європа)– 11,84 млн осіб мігрантів;
- Австралія та Нова Зеландія (Океанія) – 9,58 млн осіб мігрантів;
- Франція (Європа)– 9,19 млн осіб мігрантів;
- Іспанія (Європа) – 8,87 млн осіб мігрантів;
- Канада (Північна Америка) – 8,81 млн. осіб мігрантів;
- Арабські Об'єднані Емірати (Азія) – 8,16 млн осіб мігрантів;
- Турція (Азія) – 7,08 млн осіб мігрантів;
- Італія (Європа) – 6,55 млн осіб мігрантів;
- Україна (Європа)– 5,1 млн. осіб мігрантів (без Криму та ТОТ);
- Індія (Азія) – 4,74 млн осіб мігрантів.

Україна увійшла до п'ятірки лідерів після 124-відсоткового зростання кількості емігрантів з середини 2020 року до середини 2024 року, що є

найбільшим відсотковим зростанням серед 10 провідних країн походження за цей період.

За даними результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) у 2024 році найбільшими країнами, які прийняли найбільшу кількість іноземних емігрантів на свою територію, були наступні країни світу:

- Об'єднані Арабські Емірати (Азія) – 74,0% від кількості населення;
- Саудівська Аравія (Азія) – 40,3 % від кількості населення;
- Австралія (Океанія) – 30,4 % від кількості населення;
- Канада (Північна Америка) – 22,2 % від кількості населення;
- Німеччина (Європа) – 19,8 % від кількості населення;
- Іспанія (Європа) – 18.5 % від кількості населення;
- Великобританія (Європа) – 17,1 % від кількості населення;
- США (Північна Америка) – 15,2 % від кількості населення;
- Франція (Європа) – 13,8 %.

Проведений аналіз імміграції з України у Польщу, Німеччину, Чехію та Великобританію з переліком додаткових фінансових та житлових забезпечень для українців у 2022 –2025 рр., а також аналіз основних податкових нормативів цих держав для фізичних осіб – біженців показав наступне:

а) Німеччина:

- 1) Рівень населення – 84 700 000 осіб;
- 2) Рівень німців в Німеччині – 87,9 %;
- 3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 1 161 450 осіб (1,37 %);
- 4) Мінімальний рівень ЗП в Німеччині (2024) – 2 161 євро/ місяць;
- 5) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

б) Великобританія:

- 1) Рівень населення – 68 350 234 осіб;
- 2) Рівень британців в Великобританії – 89,0 %;
- 3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 314 400 осіб

(0,46 %);

4) Мінімальний рівень ЗП в Великобританії (2024) – 11,44 фунтів стерлінгів за 1 годину праці;

5). Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – відсутня при відсутності режиму «тимчасового захисту».

в) Польща:

1) Рівень населення – 37 698 000 осіб;

2) Рівень поляків в Польщі – 96,9 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 991 830 осіб (2,6 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень ЗП в Польщі (2024) – 1091 євро/ місяць;

6) Наявність реєстраційного посвідчення біженці з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

г) Чехія:

1) Рівень населення – 10 900 000 осіб;

2) Рівень чехів в Чехії – 89,0 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 574 447 осіб (4,99 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень ЗП в Німеччині (2024) – 825 євро/ місяць;

7) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

Проведений аналіз станом на жовтень показав, що за 3,7 роки міграційного руху українців–біженців в країни ЄС поступово знижується рівень державної підтримки, особливо надання тимчасового притулку українцям–біженцям за кошти держави.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДЛЯ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ТА МІГРАНТІВ – БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ

3.1 Стратегії для трудових мігрантів з України (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) в світі

Формування стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на декількох моментах:

- Громадяни України, що мають біометричні паспорти, можуть скористатися безвізовим режимом для короткострокових поїздок (до 90 днів протягом 180-денного періоду) у країни Шенгенської зони Європейського Союзу. Це рішення було затверджено Радою міністрів ЄС, після чого 11 червня 2017 року набув чинності відповідний закон України, який скасовував візові вимоги [104]. Сутність безвізового режиму - громадян України з біометричними паспортами можуть подорожувати до країн Шенгенської зони Європейського Союзу з туристичною, діловою чи сімейною метою на термін до 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду [103]. Детальна інформація про правила перетину кордону з ЄС і перелік необхідних документів зазначено в «Шенгенському кодексі про кордони» [103], а щоб скористатись правом безвізових поїздок до Шенгенської зони, потрібно оформити закордонний біометричний паспорт [102].

- згідно з «Шенгенському кодексі про кордони» в'їзд громадян України в Європейський Союз можливий при відсутності візового режиму для в'їзду в країну на перші 90 днів перебування українця - мігранта до оформлення в країні свого статусу перебування, а в'їзд громадян України в Великобританію, Норвегію, США, Канаду, Швейцарію можливий тільки після оформлення в Україні відповідних віз на в'їзд до цих країн [100].

При виїздів за кордон з 2022 року повинні бути враховані спеціальні закони України про військовий стан та мобілізаційні обмеження для чоловіків України віком від 23 до 60 років, які вимушені перетинати кордон:

а) Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4391-IX від 30.04.2025) [101];

б) Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова КМУ 27 січня 1995 р. № 57 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1364 від 24.10.2025) [99];

в) Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 року № 3857-XII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4017-IX від 10.10.2024) [98].

Для мігрантів з України у 2025 році класифіковані основні види віз (Шенгенська зона Євросоюзу, США, Великобританія, Канада):

Для громадян України віза в Шенгенську зону (Європейський Союз), на термін менше 90 днів не потрібна (безвізовий режим).

Документи для отримання візи в Шенгенську зону [103]:

- оригінал закордонного паспорта + копія;
- оригінал або скан попереднього / другого закордонного паспорта, якщо був;
- анкетні дані;
- 2 фото, 3,5 на 4,5 см, 70% обличчя;
- довідка з місця роботи / навчання;
- довідка з банку і рух коштів за останні 3 або 6 місяців;
- оригінал або копії свідоцтва про шлюб / розлучення / народження дітей;
- оригінали або копії документів на майно (квартира, машина, земля);
- бронювання авіа (Ваше або надаємо ми);
- бронювання готелю;
- медична страховка;
- документи, що підтверджують мету поїздки;

- переклад документів на англійську мову;
- здача біометрії для проїзду на кордоні з ЄС (Особистий візит до ВЦ для здачі біометрії).

В Додатках Д, Е, Ж наведені особливості оформлення віз в США, Великобританію та Каналу.

При в'їзді в ЄС мігрант повинен враховувати наступні законодавчі документи ЄС (оформлений візовий чи безвізовий режим) та законодавчі документи України (на виїзд через кордон):

1) з 16.01.2026 року в Україні діє Закон України № 11 469 «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України (Про множинне громадянство)» від 18 червня 2025 року, який дозволяє при виїзді мати окрім закордонних паспортів України ще 2 паспорти інших держав світу [84].

Закон № 11469 закріплює в законодавстві України нову правову рамку для визнання множинного громадянства — як винятку з принципу єдиного громадянства, який продовжує формально зберігатись. Вперше на рівні закону чітко сформульовані обставини, за яких множинне громадянство допускається. До таких випадків належать [84]:

- набуття громадянства України та громадянства іншої держави за народженням, зокрема, якщо один з батьків є громадянином України, а другий — громадянином іншої держави;
- отримання паспорта внаслідок усиновлення, коли зберігається вже наявне іноземне громадянство;
- набуття громадянства іншої держави автоматично після укладення шлюбу з іноземцем, без припинення попереднього громадянства України;
- оформлення паспорта України особами, які вже мають інше громадянство, але не задекларували це — за новим законом обидва статуси можуть бути чинними;
- отримання українського громадянства за спрощеною процедурою особами з країн, що входять до затвердженого переліку держав, з якими

Україна дозволяє множинне громадянство;

- набуття іноземного громадянства українцем за спрощеною процедурою, якщо інша держава дозволяє це, без втрати громадянства України.

2) Згідно з постановою КМУ № 1412 від 5 .11.2025 року по Закону № 11 469 затверджений «Перелік держав, громадяни (піддані) яких набувають громадянство України в спрощеному порядку», такими є Канада, Сполучені Штати Америки, Федеративна Республіка Німеччина, Республіка Польща, Чеська республіка [85].

Громадяни цих держав зможуть отримати український паспорт за спрощеною процедурою, а українці - паспорти цих країн, не втрачаючи свого.

КМУ обрав держави, де проживають найбільші українські громади: у Канаді та США - це переважно нащадки попередніх хвиль еміграції, а в Німеччині, Польщі та Чехії - українці, які виїхали через військові дії в 2022 році.

3) Згідно вимогам Міграційної служби України для оформлення закордонного паспорта необхідно пройти наступні процедури в Україні [87], [88]:

а) необхідно подати заяву-анкету (друкується працівником, який приймає документи);

б) свідоцтво про народження або документ, що підтверджує факт народження, виданий компетентними органами іноземної держави. Якщо батьки або один із батьків такої особи на момент її народження були іноземцями або особами без громадянства, також подається довідка про реєстрацію особи громадянином України (у разі оформлення паспорта вперше із застосуванням засобів Реєстру);

в) паспорт громадянина України (для осіб, що досягли 14-річного віку);

г) документи, що підтверджують сплату адміністративного збору або оригінал документа про звільнення від його сплати;

д) у разі оформлення паспорта особі, що не досягла дванадцятирічного віку, або особі, яка не може пересуватись самостійно у зв'язку із тривалим розладом здоров'я, та яка потребує термінового лікування за кордоном, що

підтверджується відповідною довідкою лікувального закладу, може бути подано одну фотокартку розміром 10 x 15 сантиметрів для внесення від цифрованого зображення особи шляхом сканування.

Вартість оформлення біометричного документа становить:

- 1042 грн (протягом 20 робочих днів);
- 1682 грн (протягом 7 робочих днів).

Зверніть увагу, що паспорт для виїзду за кордон в Україні оформлюється особам [87]:

- Які не досягли 16-річного віку - на 4 роки;
- Які досягли 16-річного віку - на 10 років.

У більшості країн світу для перетину кордону дозволяється використання паспортів (зазвичай біометричних) із терміном дії до 10 років. Через це поїздки українців з 1 листопада 2025 року за «продовженими» паспортами, у яких внесено дані про дітей, можуть створювати певні труднощі при перетині міжнародних кордонів.

4) Особливий виїзд чоловіків України у 2025 році з датою народження 18 - 22 років перетинають кордон Україна-ЄС при [98], [99], [100]:

- наявності закордонного паспорту;
- наявності зареєстрованого військово-облікового документа в ТЦК міста проживання;

Чоловіки віком 18-22 роки можуть безперешкодно виїжджати за кордон під час воєнного стану за наявності закордонного паспорта та військово-облікового документа (в паперовому чи електронному вигляді, наприклад, з «Резерв+»), якщо вони не займають посад у державних органах, які вимагають службового відрядження. Для виїзду необхідно бути зареєстрованим на військовому обліку та не перебувати в розшуку ТЦК.

Необхідні документи

- Закордонний паспорт: дійсний документ для виїзду за кордон.
- Військово-обліковий документ: може бути як у паперовій формі, так і в електронній, що міститься в додатку «Резерв+» або інших офіційних сервісах.

Важливі умови

- Військовий облік: необхідно стояти на військовому обліку та мати відповідні документи.

- Відсутність розшуку: не можна бути у розшуку територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

- Державні посади: чоловіки, які займають певні посади в органах державної влади чи місцевого самоврядування, можуть виїжджати лише у службове відрядження;

- Тривале перебування: чоловіки, які планують тривале перебування за кордоном, повинні знятися з військового обліку в Україні та стати на тимчасовий облік в українській установі за кордоном;

- Адміністративна відповідальність: якщо після 25-річного віку чоловік не повернеться в Україну і не дотримуватиметься вимог військового обліку, йому загрожує адміністративна відповідальність.

5) Особливий виїзд чоловіків України у 2025 році з датою народження 23 - 60 років перетинають кордон Україна-ЄС при наявності документів [98], [99], [100]:

- за станом здоров'я;
- за сімейними обставинами;
- для навчання (студенти та курсанти);
- за професійними потребами;
- для виконання вимог ЗСУ (волонтери);

Крім вже вказаних категорій громадян, право на виїзд з України також мають:

- люди з інвалідністю I, II, III груп;
- які мають дружину або батьків (в тому числі батьків дружини) з інвалідністю I або II групи;
- батьки, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, які виховують дитину з інвалідністю віком до 18 років;
- батьки, на утриманні яких перебуває повнолітня дитина з інвалідністю I

чи II групи;

- чоловіки, які потребують постійного догляду;
- опікуни людей з інвалідністю, які визнані судом недієздатними;
- чоловіки, чиї близькі родичі загинули або зникли безвісти на війні;
- батьки-одинаки;
- чоловіки, які утримують трьох і більше дітей до 18 років;
- непридатні до військової служби за станом здоров'я і виключені з військового обліку;

- виховують дитину, хвору на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні захворювання, онкологію, психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний);

- виховують дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа чи паліативної допомоги;

- усиновителі чи опікуни дітей-сиріт та позбавлених піклування;

- доглядають за людиною з інвалідністю — якщо більше немає кому цього робити.

Також є виняткові категорії, яким також дозволяється виїзд, але лише у конкретно визначених випадках:

- військовослужбовці, які їдуть на лікування внаслідок поранень на війні;
- трансгендери, які пройшли процедуру зміни статевої належності та у встановленому законом порядку отримали документи, в яких їхня стать визначена як жіноча;

- спортсмени та тренери для участі в офіційних змаганнях і тренувальних зборах;

- чиновники на підставі відповідних рішень про службові відрядження;

- заброньовані від мобілізації чоловіки з метою відрядження за наявності документів, що підтверджують бронювання.

Чоловікам віком 23-60 років виїзд за кордон під час військового стану дозволений лише за наявності законних підстав та відповідних документів, які підтверджують ці підстави. До таких підстав належать: бронювання,

виключення з військового обліку за станом здоров'я, службові відрядження, навчання, а також певні сімейні обставини чи необхідність супроводу осіб, які потребують догляду. Обов'язково слід мати при собі військово-обліковий документ (паперовий або електронний, наприклад, через додаток «Резерв+») та закордонний паспорт.

Для виїзду чоловікам віком 23 -60 років необхідні документи [100], [102]:

- Паспорт громадянина України для виїзду за кордон (чинний, як правило, з біометричними даними);

- Військово-обліковий документ (ВОД) у паперовому або електронному вигляді (наприклад, військовий квиток, приписне свідоцтво або витяг з «Резерв+»);

Законні підстави для виїзду з України чоловікам віком 23 - 60 років:

- Бронювання: Документи, що підтверджують наявність бронювання на період мобілізації;

- Стан здоров'я: Документи, що підтверджують виключення з військового обліку за станом здоров'я (наприклад, довідка ВЛК);

- Службові відрядження: Документи, що підтверджують мету відрядження;

- Навчання: Документи, що підтверджують навчання за кордоном;

- Сімейні обставини: Документи, що підтверджують наявність законних сімейних обставин (наприклад, свідоцтва про народження дітей, документи про інвалідність членів родини, що потребують догляду);

- Супровід осіб, які потребують догляду: Документи, що підтверджують необхідність супроводу особи, яка потребує догляду.

Важлива інформація для виїзду з України чоловікам віком 23 - 60 років;

- Перевірка документів: Прикордонники мають право перевіряти надані документи, включаючи військово-обліковий документ;

- Зміни до законодавства: Правила перетину кордону можуть змінюватися, тому важливо ознайомлюватися з актуальною інформацією з офіційних джерел.

б) Особливості перетину кордоні Україна – ЄС з жовтня 2025 року з використанням автоматичних систем обліку EES.

З 12 жовтня 2025 року на кордонах ЄС та країн Шенгенської зони діє система EES (Entry/Exit System) — автоматизований контроль в'їзду та виїзду для громадян третіх країн, включно з українцями [99], [102].

EES — це електронна база даних, яка замінить традиційні штампи у паспорті. Тепер усі дані про поїздку зберігатимуться у цифровому вигляді:

- дата, час і пункт перетину кордону;
- дані закордонного паспорта;
- фотографія обличчя;
- відбитки пальців (для осіб від 12 років).

Система застосовується для короткострокових подорожей до 90 днів протягом будь-яких 180 днів.

При першому перетині кордону українцям потрібно буде пройти біометричну реєстрацію (фото та відбитки пальців). Далі поїздки стануть швидшими: достатньо буде відсканувати паспорт, а система автоматично підтягне всі дані:

- у паспорті більше не ставитимуть штампи;
- відмова надати біометричні дані = відмова у в'їзді;
- дані зберігатимуться у системі 3 роки, після чого їх оновлюватимуть.

Система запроваджена на в'їзді EES до всіх країн ЄС, окрім Ірландії та Кіпру. Також вона діє у 4 країнах Шенгену, що не є членами ЄС: Норвегія, Швейцарія, Ісландія, Ліхтенштейн.

EES не застосовується до:

- громадян і резидентів країн ЄС;
- власників довгострокових віз чи дозволів на проживання.

Через півроку ввійде нова автоматична підсистема **ETIAS** (European Travel Information and Authorisation System)/ Це буде електронний дозвіл на в'їзд, який необхідно буде оформлювати онлайн перед подорожжю.

- Вартість — 7 євро (діти та пенсіонери звільняються від сплати);

- Дозвіл діятиме 3 роки, повторно оформлювати його перед кожною поїздкою не потрібно.

7) Правила провезення грошей через кордон: обмеження для готівки та картки [98], [99].

- Без декларування: Дозволено перевозити суму, що не перевищує 10 000 євро (або еквівалент в іншій валюті) на одну особу, без заповнення декларації;

- З декларуванням: Якщо сума перевищує 10 000 євро, потрібно обов'язково заповнити письмову митну декларацію на кордоні;

- Підтвердження походження: Для сум, що перевищують 10 000 євро, потрібно надати документи, які підтверджують законність походження коштів (банківські виписки про зняття готівки або про придбання банківських металів);.

В табл. 3.1 наведені Курсові показники валют ЄС та США, які використовуються в даних аналізу станом на 25.11.2025 року за даними Національного банку України [45].

Таблиця 3.1

Курсові показники валют Євросоюзу та США, які використовуються в даних аналізу станом на 25.11.2025 року

Валюта на 25.11.2025	Курс - вартість 1 валюти в грн	Курс - вартість 1 валюти за 1 долар США	Курс - вартість 1 валюти за 1 євро	Кількість валюти для придбання 100 USD	Кількість валюти для придбання 100 EURO
USD	42,371	1,000	1,155	100,00	115,45
EURO	48,918	0,866	1,000	86,62	100,00
PLN	11,561	3,665	4,231	366,50	423,13
CZK	2,024	20,934	24,169	2 093,43	2 416,90
GBP	55,549	0,763	0,881	76,28	88,06
UAH	1,000	42,371	48,918	4 237,10	4 891,80

Джерело: за даними НБУ [45]:

Згідно з умовами перетинання кордону для Шенгенської візи необхідно мати готівкою для контролю прикордонниками (за рішенням Єврокомісії, для того, щоб покрити свої витрати у кожній з країн, потрібно мати достатню суму коштів на кожен день перебування) [103]:

- для Чехії – кошти (100 – 200 євро) для білету назад в Україну, а також по 40 євро/день до 30 днів та додатково по 15 євро/день довше, а також 3 000 євро при наявності національної чеської візи;

- для Польщі – кошти (100 євро) для білету назад в Україну, а також по 24 євро/день, а також 600 євро при наявності поїздки на навчання;

- Для Франції - кошти (200 євро) для білету назад в Україну, а також по 120 євро/день, 65 євро/день без наявності готелю, а також 32,5 євро/день при наявності проживання у родичів;

- Для Швейцарії - кошти (150 євро) для білету назад в Україну, а також по 92 євро/день, а також 30 євро/день для студентів;

- Для Словенії - кошти (100 євро) для білету назад в Україну, а також по 70 євро/день, а також 35 євро/день для неповнолітніх дітей.

Основне формування стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на показниках рівня очікуємо заробітної плати в певних країнах ЄС [76].

На рис. 3.1 побудована динаміка середньої заробітної плати в країнах ЄС у 2024 році (EUROSTAT) та в Україні (2025 р.) в євро/міс

Згідно з результатами, що наведені на рис. 3.1, 3.2, відносний рівень заробітної плати в ЄС євро/міс відносно ЗП в Україні становить:

- рівень відношення середньої по ЄС ЗП становить 648,1% відносно середнього рівня ЗП в Україні;

- рівень відношення середньої по ЄС ЗП становить 375,4% відносно максимального рівня ЗП в м. Києві (столиця України);

- мінімальний рівень відношення заробітної плати в Болгарії (мінімум в Європі) становить 250,5 % відносно середнього рівня ЗП в Україні.

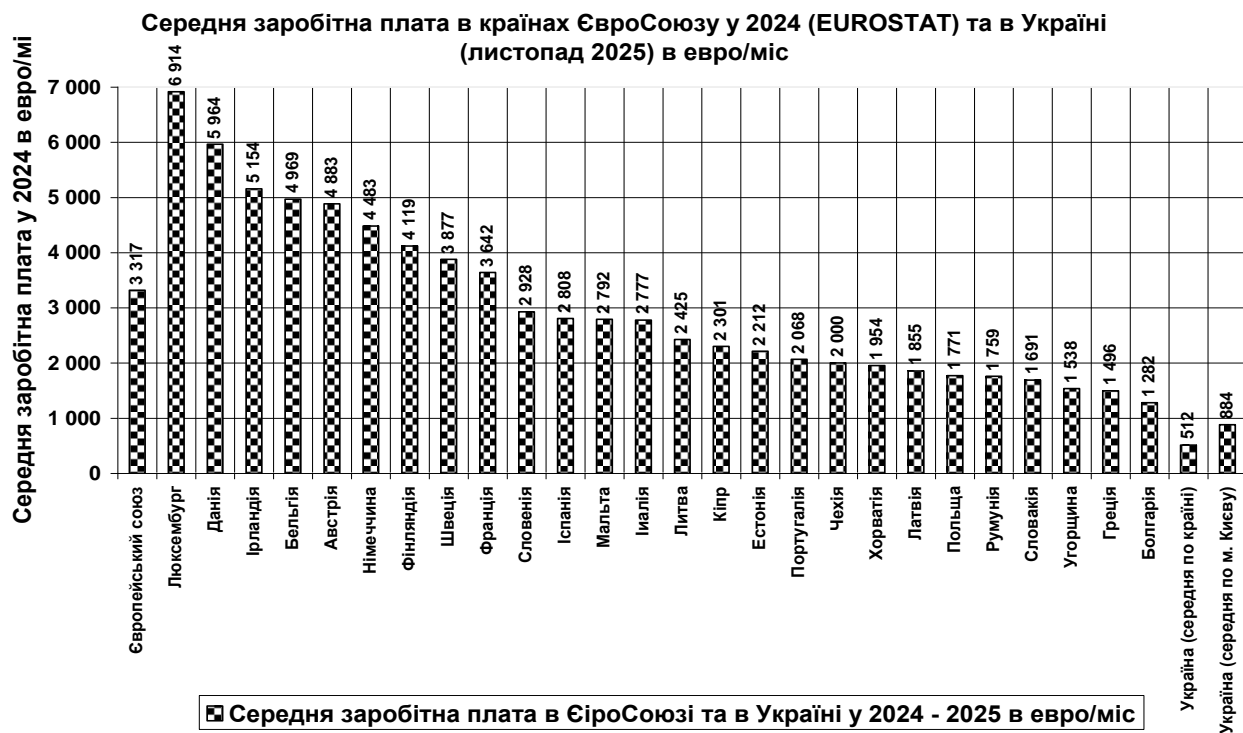

Рис. 3.1 Заробітна плата в країнах Євросоюзу у 2024 році (EUROSTAT) та в Україні (листопад 2025 року) в євро/міс

Джерело: побудовано за даними [76]

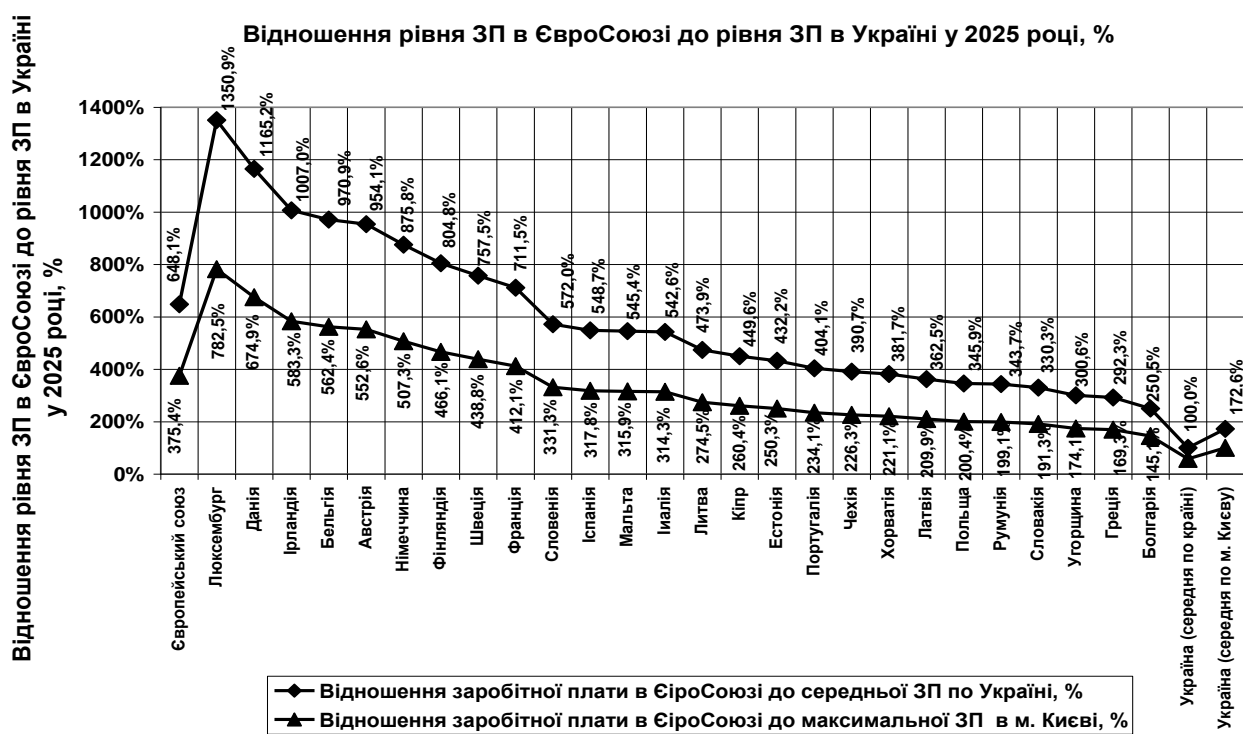

Рис. 3.2 Відношення рівня ЗП в Євросоюзі до рівня ЗП в Україні, %

Джерело: побудовано за даними [76], [44]

На рис. 3.3 – 3.6 побудовані структури заробітних плат в Великобританії, Чехії, Польщі, Німеччини та України (євро/міс) станом на початок 2025 року з виділенням мінімального та середнього по Україні рівня заробітної плати.

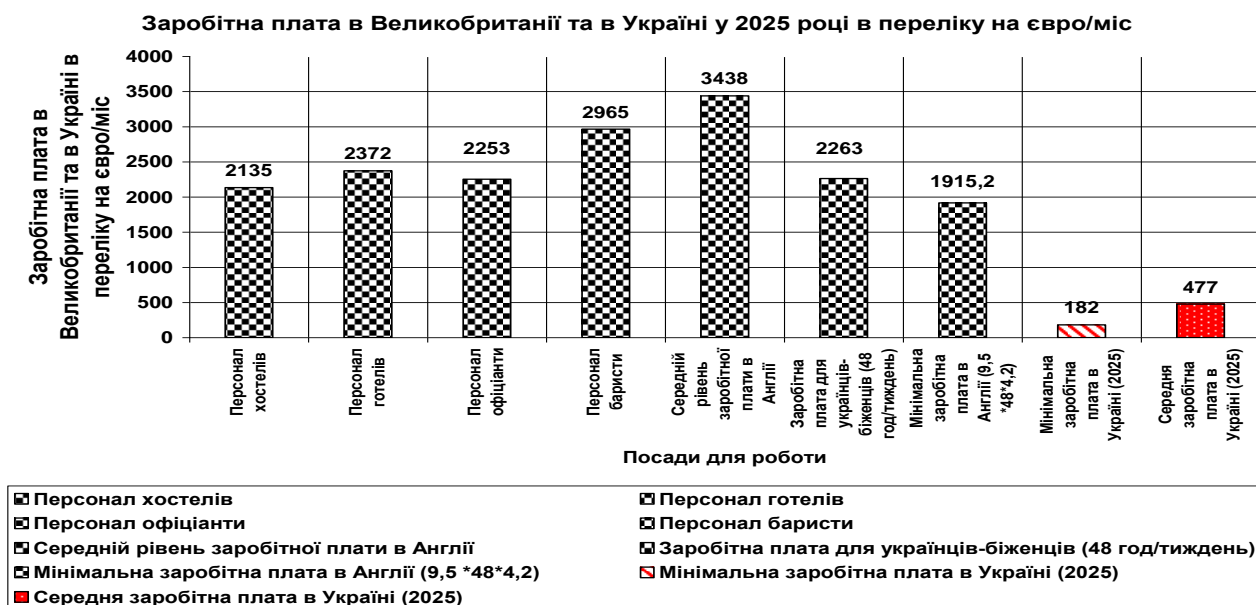

Рис. 3.3 Заробітна плата в Великобританії та в Україні (євро/міс)

Джерело: побудовано за даними [76], [44]

Рис. 3.4 Заробітна плата в Чехії та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [76], [44]

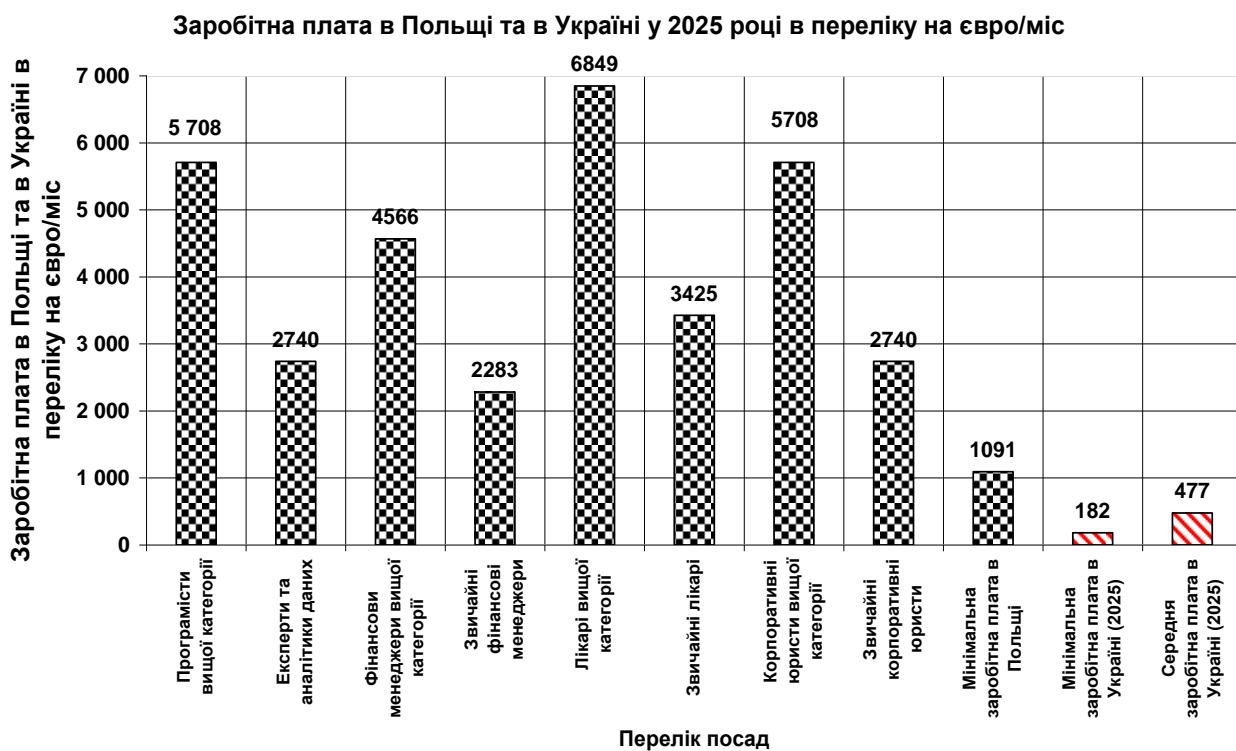

Рис. 3.5 Заробітна плата в Польщі та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [76], [44]

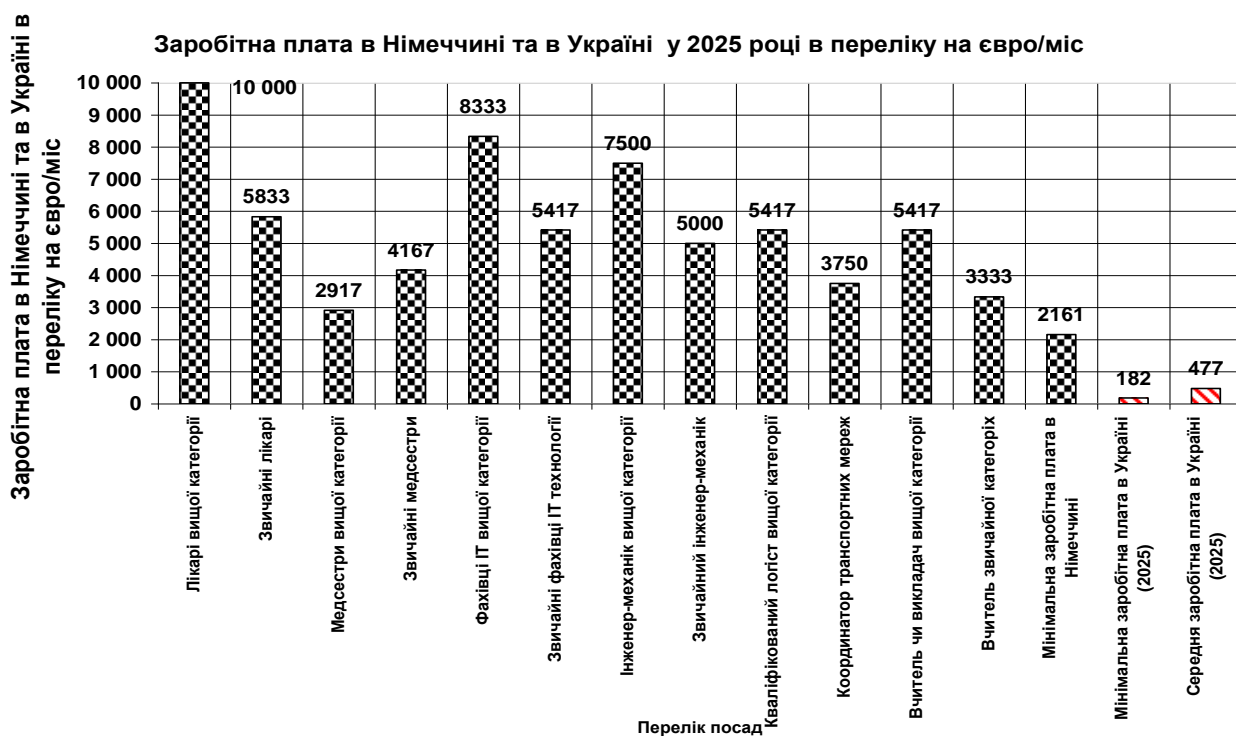

Рис. 3.6 Заробітна плата в Німеччині та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [76], [44]

Згідно з даними, наведеними на рис. 3.3 – 3.6:

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Німеччині (2 161 євро/міс) в 4,53 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні (182 євро/міс) менше мінімальної ЗП в Німеччині в 11,9 раз;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Польщі (1 091 євро/міс) в 2,29 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні (182 євро/міс) менше мінімальної ЗП в Польщі в 6,0 раз;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Чехії (825 євро/міс) в 1,73 раза;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Великобританії (1 915 євро/міс) в 4,01 раза.

Таким чином, переїзд мігрантів з України в Євросоюз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) суттєво зумовлений різким зростанням заробітної плати, яка становить від 3,5 до 10 разів.

3.2 Трудові та житлові перспективи проживання мігрантів–біженців з України в країнах світу

Станом на кінець вересня 2025 року, за даними «Євростату», в країнах ЄС перебувало 4,3 мільйона українців із статусом тимчасового захисту. Найбільше українських біженців прийняли: Німеччина (1,22 мільйона осіб), Польща (1,01 мільйона осіб) та Чехія (389 тисяч осіб) [90].

Динаміка та інші дані по українцям-біженцям в ЄС [90]:

- Зростання: У порівнянні з груднем 2024 року, кількість українців у ЄС зросла на 104 тисячі осіб до квітня 2025 року.

- Загальна кількість за кордоном: Згідно з даними «Національного банку України», станом на кінець травня 2025 року поза межами країни перебувало 5,6 мільйона українців (без урахування тих, хто перебуває в РФ – 1,2 млн осіб).

- Співвідношення в ЄС: Близько 28,3% усіх біженців перебуває в Німеччині, 23,5% — у Польщі та 9% — у Чехії.

- Ці показники відображають українців, які отримали статус тимчасового захисту, що дає їм право на житло, освіту та медичну допомогу.

Тимчасовий захист у Європейському Союзі станом на кінець літа 2025 року отримали понад 4,37 млн українців. Найбільше біженців прийняли Німеччина, Польща та Чехія [95], [96].

За даними відомства, Німеччина надала притулок понад 1,2 млн українських біженців. Це 27,7% від загальної кількості осіб, що втекли від війни до Європейського Союзу (рис. 3.7).

У Польщі зареєстровано 995 925 осіб, або 22,8% від загальної кількості у ЄС, Чехія прийняла 385 855 біженців з України (8,8%).

Зазначається, що порівняно з кінцем липня 2025 року, на кінець серпня загальна кількість українців, які перебувають під тимчасовим захистом у Євросоюзі, зросла на 30 980 (+0,7%).

Абсолютні збільшення за серпень 2025 року спостерігалися у таких країнах ЄС [96]:

- Німеччина прийняла 6 800 осіб (+0,6%);
- Чехія надала захист 5 175 біженцям (+1,4%);
- Румунія прийняла 2 370 осіб (+1,2%).

Німеччина лідирує за кількістю прийнятих біженців, тоді як менші країни стикаються з відчутно більшим навантаженням, йдеться у звіті. Для оцінки використовують показник числа біженців на 1 000 місцевих жителів. У середньому по ЄС цей показник становить 9,7 особи на 1 000 мешканців, проте в окремих країнах він значно перевищує середнє значення.

Країни Євросоюзу із найбільшим навантаженням на населення:

- Чехія – 35,4 особи на 1 000 мешканців;
- Польща – 27,3 особи на 1 000 мешканців;
- Естонія – 25,4 особи на 1 000 мешканців.

За даними Eurostat, громадяни України складають понад 98,4% усіх осіб, які отримали тимчасовий захист у ЄС. Більшість з них – жінки та діти, що відповідає загальній динаміці міграції під час війни.

Демографічний розподіл біженців з України в Євросоюзі станом на кінець серпня 2025 року:

- Дорослі жінки – 44,6%;
- Діти (неповнолітні) – 31,1%;
- Дорослі чоловіки – 24,3%.

За даними Національного банку України, станом на кінець травня 2025 року з країни через повномасштабне вторгнення РФ виїхало 5,6 млн людей. Тимчасовий захист у Європі отримали 4,2 млн з них [45].

Рівень працевлаштування українських біженців у країнах Європейського Союзу у 2024 році у середньому становив 64%. Більшість працюючих були зайняті у низькокваліфікованому сегменті (рис. 3.7).

Президент Польщі підписав у листопаді 2025 року останню поправку до закону щодо допомоги українським біженцям до березня 2026 року, одночасно запропонувавши зменшити допомогу на дітей “800+» для емігрантів-біженців та скасувати медичне страхування для непрацевлаштованих біженців з України.

Рис. 3.7 Кількість біженців - мігрантів з України (серпень 2025 - EUROSTAT)

Джерело: за даними [95]

Формування стратегій військового часу для категорії трудових мігрантів–біженців з України залежать від декількох моментів [95], [105]:

- наявність в країні для мігрантів з України тимчасового режиму захисту;
- необхідність візового режиму для в'їзду в країну;
- наявність первинної разової допомоги мігрантам з України;
- наявність тимчасового житла за рахунок держави чи за рахунок спонсорів з країни міграції;
- постійний режим фінансових допомоги мігранту біженцю з України;
- постійний режим фінансової допомоги дітям мігранта–біженця з України;
- разовий чи постійний режим допомоги дітям мігранта–біженця в Україну на шкільне обладнання та форму;
- дозвіл працювати в країні міграції при наявності тимчасового режиму захисту чи без наявності захисту;
- наявність чи відсутність пільгових режимів оподаткування при працевлаштуванні мігранта – біженця з України в країні міграції;
- застосування режиму подвійного оподаткування в країні міграції та в Україні;
- застосування режиму оподаткування отримуємих пенсій з України по режиму передання на банківські карти банків України в країні міграції;
- застосування режиму обмеження фінансової передачі зароблених коштів в країні міграції в Україну за допомогою банківської системи;
- обов'язкова наявність банківської реєстрації та реєстрації виплат заробітної плати через банківські рахунки.

На сьогодні основною проблемою для кінця 2025 року та початку 2026 року є закінчення у березні 2026 року чотирьохрічного терміну надання країнами ЄС та спеціальними програмами візових країн світу – «Тимчасового захисту» українців-біженців з 2022 року.

З 2022 року «Тимчасовий прихисток для українців-біженців» надають багато країн світу, зокрема Німеччина, Польща, Чехія, Ірландія, Нідерланди,

Швейцарія, США, Болгарія, Португалія, Данія, Естонія, Норвегія, Велика Британія, Литва, Латвія, Іспанія, Канада та інші країни Європи. Ці країни пропонують різні умови тимчасового захисту, включаючи житло, медичну допомогу, доступ до ринку праці та фінансову підтримку [105].

Найпопулярніші країни для «Тимчасового прихистку» (рис. 3.7) [105]:

- Німеччина: Приймає найбільшу кількість біженців з України і пропонує тимчасовий захист до березня 2026 року. Надає доступ до ринку праці, медичної допомоги та освіти;

- Польща: Надає тимчасовий захист до 4 березня 2026 року. Запроваджено новий довгостроковий документ для легалізації перебування (картка CUKR), що дозволяє проживати та працювати до 3 років;

- Чехія: Продовжує надавати тимчасовий захист у 2025 році, надає щомісячну фінансову допомогу, доступ до ринку праці та можливість відвідувати школи та мовні курси;

- Литва: Продовжила тимчасовий захист для громадян України до 4 березня 2027 року:

- Швейцарія (не член ЄС): Має статус тимчасового захисту S, який автоматично продовжується разом із соціальними програмами підтримки.

Одночасно «Тимчасовий прихисток» надають країни (члени ЄС) Ірландія, Нідерланди, Болгарія, Португалія, Данія, Естонія, Латвія, Іспанія та інші країни (візовий режим – не члени Євросоюзу) – Норвегія, Велика Британія, США, Канада.

Тимчасовий захист українців у 2025 році – це особлива процедура, яка дозволяє швидко надати допомогу великій кількості людей, змушених тікати від війни. На відміну від статусу біженця, він надається автоматично і не вимагає тривалого розгляду індивідуальних заяв. Основним документом, що регулює питання надання тимчасового захисту, є Директива ЄС 2001/55/ЄС 2001/55/ЄС [105].

Завдяки статусу тимчасового захисту українці у 2025 році отримують право:

- легально проживати у країні перебування;
- працювати або відкривати власну справу;
- навчатися та проходити професійну перепідготовку;
- користуватися медичною допомогою і соціальною підтримкою;
- діти мають доступ до шкіл нарівні з громадянами країни.

Країни, що приймають українських біженців, по-різному реалізують заходи тимчасового захисту. Одні держави надають щедрі фінансові виплати та житло, інші зосереджуються на мінімальній підтримці через благодійні організації. Рівень допомоги визначається економічними можливостями країни, її міграційною політикою та чисельністю вже прийнятих біженців.

Скорочено проаналізуємо стан «Тимчасового захисту українців-біженців» у 2025 році в декількох країнах Євросоюзу [94], [95]:

1) Тимчасовий захист українців-біженців у Польщі - 2025.

Польща прийняла майже 1,5 мільйона українців і залишається одним із найпопулярніших напрямків завдяки географічній близькості та схожості культури.

Основний документ, який українці отримують у Польщі – PESEL UKR (аналог ID для біженців). Для того, щоб зареєструватись, потрібно подати заяву протягом 30 днів після прибуття [40].

У 2025 році українські біженці отримують щомісячну фінансову допомогу приблизно в розмірі 500 злотих (приблизно 120 євро) на особу, при цьому сім'ї з дітьми мають право на додаткові одноразові виплати. Також передбачено можливість безкоштовного проживання у центрах для біженців або отримання компенсації за оренду житла, що залежить від рішень конкретного муніципалітету.

2) Тимчасовий захист українців-біженців у Німеччині – 2025.

Німеччина є беззаперечним лідером за кількістю прийнятих українців. Країна пропонує щедрю соціальну підтримку, можливість працювати та отримувати освіту.

Одинокі дорослі можуть отримувати щомісячні виплати в межах 502–563 євро, тоді як для дітей вони варіюються від 357 до 471 євро залежно від вікової категорії. Розмір допомоги може зменшуватися, якщо особа відмовляється від запропонованого працевлаштування. Для розміщення передбачено тимчасове житло у центрах для біженців, при цьому через обмежену кількість місць можливе проживання у спільних кімнатах або гуртожитках; після працевлаштування біженці отримують можливість орендувати власне житло.

Діти забезпечені безкоштовним доступом до шкіл та дитячих садків, а дорослі можуть користуватися курсами німецької мови, програмами професійної перепідготовки та стажуваннями. Медичні послуги надаються повністю, включно з невідкладною допомогою та регулярними профілактичними оглядами.

3) Тимчасовий захист українців – біженців у Чехії – 2025.

У 2025 році Чехія продовжує надавати тимчасовий захист, зосереджуючи увагу на інтеграції та підтримці новоприбулих.

Для дорослих біженців передбачено щомісячну допомогу близько 4800 крон (приблизно 200 євро), а для дітей — 3490 крон. Окрім регулярних виплат, держава надає одноразову допомогу на житло до 1200 євро або забезпечує безкоштовне проживання у спеціалізованих центрах для біженців, що залежить від місцевих умов та наявної інфраструктури.

Під час перебування під тимчасовим захистом люди отримують право на роботу одразу після офіційної реєстрації. Найбільший попит на працівників спостерігається у галузях інформаційних технологій, охорони здоров'я та виробництва. Діти мають змогу безкоштовно відвідувати навчальні заклади, тоді як дорослі можуть проходити мовні курси та програми перекваліфікації, що сприяє швидшій адаптації та інтеграції у нове соціокультурне і професійне середовище.

4) Тимчасовий захист українців – біженців в інших країнах ЄС 2025.

Інші країни ЄС (Литва, Італія, Нідерланди, Португалія) теж продовжили чи адаптували свої національні процедури: у більшості випадків вона надає

доступ до медичних послуг, можливість офіційного працевлаштування, соціальні виплати або цільову допомогу, а також програми інтеграції (мовні курси, допомогу з пошуком житла).

5) Тимчасовий захист українців – біженців в країнах Європи поза ЄС.

В Норвегії тимчасовий захист можна оформити в одному з п'яти національних центрів реєстрації, розташованих у різних містах. Якщо ж особа зацікавлена в отриманні притулку, подати відповідний запит можна лише в місті Роде.

Для тимчасового проживання біженців зазвичай використовують гуртожитки, стан яких оцінює спеціально створена комісія перед заселенням. Водночас українці мають можливість оперативно включитися у ринок праці завдяки державним ініціативам, що охоплюють професійні стажування, курси підвищення кваліфікації та адаптаційні програми, спрямовані на полегшення інтеграції у нове робоче середовище.

Діти від 6 до 16 років мають доступ до безкоштовної освіти у місцевих школах.

Швейцарія також продовжує приймати біженців з України у 2025 році. Українці та члени їх родин можуть отримати тимчасовий захист за статусом «S», що дає змогу легально проживати в країні, отримувати виплати, медичну допомогу, доступ до освіти та офіційну роботу.

У 2025 році тимчасовий захист для українців у більшості країн ЄС продовжено щонайменше до 4 березня 2027 року. Це рішення ухвалено на рівні Європейського Союзу для всіх держав-членів, що забезпечує єдині базові умови перебування та захисту.

Подальші рішення щодо тимчасового захисту українців носять динамічний характер, оскільки умови та тривалість продовження регулюються національними органами кожної країни ЄС.

В табл. 3.2 – 3.5 наведені основні показники міграційної діяльності мігрантів–біженців з України у 2025 році.

Польща надає мігрантам-біженцям з України наступні пропозиції [14], [15]:

- перебування без реєстрації – 90 днів;
- безкоштовне житло впродовж 120 днів за програмою «40+»;
- офіційне працевлаштування (за умови оформлення необхідних документів);
- отримання щомісячної виплати на кожну неповнолітню дитину;
- надається безкоштовна медицина та освіта;
- надається безкоштовне житло для вразливих категорій населення;
- Польща не надає повторний тимчасовий захист;
- Польща прийняла понад 1 мільйон українців мігрантів-біженців;

Наразі тимчасовий захист для українців у Польщі активний до 4 березня 2026 року (рішення президента Польщі Навроцького у листопаді 2025 року) [106]. Починаючи з 1 січня 2024 року, щомісячна виплата на неповнолітніх дітей у Польщі для українців збільшилася. Раніше вони отримували 500 злотих на дитину, а тепер ця сума становитиме 800 злотих, але Президент Польщі вважає суму «800+» занадто великою і вимагає її зменшити у 2026 році..

Польща продовжила особливий статус для громадян України до 4 березня 2026 року, проте президент Кароль Навроцький повідомив, що подальшу підтримку після цього терміну надавати не планується [106].

Президент Польщі у листопаді 2025 року наголосив, що підтримка українців має бути відповідальною та справедливою стосовно польського суспільства та підкреслив, що ставлення до української меншини повинно бути рівнозначним до інших національних меншин у Польщі, із застосуванням чітких і єдиних принципів.

Закон у 2025 – березні 2026 рр. передбачає, що легальний статус перебування українських біженців зберігається до 4 березня 2026 року, але фінансова допомога надаватиметься лише за певних умов. Медичні послуги, реабілітація, лікування наркотичної залежності, рецептурні ліки та стоматологічна допомога більше не будуть доступні для українців, які не

працюють у Польщі. Соціальні виплати зможуть отримати лише ті українці, які офіційно працевлаштовані та чий діти відвідують польські школи. Виняток зроблено лише для батьків дітей з інвалідністю.

Як вже писали "Коментарі", Європейська комісія закликає держави-члени ЄС якнайшвидше надати свої пропозиції щодо подальшого фінансування України, оскільки "час спливає". Про це під час брифінгу в Брюсселі 18 листопада 2026 повідомила представниця ЄК Паула Пінью, наводить інформацію Deutsche Welle [105].

Населення Польщі та міграційні характеристики

Дані по населенню Польщі	Чисельні показники
Імміграційна група переселенців з України	991 830 осіб (2,6 %)
Тимчасовий режим захисту біженців	Існує до 2026 року
Необхідність візи для в'їзду в країну	Немає потреб в візі
Разова допомога на одну людину відразу після прибуття	300 злотих
Щомісячна виплата дорослим біженцям з України	Не передбачена
Щомісячна виплата на дитину	800 злотих
Щорічна допомога на дитину для підготовки до школи	300 злотих
Компанії та особи, які надають допомогу біженцям з України у вигляді проживання та харчування, отримуватимуть фінансову допомогу на термін до 60 днів	1200 злотих на місяць (приблизно 250 євро).
У Польщі продовжує діяти програма "40+", але наразі програма діє не більше ніж на 120 днів	40 злотих/день
Біженці з України отримують для оренди житла	7 000 злотих
Біженці з України отримують для реалізації громадської діяльності	15 000 злотих
З загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились у 2025 році % мігрантів.	78 %

Джерело: побудовано за даними [14], [15], [70]

У жовтні 2025 року Євросоюз офіційно продовжив термін дії механізму тимчасового захисту для українців до 4 березня 2027 року.

Німеччина надає мігрантам-біженцям з України наступні пропозиції [107]:

- перебувати в Німеччині без реєстрації дозволено до 90 днів;
- Німеччина надає безкоштовні медичні послуги;
- Німеччина надає безкоштовну освіту та курси;
- Німеччина надає фінансову допомогу по безробіттю;

- Німеччина надає повторний тимчасовий захист;
- Німеччина прийняла понад 1 млн 160 тисяч біженців-мігрантів з України;

Українці зі статусом тимчасового захисту в Німеччині мають право на соціальні виплати у разі безробіття (Bürgergeld), так само, як і громадяни Німеччини. Цією допомогою користуються близько 700 тисяч українців, з яких 480 тисяч становлять особи працездатного віку. Водночас лише приблизно 19% українців фактично працевлаштовані в Німеччині.

Наприкінці 2023 року міністр праці Німеччини Губертус Гайль заявив, що розробляється законопроект щодо скорочення виплат для безробітних, які відмовляються від пропозицій працевлаштування без поважних причин. На початку 2024 року ці зміни можуть бути затверджені німецькими депутатами.

У жовтні 2023 року уряд Німеччини представив новий проект «JobTurbo» для прискореного працевлаштування українців. Ця ініціатива містить кілька важливих змін у роботі центрів зайнятості [107]:

- українці матимуть можливість вивчати мову безпосередньо на робочому місці, а не відвідуючи окремі мовні курси. Раніше фінансування навчання на рівні B2 і вище здійснювали центри зайнятості, тепер цей аспект перекладається на роботодавців.

- пошуки вакансій для українців тепер відбуватимуться одночасно з проходженням курсів. Якщо людина знайде роботу, вона зможе відвідувати курси у вільний час.

- зараз основною причиною відмови від роботи може стати лише питання здоров'я, а кваліфікація та особисті побажання стосовно роботи втрачають свою важливість.

- нова програма відвідування центру зайнятості для консультацій передбачає візит для консультацій кожні шість тижнів.

Із початку 2024 року розміри соціальної допомоги українцям та громадянам Німеччини зросли на 12%. Тепер Bürgergeld, яка видається як основна підтримка для шукачів роботи, становить [107]:

- самотні особи/самотні батьки — €563
- у сімейній парі на одного партнера — €506
- повнолітні особи — €451
- підлітки 14-17 років — €471
- діти 6-13 років — €390
- діти до 5 років — €357

Ці збільшені суми стосуються як німецьких громадян, так і українців із тимчасовим захистом від 1 січня 2024 року.

У листопаді 2025 року уряд Німеччини затвердив зменшення виплат біженцям - українцям, для чого Німеччина затвердила законопроект про реформу соціальної допомоги українським біженцям, зменшуючи виплати та вимагаючи пошуку роботи. Допомога надаватиметься лише тим, хто не має достатніх коштів, з перевіркою активів.

За новим законопроектом біженцям з України радять шукати роботу, а також перевірятимуть їхні активи - допомога надаватиметься лише тим, хто не має достатніх коштів. Зазначається, що українці, які прибувають до Німеччини, отримуватимуть не "громадянські виплати" (563 євро на місяць), а допомогу за законом про шукачів притулку (441 євро) [107].

Крім того, буде проведено перевірку майнового стану українців у Німеччині - на соціальну допомогу зможуть розраховувати лише ті, хто не має достатніх активів. Якщо активи є, їх спочатку пропонують використати, а вже потім отримувати допомогу.

В той же час Німеччина планує у 2026 році зменшити виплати українським біженцям з 563 євро до 180 євро для тих, хто прибуде після 1 квітня 2025 року. Ці особи розглядатимуться як шукачі притулку, втрачаючи особливий статус.

Окрім цього канцлер Німеччини наполягає на зменшенні приймання молоді із України віком 18 -22 роки, які мають служити в Україні, а не виїжджати для схованки в Німеччині [107].

З 1 квітня 2025 року Німеччина суттєво змінила умови надання соціальної

допомоги новим українським біженцям, а основні зміни торкнулися порядку отримання фінансової підтримки та доступу до житла. Тепер українці, які прибули після цієї дати, більше не отримують допомоги (Bürgergeld), і умови їхнього розміщення стали помітно жорсткішими [108].

Таблиця 3.3

Населення Німеччини та міграційні характеристики

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
Обсяг українців – біженців в Німеччині (1,3 %)	1 161 450 осіб
Тимчасовий режим захисту біженців	Існує до 2026 року
Необхідність візи для в'їзду в країну	Немає потреб в візі
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям	від 451 до 563 євро (залежить від складу сім'ї).
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям для дорослих, які приїхали самі, а також для матерів або батьків–одинаків	563 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям кожному – для подружжя	506 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців	від 357 до 471 євро (залежить від віку дитини).
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців дітям віком від чотирнадцяти до сімнадцяти років	471 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців дітям віком від шести до тринадцяти років	390 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців – дітям до п'яти років	357 євро/міс
Щомісячна допомога на оренду житла	від 750 до 850 євро
додаткову допомогу дітям — на купівлю шкільного приладдя	130 євро
З загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились у 2025 році % мігрантів.	51 %

Джерело: побудовано за даними [16], [33], [35]

Для осіб, які отримали тимчасовий захист за параграфом 24 після 1 квітня 2025 року, оренда житла в Німеччині здійснюється лише на загальних умовах. Ті, хто прибув до країни раніше, можуть винаймати квартири самостійно, проте вони мають відповідати стандартам соціального житла. При цьому самостійна оренда не єдиний вид обмежень, що застосовується до осіб із тимчасовим захистом.

Загалом можна так описати ситуацію для мігрантів-біженців з України, які приїхали до Німеччини після 01 квітня 2025 року [108]:

- застосовується спрощена система допомоги Asylleistungen (близько €441 на місяць замість Bürgergeld €563);

- житло надається лише через державні приймальні центри, тимчасові табори чи соціоб'єкти — оренда житла через Jobcenter не допускається;

- самостійна оренда житла та компенсація оренди тепер неможливі для нових прибулих;

- запроваджено перевірки майнового стану — наявність активів в Україні може позбавити права на допомогу;

- обмежено доступ до медичного страхування та безкоштовних мовних курсів;

- посилено вимоги щодо інтеграції — відмова від участі у програмах може призвести до зниження виплат.

Заходи спрямовані на диференціацію умов для українців, які вже перебувають у Німеччині, та для тих, хто прибув після квітня 2025 року. Соціальне житло надається новоприбулим лише за розподілом муніципальних органів. Для тих, хто прибув до країни до початку квітня 2025 року, попередні умови зберігаються в повному обсязі, включно з фінансовою підтримкою на рівні, що надається українцям у Німеччині..

Соціальне житло в Німеччині [108].

У випадку, коли німецькі громадяни мають низький дохід і не можуть самостійно оплачувати житло, держава надає їм спеціальний дозвіл на користування соціальним житлом. Аналогічні умови застосовуються до

українських біженців, які через війну оселилися в Німеччині.

Такий дозвіл передбачає державну субсидію, яка у деяких випадках забезпечує біженцям можливість безкоштовного проживання.

На що поширюється субсидія:

- якщо вас цікавить оренда житла в Німеччині;
- при оплаті комунальних послуг, за винятком оплати електроенергії та телефонного зв'язку;
- на незначні ремонтні роботи.

Частина безкоштовного житла для українців у Європі, зокрема в Німеччині, формується через спеціальні програми зведення соціального житлового фонду, що передбачають будівництво квартир або будинків для тимчасового проживання. Таке житло розташоване в різних регіонах країни: у містах, невеликих містечках та сільській місцевості, де проживання може бути недорогим або навіть безкоштовним залежно від умов федеральної програми.

В Німеччині мають права отримати соціальне житло: сім'ї з дітьми; інваліди; студенти; пенсіонери; біженці.

Ці положення поширюються також на українських громадян, які рятуються від війни та прибули до Німеччини до 1 квітня 2025 року. У таких випадках вони мають право на перебування в країні щонайменше протягом одного року, а також на отримання дотацій від Джобцентру або соціальної служби Sozialamt.

Пільги на соціальне житло надаються громадянам і біженцям із річним доходом нижче 12 тисяч євро. При цьому не враховуються соціальні виплати, такі як допомога на дитину, аліменти чи житлова субсидія, але беруться до уваги допомоги по безробіттю, через хворобу, стипендії на навчання та виплати від Jobcenter або Sozialamt.

Спочатку, щоб отримати соціальне житло в Німеччині, необхідно оформити спеціальне свідоцтво або Wohnberechtigungsschein, його ще називають довідкою WBS. Цей документ дає право на вселення в соціальне житло або оренду такої житлоплощі. Дозвіл не гарантує житлових метрів, але

дає право на часткову компенсацію або навіть безкоштовне проживання.

WBS дійсна протягом 12 місяців з моменту отримання, і щоб його продовжити, необхідно таку довідку оформити повторно. При цьому ваші доходи не повинні збільшитися за рік, щоб у вас була можливість на її повторне отримання.

Під час оренди квартири з дозволом Wohnberechtigungsschein є певні обмеження на орендовану житлову площу. Це ж стосується й отримання соціального житла з держфонду. Як виглядають такі обмеження:

- для двох осіб до 60 кв.м.;
- для трьох - до 75 кв.м.;
- для чотирьох - до 90 кв.м.

Далі на кожного наступного члена сім'ї передбачено додатково 15 м² житлової площі. Якщо фактична площа житла перевищує ці нормативи на кілька метрів (до п'яти), це зазвичай не створює проблем. Конкретні норми житлової площі зазначаються у виданому дозволі на проживання.

Основними двома документами, необхідними для оформлення WBS, є довідка про доходи (для повнолітніх), а також заява - Antrag. До заяви необхідно прикріпити копії документів, а саме [108]:

- дозвіл на проживання в країні Aufenthaltserlaubnis (на кожного члена сім'ї);
- свідоцтво про одруження, якщо є;
- свідоцтво про народження дітей або дитини;
- копію закордонного паспорта;
- довідка про реєстрацію;
- довідка про щомісячний дохід (копія виплат від Jobcenter або Sozialamt);
- банківські виписки за останні кілька місяців.

Пакет документів надсилається до місцевого Wohnungsamt як у паперовій, так і в електронній формі. Розгляд заяви може тривати кілька тижнів, а за високого навантаження відділу — декілька місяців. Видача WBS у різних

федеральних землях може бути безкоштовною або вимагати сплати від 5 до 40 євро.

Особливості оформлення біженців – мігрантів з України у Чехії у 2025 році.

Чехія надає біженцям- мігрантам з України з 2022 року наступне міграційне (спеціальне) оформлення [67]:

- надає повторний тимчасовий захист за умови, що інша країна анулює свій дозвіл чи візу;
- термін проживання у безкоштовному житлі – 3 місяці;
- надаються медичні послуги та страхування;
- перебування без реєстрації дозволено максимум 90 днів протягом 180-денного періоду;
- є фінансування на добровільне повернення в Україну;
- мігрант-біженець має право на працевлаштування;
- Чехія прийняла понад 390 тисяч українців-біженців.

З 2024 року вводиться нова вимога: необхідно надати довідку про проживання з офіційно завіреним підписом власника або орендодавця. Водночас це правило не поширюється на осіб, які проживають у державному гуманітарному житлі.

Також з 1 січня 2024 року в Чехії запроваджується обов'язкова реєстрація автомобілів з українськими номерами. Невиконання цієї вимоги до кінця року вважається порушенням закону і тягне за собою накладення штрафу.

З 2024 року обмеження для проживання в державному гуманітарному житлі буде скорочено до 3 місяців. Нова норма діє з 1 вересня 2024 року. Українці з тимчасовим захистом, які на той момент вже витратили 90 днів у цьому житлі, повинні будуть залишити екстрене житло або перейти на стандартні умови оренди, оплачуючи за своє проживання [66].

Безкоштовне визнання іноземних документів про освіту (нострифікація) надається лише українцям, які перебувають під тимчасовим захистом менше 12 місяців. Для інших осіб процедура нострифікації передбачає оплату в розмірі 3000 крон (приблизно 5100 грн).

На сьогодні в Чехії у 2025 році:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний.

Населення Чехії та міграційні характеристики

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Кількість біженців – українців (5,27%)	574 447 осіб
Тимчасовий режим захисту біженців	Існує до 2026 року
Необхідність візи для в'їзду в країну	Немає потреб в візі
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць (перші 6 місяців – 250 євро, а далі тільки по 200 євро в місяць)	200 – 250 євро/міс або 4860 крон (8012 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць	120 – 150 євро/міс. або 3490 крон/міс
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп біженців)	7290 крон (12 019 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп біженців–дітей)	5235 крон/міс
Біженці в Чехії мають можливість вибору: можна отримувати фіксовані виплати раз на місяць або повне відшкодування витрат на оренду житла.	Тільки перші 90 днів тимчасового захисту (з 2024 року)
З загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились у 2025 році % мігрантів.	63 %

Джерело: побудовано за даними [36], [66], [67]

Соціальне житло в Чехії для українців – це тимчасовий безкоштовний гуманітарний притулок, який надається новоприбулим на термін 90 днів через Крайові центри допомоги Україні (КАСРУ). Після цього терміну необхідно самостійно знайти житло або домовитися про подальше проживання в соціальному житлі вже за оплату. Для вразливих категорій (наприклад, людей з інвалідністю, дітей) можуть бути винятки, але для них також діють нові правила, і їм потрібно звертатися до КАСРУ для уточнення можливостей [67].

Згідно з даними, що розміщені в табл. 3.5, в Великобританії:

- режим «тимчасовий захист» для біженців з України – відсутній;
- для в'їзду потрібна віза;
- для мігранта – біженця з України потрібен спонсор з житлом.

Таблиця 3.5

Населення Великої Британії та міграційні характеристики

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Чисельність населення	68 350 234 осіб
Тимчасовий режим захисту біженців	Режим не існує
Необхідність візи для в'їзду в країну	Віза необхідна
Загальна кількість українців – біженців в Великобританії	314 400 осіб
За програмою “Homes for Ukraine», біженцю можна було також отримати одноразову виплату на одну особу після прибуття у Велику Британію.	200 фунтів стерлінгів (близько 9500 грн)
Окрему допомогу За програмою “Homes for Ukraine» (до березня 2025 року), можна оформити на дітей. Виплати становлять на тиждень на найстаршу або єдину дитину, або нижче на кожен меншу дитину:	21,80 фунтів стерлінгів, 14,45 фунтів стерлінгів
Наразі біженці з України в'їжджають в Великобританію за програмою Homes for Ukraine Sponsorship Scheme.(Homes for Ukraine)	Українці мають права 1)право на легальне перебування у протягом 18 місяців (півтора року); 2) право на житло, надане спонсором мінімум на 6 місяців; 3) право на роботу; 4) доступ до служби здоров'я;
З загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились у 2025 році % мігрантів.	69 %

Джерело: побудовано за даними [18], [52]

Формування стратегій військового часу для категорії непрацюючих мігрантів – біженців з України (діти, важкохворі та пенсіонери) полягає у режимі можливості отримання в Україні нарахованих пенсій та оформлення ненарахованих пенсій без переїзду в Україну [89].

КМУ у 2025 році спростив порядок отримання пенсій і страхових виплат для ВПО, українців за кордоном і на ТОТ, які можуть отримати свої пенсії на рахунок будь-якого банку України [89].

Для отримання пенсійних виплат громадяни, які тимчасово проживають за кордоном або проживають на ТОТ, мають раз на рік проходити фізичну ідентифікацію, яка відбувається щороку [89].

Фізична ідентифікація встановлена для пенсіонерів, що проживають за межами підконтрольної території України (наприклад, на ТОТ або за кордоном) є живими, і кошти пенсії зі своєї картки отримує саме він.

Фізична ідентифікація – це процедура однозначного встановлення фізичної особи в один із зручних для людини способів, що здійснюється віддалено або особисто [89].

Пройти ідентифікацію можна у декілька способів: офлайн, якщо ви перебуваєте в Україні на підконтрольній території і маєте можливість звернутись особисто. Або онлайн, якщо ви знаходитесь за кордоном або на ТОТ. Водночас при собі потрібно мати [89]:

- документ, що посвідчує особу (паспорт громадянина України або закордонний) як отримувача виплати або як законного представника/помічника отримувача виплати, у випадку дитини – свідоцтво про народження дитини;
- відкритий рахунок у будь-якому банку України чи картку, на яку надходить пенсія;
- пенсійне посвідчення.

Дослідник А. Трубенкова дає інформацію про добровільну участь у пенсійному страхуванні: як, перебуваючи за кордоном, набувати страхового стажу і платити 36 євро на місяць [89].

Українці, які рятуються від бойових дій за кордоном, мають можливість продовжувати набувати страховий стаж для майбутньої пенсії.

Будь-який українець може добровільно сплачувати внески до Пенсійного фонду України, незалежно від місця свого перебування, якщо він відповідає двом умовам:

- його дані є в реєстрі застрахованих осіб;
- він не є пенсіонером.

Добровільний пенсійний внесок можна здійснювати як особисто, так і за іншого учасника, який відповідає встановленим умовам, наприклад, за дітей — батьками, за дружину — чоловіком тощо.

Людина самостійно визначає періодичність і суму внесків - залежно від своїх фінансових можливостей.

Щоб один місяць було зараховано до страхового стажу, сума внеску має бути не меншою за мінімальний страховий внесок. На сьогодні це 1 760 грн (22% мінімальної зарплати 8 000 грн) - приблизно 36 євро. Сплачуючи цю суму щомісяця, людина набуває страхового стажу.

Взяти добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування можна незалежно від факту працевлаштування - як в Україні, так і за кордоном, повідомляє ПФУ.

Для укладення договору про добровільну участь [89]:

- зайдіть на веб-портал Пенсійного фонду України: www.portal.pfu.gov.ua;
- в особистому кабінеті оберіть розділ "Договір про добровільну участь";
- заповніть форму, підпишіть договір за допомогою кваліфікованого електронного підпису (КЕП).

Сплачуйте внески у зручний час і в тому розмірі, який вважаєте за потрібне. Здійснити добровільний платіж можна карткою будь-якого банку, обравши у відповідному розділі опцію "Оплатити через Portmone".

3.3 Економічні результати трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі

Для проведення оцінки економічних результатів трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі проведений аналіз:

- структури мігрантів – біженців по світу та в Європейському Союзі;
- структурний аналіз розподілу мігрантів-біженців в країнах ЄС;
- аналіз структури заробітної плати працездатних жінок та чоловіків серед мігрантів-біженців в країнах ЄС;
- економічний аналіз результатів трудової діяльності по показникам сальдо витрат країн ЄС на утримання мігрантів-біженців з України та доходи країн ЄС від трудової діяльності мігрантів-біженців з України;
- загальний економічний аналіз впливу трудової діяльності мігрантів-біженців з України за 2022 – 2025 рр. як структурне зростання ВВП країн ЄС та сумарне зростання валового доходу країн ЄС за 2024 рік.

Загальний макроекономічний результат трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі за даними дослідника Куца О. характеризуються тим, що за 4 роки українські мігранти - біженці створили в Європі економіку розміром із ВВП України [146].

Валовий продукт громади українських біженців у країнах Європейського Союзу, які їх прихистили, в сумі орієнтовно становить [146]:

- 175 млрд доларів за 2024 рік при проживанні в ЄС 4,3 млн біженців-українців;
- ВВП України за 2024 рік становить 188 млрд дол. , але при цьому в Україні проживає 30–32 млн. осіб.

Експерт Куц О. зазначає, що така різниця зумовлена тим, що [146]:

- в Україні громадяни працюють та отримують заробітну плату та соціальні виплати за стандартами менш заможної економіки (за даними проведеного аналізу в 3 – 8 разів в еквіваленті заробітної плати за місяць);

- в найближчій перспективі українська громада мігрантів - біженців на території ЄС за купівельною спроможністю буде дорівнюватиме внутрішньому українському споживчому ринку.

Економічний вплив українських мігрантів – біженців на польську економіку розглянутий детально агенцією Deloitte (Польща - 01.09.2025) [131], оскільки в Польщі економіка з 2022 по 2025 рр. адаптувалася до прибуття українських біженців і збалансувала потенційні негативні ефекти, пов'язані з підвищенням конкуренції на ринку праці.

Польща оперативно відкрила свій ринок праці для українців, і, попри труднощі, вони швидко інтегрувались економічно й почали забезпечувати себе здебільшого за рахунок працевлаштування, а за 2024 рік рівень зайнятості серед мігрантів-біженців зріс з 61% до 69%, а медіанна чиста зарплата — з 3 100 злотих (837 USD, 35 438 UAH) до 4 000 злотих (1080 USD, 45 727 UAH), майже зайнявши 50 % загальнонаціональний рівнем брутто-ЗП поляків (2 220 USD/міс – жовтень 2025) [131].

У результаті, у 2024 році додана вартість, створена українськими біженцями, склала 2,7% ВВП Польщі. Це — обсяг, який був би втрачений, якби українські біженці зникли з польської економіки [131].

У спрощеній моделі попиту та пропозиції приплив біженців мав би призвести до втрати робочих місць серед поляків або зниження реальних зарплат, однак цього не сталося [131].

- по-перше, рівень зайнятості серед польських громадян зріс, а рівень безробіття знизився.

- по-друге, у тих повітах, де частка працевлаштованих українських біженців збільшилася на 1 процентний пункт, рівень зайнятості серед польських громадян зріс на 0,5 процентного пункту, а безробіття знизилося на 0,3 процентного пункту..

- по-третє, не спостерігається зниження заробітних плат; навпаки, наявні дані свідчать, що присутність українських біженців могла сприяти підвищенню рівня оплати праці у регіонах їхнього прибуття.

За моделлю D.Climate компанії Deloitte, економічний ефект від присутності українських біженців у 2022 році становив зростання реального ВВП на 1,5% завдяки їхньому початковому виходу на ринок праці. Із зростанням рівня працевлаштування цей ефект збільшився до 2,3% ВВП у 2023 році та досяг 2,7% у 2024 році, що відповідає приросту ВВП на 98,7 млрд злотих. У довгостроковій перспективі, зі здобуттям біженцями специфічних для країни навичок і відновленням підприємствами капітало-трудового співвідношення, вплив може зрости до 3,2% ВВП до 2030 року [131].

Українські мігранти - біженці збільшують доходи державного бюджету як працівники, підприємці та споживачі. По-перше, зростання кількості зайнятих збільшує фонд оплати праці. По-друге, більша чисельність населення підвищує приватне споживання. Обидва потоки підлягають оподаткуванню, при цьому оскільки у Польщі та Україні є умови про уникнення подвійного оподаткування, то оподатковуєма заробітна плата та доходи українських підприємців виплачуються в бюджет Польщі та зараховуються в податковій системі України, як оподатковані. Також вплив посилюється за рахунок припливу капіталу з-за кордону (валютних заощаджень у банках України). Загалом доходи державного бюджету зросли на 2,0% у 2022 році, на 2,75% у 2023 році та на 2,94% у 2024 році, що еквівалентне у грошовому вимірі це становить відповідно 25,0 млрд злотих, 39,1 млрд злотих та 47,0 млрд злотих (курс переведення 1 злотий = 0,27 долара США) [131].

Українські біженці, які знайшли прихисток у Польщі після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році, зробили значний внесок у розвиток польської економіки. За останні три роки (2022 – 2025 рр.) їхній загальний внесок до ВВП країни перевищив 75,7 млрд євро (близько 88,1 млрд доларів). Ця сума у 8 разів більша, ніж вся допомога, яку Польща надала Україні за цей період [142].

Для зростання ВВП Польщі за рахунок мігрантів-біженців з України у 2024 році українці допомогли згенерувати 100 млрд злотих (27 млрд доларів США) або 2,7% до ВВП, тоді як у 2023 році цей показник становив 1,37%.

Разом з тим, Польща витратила на соціальну, житлову, медичну, військову та гуманітарну допомогу Україні значно менше, ніж отримала від внеску українських біженців у свій бюджет. За три роки на внутрішню допомогу було витрачено 7,2 млрд євро, а на військову та гуманітарну – 2,12 млрд євро. Ці загальні витрати становлять лише 12,3% від того, що українці принесли польській економіці [142].

Початкові витрати на прихисток мігрантів-біженців у 2022 – 2025 рр. провів дослідник Коваль О. [145]:

1) Загальні витрати Польщі на українських мігрантів-біженців на початок 2025 року становлять приблизно в 29,3 млрд євро. Зокрема це витрати на житло, соціальну підтримку, освіту, охорону здоров'я тощо. У 2022 році кожен українець міг претендувати на виплату 300 злотих (приблизно 70 євро), її скасували у липні того ж року [145].

У 2024 році чистий внесок українців у ВВП Польщі склав 2,7%, а надходження до державного бюджету — близько 15 млрд польських злотих (3,5 млрд євро) [133].

2) Німеччина понесла найвищі витрати із цих трьох країн, пов'язані з біженцями, вони становлять близько 35,4 млрд євро з 2022 року до кінця 2024 року. Це охоплює витрати на житло, освіту, охорону здоров'я та соціальне забезпечення українських мігрантів [145]. У 2022-му українські біженці з активами менше ніж 200 євро мали право на допомогу з безробіття — 367 євро на місяць, а також на безоплатне житло, охорону здоров'я та освіту, згодом виплати підняли до 563 євро. Однак у 2025 році уряд зменшив допомогу на 30% [145].

3) Хоча витрати Чехії на підтримку українських мігрантів є скромнішими, ніж у Польщі та Німеччині, вони перевищують 1 млрд євро, зокрема це фінансування житла, соціальних послуг, освіти та охорони здоров'я. Співфінансування ЄС допомогло компенсувати частину цих витрат. З 2022 року українські біженці можуть отримати у Чехії одноразову допомогу у 200 євро [145].

У 2024 році українські мігранти поповнили державний бюджет Чехії на 23,5 млрд чеських крон (близько 1 млрд євро), тоді як витрати на їх підтримку становили 15,5 млрд чеських крон [133].

Чехія у травні 2025 року досі виплачує соціальну допомогу для 86 тис. українських біженців, проте ця цифра суттєво скоротилась [144], а у Чехії працюють 158,8 тис. українських біженців, що на 44,8 тис. більше, ніж у 2024 році, і більш ніж удвічі перевищує показник 2023 року.

За даними Міністерства внутрішніх справ, наразі в Чехії перебувають 373 134 українські біженці, яким надано тимчасовий захист. У той час як у першому кварталі держава витратила 3,8 млрд. крон на підтримку біженців, доходи від їхньої трудової діяльності склали 6,9 млрд. крон [144].

За перші три місяці 2025 року своїми податками та відрахуваннями вимушені мігранти - переселенці внесли до державної скарбниці Чехії більш ніж на 124,5 млн євро більше, ніж отримали з неї у вигляді соціальної допомоги та іншої підтримки [144].

За розрахунками дослідників Центру економічної стратегії України Вишлінський Г., Михайлишина Д., Самойлюк М., Томіліна М., Мироненко О., Левченко Є. станом на кінець грудня 2024 року (четверта хвиля дослідження) за кордоном через війну перебуває 5,5 млн українців (Європейський Союз + США + Великобританія + Канада + РФ + Білорусь), а з них 4,37 млн біженців-українців зареєстровано в Загальному реєстрі «Тимчасового захисту в Євросоюзі) [141].

Станом на 16 грудня 2024 року, за даними ООН, за кордоном перебувало близько 6,8 млн українців. Ця статистика також включає осіб, які виїхали або були примусово переміщені до Росії та Білорусі. На платформі Євростату доступні дані про розподіл українських біженців між окремими країнами. Станом на кінець листопада 2024 року, близько 4,2 млн осіб мають статус тимчасового захисту в країнах ЄС. Найбільша кількість біженців мешкає в Німеччині — 1,2 млн осіб, Польщі — 987,9 тис. осіб та Чехії — 385,2 тис. осіб

Рис. 3.8 Динаміка перетину кордону України протягом лютого 2022 – грудня 2024 рр. (млн. осіб)

Джерело: за даними [141]

На рис. 3.8 надана динаміка перетину кордону України протягом лютого 2022 – грудня 2024 рр. (млн. осіб), згідно якій [141]:

- первинний потік міграції біженців з України був здійснений у лютому – квітні 2022 року зразу на величину 3,2 млн.осіб;
- станом на кінець 2024 року накопичене сальдо виїздів та в'їздів (повернення) українців через кордон в ЄС становить 3,95 млн осіб, а станом загального обліку в реєстрах «тимчасового проживання» в ЄС зареєстровано 4,3 млн осіб мігрантів-біженців з України станом на кінець 2025 року;
- згідно динаміці рис. 3.8 з травня 2022 по грудень 2024 року постійний потік виїжджаючих мігрантів становить 1,0 - 1,2 млн осіб на місяць, що практично співпадає з кількістю в'їздів (повернення чи тимчасове повернення перевізників в ЄС).

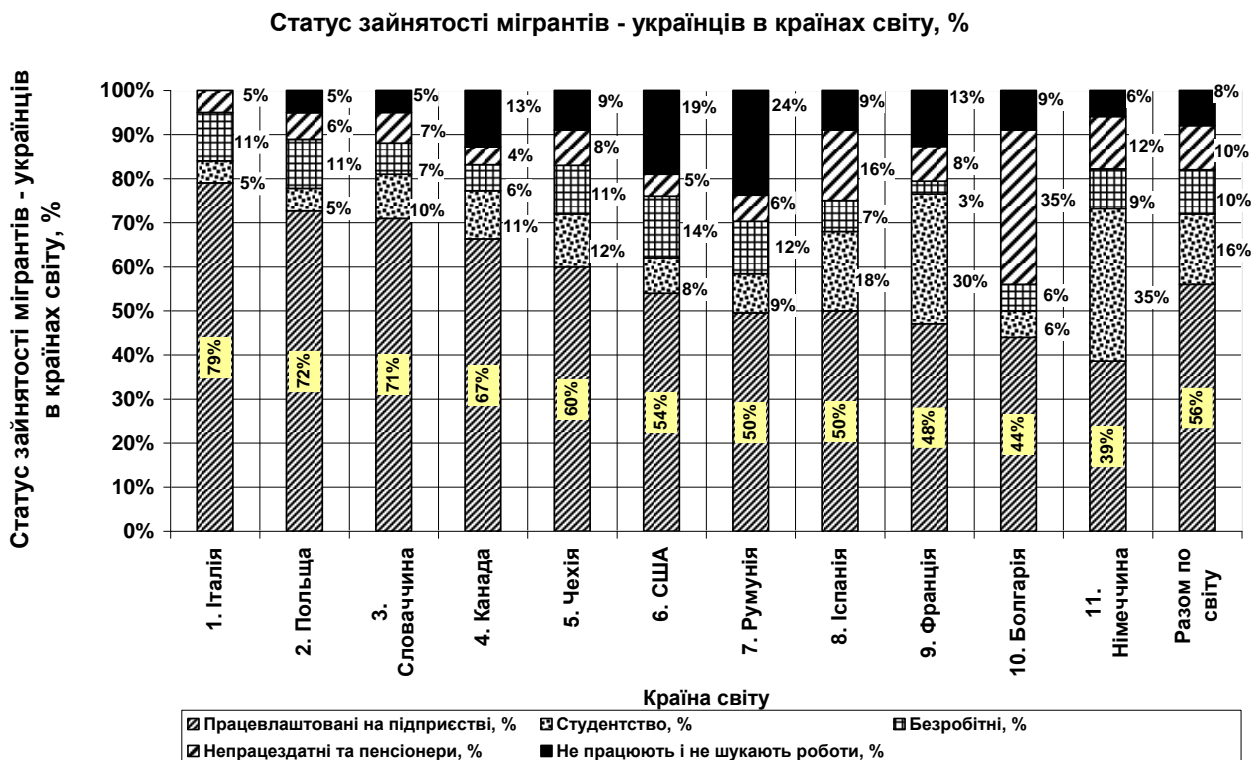

Рис. 3.9 Статус зайнятості мігрантів - українців в країнах світу, %

Джерело: за даними [141]

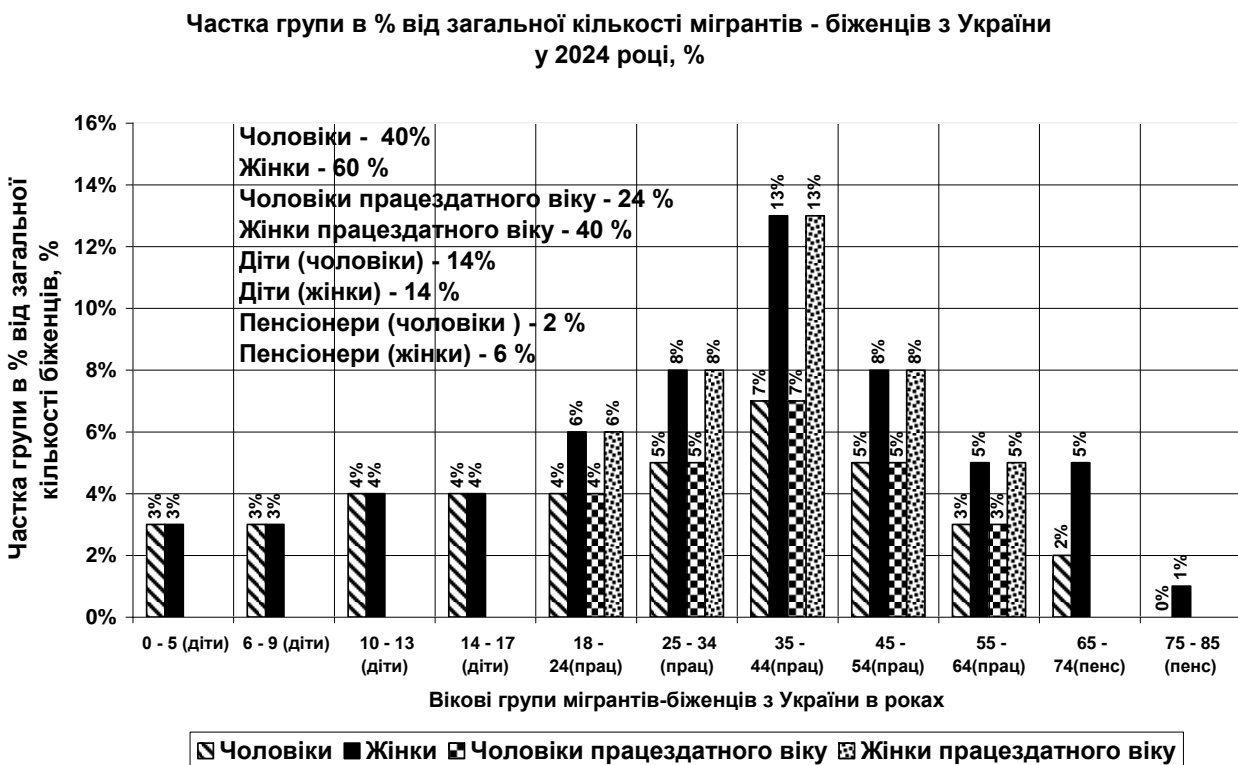

Рис. 3.10 Частка групи в % від загальної кількості мігрантів - біженців з України у 2024 році, %

Джерело: за даними [141]

На рис. 3.9 - 3.10 наведені структури зайнятості мігрантів-біженців з України в країнах ЄС та Північної Америки, а також частковий розподіл груп в % від загальної кількості мігрантів - біженців з України у 2024 році,

Згідно з рис. 3.9 в країнах ЄС та Північної Америки [141]:

- найбільша кількість мігрантів – біженців задіяна працевлаштованими на підприємствах в Італії, Польщі та Словаччині (71,0 – 79,0 %);

- найменша кількість мігрантів – біженців задіяна працевлаштованими на підприємствах в Німеччині (39,0 %);

- найбільша кількість мігрантів-біженців, які не працюють та не шукають роботу, знаходиться в США (19 %) та в Румунії (24 %), а середня по всьому світу така категорія ставить 8 %;

- найбільша кількість студентів розташована в Німеччині (35 %) та у Франції (30 %) серед загальної кількості мігрантів – біженців, а загальна кількість їх по світу становить 16 %;

- середня кількість непрацевдатних осіб та пенсіонерів становить по світу 10%, а також серед мігрантів-біженців є 10 % безробітних.

Згідно з рис. 3.10 в країнах ЄС маємо наступну структуру мігрантів-біженців з України [141]:

- чоловіки - 40%;
- жінки - 60 %;
- чоловіки працевдатного віку - 24 %;
- жінки працевдатного віку - 40 %;
- діти (чоловіки) - 14%;
- діти (жінки) - 14 %;
- пенсіонери (чоловіки) - 2 %;
- пенсіонери (жінки) - 6 %.

Таким чином, чоловіки працевдатного віку становлять – 24 %, а жінки працевдатного віку серед мігрантів-біженців становлять – 40 %.

За кордоном економічне становище українців покращилося і поступово наближається до довоєнного рівня (рис. 3.11). З січня 2024 року кількість людей, що змушені були обмежуватися лише харчуванням, скоротилася на 8 %. Водночас збільшилася частка тих, хто може задовольняти базові потреби та купувати деякі більш дорогі товари, хоча для придбання найцінніших предметів доводиться економити або користуватися позиками. Загалом відзначається стійка тенденція до зниження бідності серед українських біженців.

Рис. 3.11 Частка застосування економіки мігрантів - біженців з України, %

Джерело: за даними [141]

Для розрахунків в табл. 3.6 використовуються наступні дані [44]:

- 1) Кількість зареєстрованих мігрантів –біженців в ЄС – 4 340 000 осіб;
- 2) Кількість зареєстрованих мігрантів –біженців в ЄС +РФ+Білорусь – 5 540 000 осіб;
- 5) Кількість працездатних жінок в Україні у 2021 році – 7 772 000 осіб;
- 6) Кількість працездатних чоловіків в Україні у 2021 році – 8 548 000 осіб;
- 7) Загальна кількість працездатних чоловіків та жінок в Україні у 2021 році становить 16,6 млн осіб, серед яких безробітними особами є 1,6 млн. осіб.

Таблиця 3.6

Оцінка втрати працездатної робочої сили населення України за рахунок міграції в країни Європейського Союзу

Оцінка показників діяльності	Всього дорослих (працездатних) мігрантів-біженців, осіб	Розрахунок в ЄС та в РФ+білорусь кількості працездатних мігрантів	З них працювали до війни 2022 року (68,2 % дорослих), осіб	Середньозважена кількість біженців-трудомих мігрантів у 2021 році, осіб	Додаткова втрата працездатної робочої сили, осіб у 2022 -2024 рр.	Працездатна робоча сила жінок в Україні у 2021 році (18 - 65), осіб	Працездатна робоча сила чоловіків в Україні у 2021 році (18 - 65), осіб
За кордоном (без РФ та Білорусії)	2 775 158	24 % -чоловіки, 40 % -жінки, 4 340 000 *0,64= 2 775 156	1 892 658	198 418	1 694 240	7 772 000	8 548 000
За кордоном (з включенням РФ та Білорусії)	3 713 519	28 % -чоловіки, 40 % -жінки, 5 540 000 *0,68= 3 713 519	2 532 620	265 509	2 267 111	7 772 000	8 548 000
Оцінка показників діяльності	Відсоткова частина міграції 40 % працездатних жінок в ЄС та ЄС+РФ+Білорусь.	Відсоткова частина міграції 24 -28 % працездатних чоловіків в ЄС +ЄС+РФ+Білорусь.	Зменшення частки працездатних жінок в Україні за рахунок міграції (відносно 2021 р.)	Зменшення частки працездатних чоловіків в Україні за рахунок міграції (відносно 2021 р.)			
За кордоном (без РФ та Білорусії)	1 058 900	635 340	13,62%	7,43%			
За кордоном (з включенням РФ та Білорусії)	1 333 595	933 516	17,16%	10,92%			

Джерело: за даними [44], [141]

Згідно з результатами розрахунків, що розміщені в табл. 3.6, маємо наступну структуру впливу працездатної частини мігрантів-біженців - чоловіків та жінок на вихідну структуру працездатної частини чоловіків та жінок в Україні за даними Держкомстату у 2021 році (останній офіційний документ) [44], [141]:

- Відсоткова частина міграції 40 % працездатних жінок в ЄС становить – 1 058 900 осіб, що дорівнює 13,62 % від загальної кількості працездатних жінок в Україні у 2021 році;

- Відсоткова частина міграції 24 % працездатних чоловіків в ЄС становить – 635 340 осіб, що дорівнює 7,43 % від загальної кількості працездатних чоловіків в Україні у 2021 році;

- сумарна частина зменшення працездатних мігрантів-біженців чоловіків та жінок в ЄС становить за розрахунками 21,0 % від загальної кількості працездатних чоловіків та жінок в Україні у 2021 році.

Біженці з України мають як позитивний, так і негативний вплив на економіки країн, що їх приймають. В Європі вони стимулюють споживання, сплачують податки та працюють, створюючи додану вартість, але одночасно можуть створювати тиск на ринок житла та праці. В Україні ж виїзд біженців спричинив значні фінансові втрати, зменшення споживчого ринку та брак робочої сили, хоча ті, хто повернеться, можуть стимулювати відновлення економіки [143].

Вплив відтоку мігрантів-біженців з України на економіку України має практично тільки негативні наслідки [143]:

- Втрата ВВП: Україна втратила близько \$20 мільярдів у 2022 році, якщо вважати, що жінки, які виїхали, не повернуться;

- Скорочення споживчого ринку: Відсутність мільйонів людей знижує загальний попит в країні, що впливає на виробництво та послуги;

- Дефіцит робочої сили: Багато галузей відчувають брак кваліфікованих спеціалістів, що може сповільнити відновлення економіки.

Вплив припливу мігрантів-біженців з України на економіку Європи має

наступні позитивні та негативні наслідки [143]:

а) Позитивні наслідки:

- Стимулювання споживання: Українці витрачають гроші на товари та послуги, що підтримує місцеві компанії та ринки.

- Сплата податків та внесок у ВВП: Легальне працевлаштування дозволяє українцям платити податки, збільшуючи доходи бюджету. Наприклад, у Польщі внесок українців у ВВП у 2024 році склав 2,7%.

- Зростання зайнятості: У деяких випадках, як у Польщі, присутність українських біженців призвела до зростання зайнятості серед місцевого населення, а не до її зниження.

- Підвищення зарплат: В деяких регіонах, куди прибули біженці, спостерігається зростання зарплат.

б) Негативні наслідки:

- Тиск на ринок житла: Зростання попиту на оренду житла може призвести до підвищення цін.

- Конкуренція на ринку праці: В деяких секторах може зростати конкуренція за робочі місця, хоча це не завжди призводить до негативних наслідків.

Висновки до розділу 3

1. Формування стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на декількох моментах виконання законів про візовий та безвізовий режим виїзду з України та обмеження спеціальних законів України про військовий стан та мобілізаційні обмеження для чоловіків України віком від 23 до 60 років, які вимушені перетинати кордон.

2. Особливий виїзд чоловіків України у 2025 році з датою народження 23 - 60 років перетинають кордон Україна-ЄС при наявності документів:

- за станом здоров'я;
- за сімейними обставинами;
- для навчання (студенти та курсанти);
- за професійними потребами;
- для виконання вимог ЗСУ (волонтери);

Чоловікам віком 23-60 років виїзд за кордон під час воєнного стану дозволений лише за наявності законних підстав та відповідних документів, які підтверджують ці підстави. До таких підстав належать: бронювання, виключення з військового обліку за станом здоров'я, службові відрядження, навчання, а також певні сімейні обставини чи необхідність супроводу осіб, які потребують догляду. Обов'язково слід мати при собі військово-обліковий документ (паперовий або електронний, наприклад, через додаток «Резерв+») та закордонний паспорт.

3. Особливий виїзд чоловіків України у 2025 році з датою народження 18 - 22 років перетинають кордон Україна-ЄС при:

- наявності закордонного паспорту;
- наявності зареєстрованого військово-облікового документу в ТЦК міста проживання;

Чоловіки віком 18-22 роки можуть безперешкодно виїжджати за кордон під час воєнного стану за наявності закордонного паспорта та військово-

облікового документа (в паперовому чи електронному вигляді, наприклад, з «Резерв+»), якщо вони не займають посад у державних органах, які вимагають службового відрядження. Для виїзду необхідно бути зареєстрованим на військовому обліку та не перебувати в розшуку ТЦК.

4. Основне формування стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на показниках рівня очікуємої заробітної плати в певних країнах ЄС.

Згідно з результатами досліджень відносний рівень заробітної плати в Євросоюзі евро/міс відносно ЗП в Україні становить:

- рівень відношення середньої по Євросоюзу ЗП становить 648,1% відносно середнього рівня ЗП в Україні;

- рівень відношення середньої по Євросоюзу ЗП становить 375,4% відносно максимального рівня ЗП в м. Києві (столиця України);

- мінімальний рівень відношення заробітної плати в Болгарії (мінімум в Європі) становить 250,5 % відносно середнього рівня ЗП в Україні.

- середня заробітна плата в Україні (477 евро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Німеччині (2 161 евро/міс) в 4,53 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні (182 евро/міс) менше мінімальної ЗП в Німеччині в 11,9 раз;

- середня заробітна плата в Україні (477 евро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Польщі (1 091 евро/міс) в 2,29 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні (182 евро/міс) менше мінімальної ЗП в Польщі в 6,0 раз;

- середня заробітна плата в Україні (477 евро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Чехії (825 евро/міс) в 1,73 раза;

- середня заробітна плата в Україні (477 евро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Великобританії (1 915 евро/міс) в 4,01 раза.

Таким чином, переїзд мігрантів з України в ЄС (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) суттєво зумовлений різким зростанням заробітної плати, яка становить від 3,5 до 10 разів.

5. Проведений аналіз всіх елементів положення мігрантів–біженців з України у Польщі, Німеччині, Чехії та Великобританії у кінці 2025 року показав:

а) В Польщі з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 78 % мігрантів.

В Польщі:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів до 2026 року;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний;
- оформлена конвенція між урядами України та Польщі про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

б) В Німеччині з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 51 % мігрантів.

В Німеччині:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів до 2026 року;
- режим надання житла для мігрантів–біженців відсутній, а надання соціального житла можливе тільки після проведення аналізу фінансового стану мігранта–біженця;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний;
- оформлена конвенція між урядами України та Німеччини про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

в) В Чехії з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 63 % мігрантів.

В Чехії:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів до

2026 року;

- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний;
- оформлена конвенція між урядами України та Чехії про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

г) В Великобританії з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 69 % мігрантів.

В Великобританії:

- режим «тимчасовий захист» для біженців з України – відсутній;
- для в'їзду потрібна віза;
- для мігрантів – біженців з України потрібен спонсор з житлом;
- режим оформлення на роботу для біженців – по замовленню на трудових біржах по класам професій;
- оформлена конвенція між урядами України та Великобританії про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

б. Загальний макроекономічний результат трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі характеризуються тим, що за 4 роки українські мігранти - біженці створили в Європі економіку розміром із ВВП України, а валовий продукт громади українських біженців у країнах Європейського Союзу, які їх прихистили, в сумі орієнтовно становить :

- 175 млрд доларів за 2024 рік при проживанні в Євросоюзі 4,3 млн біженців-українців;

- ВВП України за 2024 рік становить 188 млрд дол. , але при цьому в Україні проживає 30–32 млн. осіб.

- в Україні громадяни працюють та отримують заробітну плату та соціальні виплати за стандартами менш заможної економіки (за даними проведеного аналізу в 3 – 8 разів в еквіваленті заробітної плати за місяць).

7. Початкові витрати на прихисток мігрантів-біженців у 2022 – 2025 рр. показали наступні результати:

а) Загальні витрати Польщі на українських мігрантів-біженців на початок 2025 року становлять приблизно в 29,3 млрд євро. Зокрема це витрати на житло, соціальну підтримку, освіту, охорону здоров'я тощо. У 2024 році чистий внесок українців у ВВП Польщі склав 2,7%, а надходження до державного бюджету — близько 15 млрд польських злотих (3,5 млрд євро);

б) Німеччина понесла найвищі витрати із цих трьох країн, пов'язані з біженцями, вони становлять близько 35,4 млрд євро з 2022 року до кінця 2024 року. Це охоплює витрати на житло, освіту, охорону здоров'я та соціальне забезпечення українських мігрантів;

в) У 2024 році українські мігранти поповнили державний бюджет Чехії на 23,5 млрд чеських крон (близько 1 млрд євро), тоді як витрати на їх підтримку становили 15,5 млрд чеських крон.

8. Досліджена динаміка перетину кордону України протягом лютого 2022 – грудня 2024 рр. (млн. осіб), згідно якій:

- первинний потік міграції біженців з України був здійснений у лютому – квітні 2022 року зразу на величину перевищення виїзду над в'їздом на 3,2 млн.осіб;

- станом на кінець 2024 року накопичене сальдо виїздів та в'їздів (повернення) українців через кордон в ЄС становить 3,95 млн осіб, а станом загального обліку в реєстрах «тимчасового проживання» в ЄС зареєстровано 4,3 млн осіб мігрантів-біженців з України станом на кінець 2025 року, що становить 11,18 % від кількості жителів України у 2022 році;

- з травня 2022 по грудень 2024 року постійний потік виїжджаючих мігрантів становить 1,0 - 1,2 млн осіб на місяць, що практично співпадає з кількістю в'їздів (повернення чи тимчасове повернення перевізників в ЄС).

9. В країнах ЄС маємо наступну структуру мігрантів-біженців з України:

- чоловіки - 40%;

- жінки - 60 %;

- чоловіки працездатного віку - 24 %;
- жінки працездатного віку - 40 %;
- діти (чоловіки) - 14%;
- діти (жінки) - 14 %;
- пенсіонери (чоловіки) - 2 %;
- пенсіонери (жінки) - 6 %.

Таким чином в мігрантах-біженцях з України, чоловіки працездатного віку становлять – 24 % (635 340 осіб з працездатних 8 548 000 осіб в Україні у 2021 році), а жінки працездатного віку серед мігрантів-біженців становлять – 40 % (1 058 900 осіб серед працездатних 7 772 000 осіб в Україні у 2021 році).

10. Маємо наступну структуру впливу працездатної частини мігрантів-біженців - чоловіків та жінок на вихідну структуру працездатної частини чоловіків та жінок в Україні за даними Держкомстату у 2021 році :

- відсоткова частина міграції 40 % працездатних жінок в Європейському Союзі становить – 1 058 900 осіб, що дорівнює 13,62 % від загальної кількості працездатних жінок в Україні у 2021 році;

- відсоткова частина міграції 24 % працездатних чоловіків в ЄС становить – 635 340 осіб, що дорівнює 7,43 % від загальної кількості працездатних чоловіків в Україні у 2021 році;

- сумарна частина зменшення працездатних мігрантів-біженців чоловіків та жінок в Євросоюзі становить за розрахунками 21,0 % від загальної кількості працездатних чоловіків та жінок в Україні у 2021 році.

ВИСНОВКИ

Проведене в магістерській кваліфікаційній роботі дослідження «Процеси міграції в сучасних умовах» дає можливість сформулювати наступні висновки:

1. Сутність та основи трудової міграції в світових державах викладена «Глобальним договором про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію» (ООН), згідно з яким міграція була частиною людського досвіду впродовж історії, і ми визнаємо, що це джерело процвітання, інновації та сталого розвитку в нашому глобалізованому світі, і що ці позитивні впливи можна оптимізувати шляхом покращення управління міграцією. Більшість мігрантів по всьому світу сьогодні подорожують, живуть і працюють у безпечних, упорядкованих і регулярних умовах.

2. Проведений аналіз регулювання міжнародних норм трудової міграції і категорії трудової міграції біженців з України показав:

– до повномасштабного вторгнення (до 2021 року) рівень щорічної міграції в Україні становив 1 303 тис. осіб, при чому 385,8 осіб були жінками, а 917,5 осіб – чоловіками;

– правовий статус міжнародних мігрантів з України в довоєнних роках за причинами виїзду характеризується: в Польщу виїжджають 38,86 % мігрантів; в РФ виїжджають 28,27 % мігрантів; в Італію виїжджають 11,26 % мігрантів; в Чеську республіку виїжджають 9,4 % мігрантів;

– правовий дозвіл причин міграції становив наступне: максимальний рівень правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів іноземних країн на проживання та роботу – до 38,1 %; на другому місці правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів на роботу – 19,9 %; на третьому місці правового дозволу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі тимчасової реєстрації – 13,8 %;

– розподіл очікуємої тривалості перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України у довоєнних роках становив: максимальний рівень виїзду мігрантів з України реєструється на 43,5 % на рівень від 1 до 3 місяців; на

другому місці рівень виїзду мігрантів з України на 22,4 % на рівень від 3 до 6 місяців; на третьому місці рівень виїзду до 10,0% від 6 місяців до більше 12 місяців.

3. Проведений аналіз військового нападу РФ на Україну спричинив масовий виїзд «біженців» у 2022 - 2025 рр. за межі України, а поточна структура розташування «біженців» з України у 2025 році в режимі «Тимчасовий захист» становить по світу 6 447 000 осіб (що становить 16,53 % від кількості жителів України на довоєнний початок 2022 року), а в Європейському Союзі - 4 647 000 осіб (що становить 11,92 % від кількості жителів України на довоєнний початок 2022 року). Розподіл мігрантів - біженців з України становить дорослі жінки – 44,8 %, діти – 31,0 %, чоловіче населення – 23,2 %, пенсіонери – 1,0 %.

Військове вторгнення РФ на Україну створило ситуацію масового прибуття переміщених осіб з України в ЄС і Європейська Комісія оперативно запропонувала активувати «Директиву про тимчасовий захист». На сьогодні найбільша зареєстрована кількість «біженців з України» становить по країнам ЄС: в Німеччині зареєстровані 25,0 % «біженців»; в Польщі зареєстровані 21,34 % «біженців»; в Чехії зареєстровані 8,36 % «біженців»; в Іспанії зареєстровані 4,88 % «біженців»; в Румунії зареєстровані 3,87 % «біженців»; в Нідерландах зареєстровані 3,73 % «біженців»; в Італії зареєстровані 3,51 % «біженців».

4. За даними управління ООН – UN DESA (2025) на початок 2025 року в світі :

- кількість міжнародних мігрантів у 2024 році склала 304 мільйони людей, а цей показник виріс з рівня 275 мільйонів людей у 2020 році;

- частка міжнародних мігрантів у відношенні до населення світу становить 3,7 відсотка, що всього на 0,8 відсотка більше, ніж у 1990 році.

5. Проведений аналіз світової структури розподілу мігрантів, згрупований по країнам окремих континентів світу у 2010 та у 2024 рр., свідчить про зростання міграції в Азії, Африці, Південній Америці:

– в Європі абсолютна кількість мігрантів з рівня 33,0 % у 2010 році знизилась до рівня 31,9 % у 2024 рр. відносно світового рівня у 304,022 млн осіб, а рівень міграції зріс до 12,6 % від кількості жителів Європи;

– в Північній Америці кількість мігрантів з рівня 23,0 % у 2010 році знизилась до рівня 20,14 % у 2024 рр. відносно світового рівня, а рівень міграції зріс до 15,9 % від кількості жителів Північної Америки;

– в Азії кількість мігрантів з рівня 29,0 % у 2010 році зросла до рівня 30,3 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

– в Африці кількість мігрантів з рівня 8,0 % у 2010 році зросла до рівня 9,6 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

– в Південній Америці та на Карибах кількість мігрантів з рівня 3,73 % у 2010 році зросла до рівня 5,76 % у 2024 рр. відносно світового рівня.

6. За проведеним аналізом результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) основними країнами еміграції населення за кількістю мігрантів у 2024 році стали наступні країни:

- США (Північна Америка)– 52,57 млн осіб мігрантів;
- Німеччина (Європа)– 16,75 млн осіб мігрантів;
- Саудівська Аравія (Азія) – 13,68 млн.осіб мігрантів;
- Великобританія (Європа)– 11,84 млн осіб мігрантів;
- Австралія та Нова Зеландія (Океанія) – 9,58 млн осіб мігрантів;
- Франція (Європа)– 9,19 млн осіб мігрантів;
- Іспанія (Європа) – 8,87 млн осіб мігрантів;
- Канада (Північна Америка) – 8,81 млн. осіб мігрантів;
- Арабські Об'єднані Емірати (Азія) – 8,16 млн осіб мігрантів;
- Турція (Азія) – 7,08 млн осіб мігрантів;
- Італія (Європа) – 6,55 млн осіб мігрантів;
- Україна (Європа)– 5,1 млн. осіб мігрантів (без Криму та ТОТ);
- Індія (Азія) – 4,74 млн осіб мігрантів.

Україна увійшла до п'ятірки лідерів після 124-відсоткового зростання кількості емігрантів з середини 2020 року до середини 2024 року, що є

найбільшим відсотковим зростанням серед 10 провідних країн походження за цей період.

7. За даними результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) у 2024 році найбільшими країнами, які прийняли найбільшу кількість іноземних емігрантів на свою територію, були наступні країни світу:

- Об'єднані Арабські Емірати (Азія) – 74,0% від кількості населення;
- Саудівська Аравія (Азія) – 40,3 % від кількості населення;
- Австралія (Океанія) – 30,4 % від кількості населення;
- Канада (Північна Америка) – 22,2 % від кількості населення;
- Німеччина (Європа) – 19,8 % від кількості населення;
- Іспанія (Європа) – 18,5 % від кількості населення;
- Великобританія (Європа) – 17,1 % від кількості населення;
- США (Північна Америка) – 15,2 % від кількості населення;
- Франція (Європа) – 13,8 %.

Описаний обсяг світової міграції пов'язаний з міжнародною геополітичною нестабільністю, коли конфлікти, кризи та соціальні проблеми змушують людей шукати безпечніших або кращих умов життя в інших країнах світу. Світова міграція охоплює як добровільні, так і вимушені переміщення, включаючи біженців, шукачів роботи та переселенців в рамках наступних аспектів: вимушена міграція, економічна міграція, внутрішня міграція, зовнішня міграція. Нестабільність міграційних потоків (Афганістан, Сирія, Україна) у певних регіонах світу призводить до значних міграційних потоків населення, які змінюють демографічний, соціальний та політичний ландшафт як країн-донорів, так і країн-приймаючих.

8. Проведений аналіз міграції з України у Польщу, Німеччину, Чехію та Великобританію з переліком додаткових фінансових та житлових забезпечень для українців у 2022 –2025 рр. показав наступне:

а) Німеччина:

- 1) Рівень населення – 84 700 000 осіб;
- 2) Рівень німців в Німеччині – 87,9 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 1 161 450 осіб (1,37 %);

4) Мінімальний рівень ЗП в Німеччині (2024) – 2 161 євро/ місяць;

5) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

б) Великобританія:

1) Рівень населення – 68 350 234 осіб;

2) Рівень британців в Великобританії – 89,0 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 314 400 осіб (0,46 %);

4) Мінімальний рівень ЗП в Великобританії (2024) – 11,44 фунтів стерлінгів за 1 годину праці;

5) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – відсутня при відсутності режиму «тимчасового захисту».

в) Польща:

1) Рівень населення – 37 698 000 осіб;

2) Рівень поляків в Польщі – 96,9 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 991 830 осіб (2,6 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень ЗП в Польщі (2024) – 1091 євро/ місяць;

6) Наявність реєстраційного посвідчення біженці з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

г) Чехія:

1) Рівень населення – 10 900 000 осіб;

2) Рівень чехів в Чехії – 89,0 %:

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 574 447 осіб (4,99 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України –

застосована Урядом;

- 5) Мінімальний рівень заробітної плати в Чехії (2024) – 825 євро/ місяць;
- 6) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

Проведений аналіз станом на жовтень показав, що за 3,7 роки міграційного руху українців–біженців в країни ЄС поступово знижується рівень державної підтримки, особливо надання тимчасового притулку українцям-біженцям за кошти держави.

9. Формування стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на декількох моментах виконання законів про візовий та безвізовий режим виїзду з України та обмеження спеціальних законів України про військовий стан та мобілізаційні обмеження для чоловіків України віком від 23 до 60 років, які вимушені перетинати кордон.

10. Особливий виїзд чоловіків України у 2025 році з датою народження 23 - 60 років перетинають кордон Україна-ЄС при наявності документів:

- за станом здоров'я;
- за сімейними обставинами;
- для навчання (студенти та курсанти);
- за професійними потребами;
- для виконання вимог ЗСУ (волонтери);

Чоловікам віком 23-60 років виїзд за кордон під час військового стану дозволений лише за наявності законних підстав та відповідних документів, які підтверджують ці підстави. До таких підстав належать: бронювання, виключення з військового обліку за станом здоров'я, службові відрядження, навчання, а також певні сімейні обставини чи необхідність супроводу осіб, які потребують догляду. Обов'язково слід мати при собі військово-обліковий документ (паперовий або електронний, наприклад, через додаток «Резерв+») та закордонний паспорт.

11. Особливий виїзд чоловіків України у 2025 році з датою народження

18 - 22 років перетинають кордон Україна-ЄС при:

- наявності закордонного паспорту;
- наявності зареєстрованого військово-облікового документа в ТЦК міста проживання;

Чоловіки віком 18-22 роки можуть безперешкодно виїжджати за кордон під час воєнного стану за наявності закордонного паспорта та військово-облікового документа (в паперовому чи електронному вигляді, наприклад, з «Резерв+»), якщо вони не займають посад у державних органах, які вимагають службового відрядження. Для виїзду необхідно бути зареєстрованим на військовому обліку та не перебувати в розшуку ТЦК.

12. Основне формування стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на показниках рівня очікуємої заробітної плати в певних країнах ЄС.

Згідно з результатами досліджень відносний рівень заробітної плати в ЄС євро/міс відносно ЗП в Україні становить:

- рівень відношення середньої по Євросоюзу ЗП становить 648,1% відносно середнього рівня ЗП в Україні;
- рівень відношення середньої по Євросоюзу ЗП становить 375,4% відносно максимального рівня ЗП в м. Києві (столиця України);
- мінімальний рівень відношення заробітної плати в Болгарії (мінімум в Європі) становить 250,5 % відносно середнього рівня ЗП в Україні.
- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Німеччині (2 161 євро/міс) в 4,53 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні (182 євро/міс) менше мінімальної ЗП в Німеччині в 11,9 раз;
- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Польщі (1 091 євро/міс) в 2,29 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні (182 євро/міс) менше мінімальної ЗП в Польщі в 6,0 раз;
- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Чехії (825 євро/міс) в 1,73 раза;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Великобританії (1 915 євро/міс) в 4,01 раза.

Таким чином, переїзд мігрантів з України в ЄС (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) суттєво зумовлений різким зростанням заробітної плати, яка становить від 3,5 до 10 разів.

13. Проведений аналіз всіх елементів положення мігрантів–біженців з України у Польщі, Німеччині, Чехії та Великобританії у кінці 2025 року показав:

а) В Польщі з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 78 % мігрантів.

В Польщі:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів до 2026 року;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний;
- оформлена конвенція між урядами України та Польщі про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

б) В Німеччині з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 51 % мігрантів.

В Німеччині:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів до 2026 року;
- режим надання житла для мігрантів–біженців відсутній, а надання соціального житла можливе тільки після проведення аналізу фінансового стану мігранта-біженця;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний;
- оформлена конвенція між урядами України та Німеччини про

уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

в) В Чехії з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 63 % мігрантів.

В Чехії:

- режим «тимчасовий захист» для мігрантів–біженців існує 90 днів до 2026 року;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний;
- оформлена конвенція між урядами України та Чехії про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

г) В Великобританії з загальної кількості мігрантів–біженців з України на роботу оформились 69 % мігрантів.

В Великобританії:

- режим «тимчасовий захист» для біженців з України – відсутній;
- для в'їзду потрібна віза;
- для мігрантів – біженців з України потрібен спонсор з житлом;
- режим оформлення на роботу для біженців – по замовленню на трудових біржах по класам професій;
- оформлена конвенція між урядами України та Великобританії про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень.

14. Загальний макроекономічний результат трудової діяльності мігрантів – біженців з України у 2022 – 2025 рр. в Європейському Союзі характеризуються тим, що за 4 роки українські мігранти - біженці створили в Європі економіку розміром із ВВП України, а валовий продукт громади українських біженців у країнах Європейського Союзу, які їх прихистили, в сумі орієнтовно становить :

- 175 млрд доларів за 2024 рік при проживанні в ЄС 4,3 млн біженців-

українців;

- ВВП України за 2024 рік становить 188 млрд дол. , але при цьому в Україні проживає 30–32 млн. осіб.

- в Україні громадяни працюють та отримують заробітну плату та соціальні виплати за стандартами менш заможної економіки (за даними проведеного аналізу в 3 – 8 разів в еквіваленті заробітної плати за місяць).

15. Початкові витрати на прихисток мігрантів-біженців у 2022 – 2025 рр. показали наступні результати:

а) Загальні витрати Польщі на українських мігрантів-біженців на початок 2025 року становлять приблизно в 29,3 млрд євро. Зокрема це витрати на житло, соціальну підтримку, освіту, охорону здоров'я тощо. У 2024 році чистий внесок українців у ВВП Польщі склав 2,7%, а надходження до державного бюджету — близько 15 млрд польських злотих (3,5 млрд євро);

б) Німеччина понесла найвищі витрати із цих трьох країн, пов'язані з біженцями, вони становлять близько 35,4 млрд євро з 2022 року до кінця 2024 року. Це охоплює витрати на житло, освіту, охорону здоров'я та соціальне забезпечення українських мігрантів;

в) У 2024 році українські мігранти поповнили державний бюджет Чехії на 23,5 млрд чеських крон (близько 1 млрд євро), тоді як витрати на їх підтримку становили 15,5 млрд чеських крон.

16. Досліджена динаміка перетину кордону України протягом лютого 2022 – грудня 2024 рр. (млн. осіб), згідно якій:

- первинний потік міграції біженців з України був здійснений у лютому – квітні 2022 року зразу на величину перевищення виїзду над в'їздом на 3,2 млн.осіб;

- станом на кінець 2024 року накопичене сальдо виїздів та в'їздів (повернення) українців через кордон в Євросоюз становить 3,95 млн осіб, а станом загального обліку в реєстрах «тимчасового проживання» в Євросоюзі зареєстровано 4,3 млн осіб мігрантів-біженців з України станом на кінець 2025 року, що становить 11,18 % від кількості жителів України у 2022 році;

- з травня 2022 по грудень 2024 року постійний потік виїжджаючих мігрантів становить 1,0 - 1,2 млн осіб на місяць, що практично співпадає з кількістю в'їздів (повернення чи тимчасове повернення перевізників в ЄС).

17. В країнах Європейського Союзу маємо наступну структуру мігрантів-біженців з України:

- чоловіки - 40%;
- жінки - 60 %;
- чоловіки працездатного віку - 24 %;
- жінки працездатного віку - 40 %;
- діти (чоловіки) - 14%;
- діти (жінки) - 14 %;
- пенсіонери (чоловіки) - 2 %;
- пенсіонери (жінки) - 6 %.

Таким чином в мігрантах-біженцях з України, чоловіки працездатного віку становлять – 24 % (635 340 осіб з працездатних 8 548 000 осіб в Україні у 2021 році), а жінки працездатного віку серед мігрантів-біженців становлять – 40 % (1 058 900 осіб серед працездатних 7 772 000 осіб в Україні у 2021 році).

18. Маємо наступну структуру впливу працездатної частини мігрантів-біженців - чоловіків та жінок на вихідну структуру працездатної частини чоловіків та жінок в Україні за даними Держкомстату у 2021 році :

- відсоткова частина міграції 40 % працездатних жінок в Європейському Союзі становить – 1 058 900 осіб, що дорівнює 13,62 % від загальної кількості працездатних жінок в Україні у 2021 році;

- відсоткова частина міграції 24 % працездатних чоловіків в Євро Союзі становить – 635 340 осіб, що дорівнює 7,43 % від загальної кількості працездатних чоловіків в Україні у 2021 році;

- сумарна частина зменшення працездатних мігрантів-біженців чоловіків та жінок в Євросоюзі становить за розрахунками 21,0 % від загальної кількості працездатних чоловіків та жінок в Україні у 2021 році.

19. Теоретична значущість отриманих результатів полягає в тому, що в магістерській кваліфікаційній роботі класифіковані існуючі в Україні та в Європейському Союзі, США, Великобританії, Канаді, Швейцарії, Норвегії необхідні інструменти міграційного прийняття стандартного виїзду на постійне проживання в країні міграції та особливу тимчасову міграцію вимушених біженців-мігрантів від війни в Україні з 2022 року.

20. Практична значущість отриманих результатів магістерської кваліфікаційної роботи полягає в тому, що за результатами проведеного за 3,8 років війни з 2022 року для подальшого розташування в Європейському Союзі 4,6 млн вимушених біженців з України виявлені значні державні проблеми щодо режимів фінансування та продовження з березня 2026 року подальших режимів «тимчасового захисту» з наданням фінансової допомоги та забезпечення житлом для сімей біженців з України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Chernobay, L., Yessirkepova, A., & Malibroda, S., 2021. Estimation of labor migration impact on the economy of sending country. *Economics, Entrepreneurship, Management*, 2 (8). pp. 1-7. URL: <https://science.lpnu.ua/eem/all-volumes-and-issues/volume-8-number-2-2021/estimation-labor-migration-impact-economy-sending> (дата звернення: 20.11.2025)
2. Chernobay, L., Malibroda, S., 2022. Deportation as a type of migration: theoretical justification and historical brief. *Economy and Society*, 43, pp. 1-9. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1754/1690/> (дата звернення: 20.11.2025)
3. Chernobay, L., Malibroda, S., & Shevchuk, Yu., 2023. The impact of international migration on the economy of developing countries. *Economic Annals XXI*, 205(9-10), pp. 4-13. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V205-01> URL: <https://ea21journal.world/index.php/ea-v20> (дата звернення: 20.11.2025)
4. Малиброда С.Б. Оцінювання впливу міжнародної міграції на національну економіку, Міжнародні економічні відносини, Міжнародні відносини Рукопис на здобуття наукового ступеня доктора філософії, Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2024, 199 стор. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2025/radaphd/29921/disertaciya-malibroda-migraciya.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)
5. Безуглий П. Г., 2018. Теоретичні засади дослідження міграційних процесів. *Політичне життя*, 2018, 1, с. 5-13. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5915> (дата звернення: 20.11.2025)
6. Боецька-Пономаренко Б. Т., Пономаренко О. В., Шевченко В. В., 2022. Типи міграції: оновлене бачення класифікації. *Вчені записки ТНУ імені ВІ Вернадського. Серія: Історичні науки*, 72 (3), с. 6-12. URL: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/2.pdf (дата звернення: 20.11.2025)
7. П'ятковська О., 2022. Українські вимушені мігранти у Польщі.

Геополітика України: історія і сучасність, 28(1), с. 69-79. URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/263305> (дата звернення: 20.11.2025)

8. Пятковська О. Р., Грішнова О. А., 2020. Україна в міжнародній міграційній системі: макроекономічний аналіз як базис для міграційної політики. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки), 41(1), с. 92-98. URL: <https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/zbirnyk/article/download/571/543> (дата звернення: 20.11.2025)

9. Ровенчак, О., 2006. Визначення та класифікації міграцій: наближення до операційних понять. Політичний менеджмент, 2, с. 127-139. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rovenchak_ (дата звернення: 20.11.2025)

10. Чернобай Л., Маліброда С., 2024. Вплив міжнародної міграції на економіку України. Вісник економіки. <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.01.168> 1. с. 168–179. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1584> (дата звернення: 20.11.2025)

11. Чернобай Л., Маліброда С., 2024. Вплив фінансової інклюзії мігрантів на економічне зростання. Світ фінансів 1(78), с. 131-141. URL: <https://doi.org/10.35774/sf2024.01.131> URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1677> (дата звернення: 20.11.2025)

12. Шкурат, М. Є., Лісна, В. Г., 2023. Міграційна політика Європейського Союзу. Modern Economics, 39. С. 165-170. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-25](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-25). URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/migration-policy-of-the-european/> (дата звернення: 20.11.2025)

13. Богданюк О. Біженці з України: чисельність населення Німеччини досягла історичного максимуму. 27 вересня 2022. URL: <https://suspilne.media/286000-bizenci-z-ukraini-ciselnist-naselenna-nimeccini-dosagla-istoricnogo-maksimumu/> (дата звернення: 20.11.2025)

14. Віза та документи в Польщу. URL: <https://www.gov.pl/web/gov/uslugi-dla-obywatela/#dokumenty-i-dane-osobowe> (дата звернення: 20.11.2025)

15. Відповідь компетентного органу Польщі на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Республіки Польща в результаті російського вторгнення. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%89%D0%B0.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)

16. Відповідь компетентного органу Німеччини на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Німеччини в результаті російського вторгнення. травня 2023 р. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU23020> (дата звернення: 20.11.2025)

17. Відповідь компетентного органу Чехії на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Чехії в результаті російського вторгнення. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%A7%D0%B5%D1%85%D1%96%D1%8F.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)

18. Відповідь компетентного органу Великобританії на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Великобританії в результаті російського вторгнення. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%96%D1%8F.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)

19. В яких країнах Європи найбільше працевлаштованих біженців з України. «Слово та діло». СУСПІЛЬСТВО. 20 листопада 2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/11/20/infografika/suspilstvo/yakux-krayinax-yevropy-najbilshe-pracevlashtovanyx-bizhenciv->

ukrayiny (дата звернення: 20.11.2025)

20. Демографія та міграція українців. Громадська мережа ОПОРА. 2025
URL: <https://opora.ua.org/population> (дата звернення: 20.11.2025)

21. Директива ЄвроСоюзу про тимчасовий захист 2001 року (Тимчасовий захист), 2001, URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en?prefLang=uk&etrans=uk (дата звернення: 20.11.2025)

22. Договір про функціонування Європейського Союзу, версія 2010 року.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення: 20.11.2025)

23. За час повномасштабної війни Британія прийняла 300 тисяч українських біженців, Укрінформ, 30 Грудня 2024. URL: <https://zmina.info/news/za-chas-povnomasshtabnoyi-vijny-brytaniya-pryjnyala-300-tysyach-ukrayinskyh-bizhencziv/> (дата звернення: 20.11.2025)

24. Зовнішня трудова міграція населення 2010 – 2017 рр. (за результатами модульного вибіркового обстеження), Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України, Київ, 2018 р. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 20.11.2025)

25. Ізнощикова А. Тимчасовий захист, житло та виплати у 2024 році: якими будуть умови для українських біженців у країнах Європи та світу. 5 лютого 2024. URL: https://visitukraine.today/uk/blog/346/homes-for-ukraine-how-can-ukrainians-go-to-the-uk?srsltid=AfmBOooDHKQwOK0Y1m0w_АНК01v9D0Obj2L2gZ5Q7veetG11ReuEQImm#shho-peredbaceno-v-ramkax-programi-homes-for-ukraine (дата звернення: 20.11.2025)

26. Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу. Київ : Знання, 2017. 639 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21450/3/finans_EEC.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

27. Кількість населення Німеччини сягнула нового рекорду. 25 СІЧНЯ 2024, URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/01/25/7178196/> (дата звернення: 20.11.2025)

28. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень. 11.03.1994 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_168#Text (дата звернення: 20.11.2025)

29. Угода між Україною і Федеративною Республікою Німеччина про уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доход і майно. 04.10.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_001#Text (дата звернення: 20.11.2025)

30. Конвенція між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії про усунення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доход і на приріст вартості майна. 9 жовтня 2017 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU93059U> (дата звернення: 20.11.2025)

31. Конвенція між Урядом України і Урядом Чеської Республіки про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно. 21.10.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203_005#Text (дата звернення: 20.11.2025)

32. Консультаційний огляд «Пенсії за кордоном: як українцям отримати виплати у 2025 році», 2025. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/564/pensions-abroad-how-can-refugees-get-money?srsId=AfmBOoqIjWuSve7MnBvh0XgF7mtC8vld4RpHRb5NbF1ROLEA6bKr0ImU> (дата звернення: 20.11.2025)

33. Магдик Н. На українців у Німеччині 2025 року можуть чекати важкі часи: що потрібно зробити вже негайно. 23.12.24. URL: <https://tsn.ua/svit/ukrayinciv-u-nimechchini-u-2025-roci-mozhut-chekati-vazhki-chasi-scho-potribno-zrobiti-vzhe-negayno-2729367.html> (дата звернення: 20.11.2025)

34. Настанова ЄвроСоюзу щодо контролю за зовнішніми кордонами. 2 березня 2022 року. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_2022_104_I_0001&qid=1646422292305 (дата звернення: 20.11.2025)

35. Новий Закон про іміграцію кваліфікованих спеціалістів в Німеччину, The Federal Government, 09_2023, 10 с. URL: <https://caritas.ua/news/novyj-zakon->

pro-immigracziyu-kvalifikovanyh-praczivnykiv-u-nimechchyni/ (дата звернення: 20.11.2025)

36. Нові правила фінансової допомоги українцям в Чехії («Lex Ukraїna»), Липень 2023. URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/novi-pravila-finansovoi-dopomogi-ukraincam-v-nehii-9720> (дата звернення: 20.11.2025)

37. Озтурк І. Майже мільйон людей на рік: імміграція до Британії б'є рекорди. glavcom.ua. 30 листопада, 2024, URL: <https://glavcom.ua/world/observe/majzhe-miljon-ljudej-na-rik-immihratsija-do-britaniji-bje-rekordi-1033989.html> (дата звернення: 20.11.2025)

38. Озкурк І. Скільки українських біженців наразі перебуває у Британії: оновлені дані. 25 березня, 2024, glavcom.ua. URL: <https://glavcom.ua/world/observe/majzhe-miljon-ljudej-na-rik-immihratsija-do-britaniji-bje-rekordi-1033989.html> (дата звернення: 20.11.2025)

39. Основний Закон Федеративної Республіки Німеччина від 23 травня 1949 р., останні зміни внесені законом від 11 липня 2012 р. URL: <http://www.bundestag.de/grundgesetz>. (дата звернення: 20.11.2025).

40. Отримайте номер PESEL – послуга реєстрації іммігрантів для іноземців при в'їзді до Польщі. URL: <https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-numer-pesel-usluga-dla-cudzoziemcow-ua> (дата звернення: 20.11.2025)

41. Офіційний сайт Державна міграційна служба (ДМС) України. Законодавство України. URL: <https://dmsu.gov.ua/pro-dms/zagalna-informacziya.html> (дата звернення: 20.11.2025)

42. Офіційний Інтернет-сайт Міністерства зовнішніх справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2025)

43. Офіційний Інтернет-сайт Мінекономіки України, URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 20.11.2025)

44. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025)

45. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).

46. Оцінка стану трудової міграції у 2010 – 2017 рр. та оцінювання стану та тенденцій трудової міграції в Україні. URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/> (дата звернення: 20.11.2025).

47. План дій з лібералізації візового режиму з Європейським Союзом (ПДВЛ), Схвалено на саміті Україна – Європейський Союз (22 листопада 2010 року, м. Брюссель, Королівство Бельгія), 2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001#Text (дата звернення: 20.11.2025)

48. План заходів щодо забезпечення реінтеграції в суспільство трудових мігрантів і членів їх сімей, розпорядження КМУ від 12 квітня 2017 р. № 257–р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

49. План ЄС із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції з 2022 року, Європейська комісія, Migration and Home Affairs, Migration management, 2025. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management/migration-management-welcoming-refugees-ukraine_uk (дата звернення: 20.11.2025)

50. Податковий Кодекс України: закон України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI / {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4143–IX від 17.12.2024} URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 20.11.2025)

51. Права біженців у Польщі — поради від 4refugees.info, «ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА», 07.04.2022. URL: [HTTPS://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/](https://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/) (дата звернення: 20.11.2025)

52. Права біженців у Великій Британії — поради від 4refugees.info, 20.04.2022. Джерело «Юридична практика». URL: [HTTPS://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/](https://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/) (дата звернення: 20.11.2025)

53. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 року № 2491–III (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4191–IX від 08.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

54. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 5 листопада 2015 року № 761–VIII / (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2982–IX від 20.03.2023). [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761–VIII#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761–VIII#Text) (дата звернення: 20.11.2025)

55. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року від 12 липня 2017 р. № 482–р / (Із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням КМ № 43–р від 19.01.2024). [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482–2017–%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482–2017–%D1%80#Text) (дата звернення: 20.11.2025)

56. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, Закон України від 18.03.2004 р.№ 1629. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629–15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629–15#Text) (дата звернення: 20.11.2025)

57. Про затвердження плану заходів на 2024 і 2025 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження КМУ від 3 вересня 2024 р. № 837–р. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837–2024–%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837–2024–%D1%80#Text) (дата звернення: 20.11.2025)

58. Рейтинг мінімальних зарплат в країнах Євросоюзу: Польща посіла 9–те місце. Gremi Personal. [URL: https://gremi-personal.com.ua/skilki-ukrainciv-zhivut-v-polshhi-u-2025-roci-upravlinnja-u-spravah-inozemciv-dalo-vidpovid/](https://gremi-personal.com.ua/skilki-ukrainciv-zhivut-v-polshhi-u-2025-roci-upravlinnja-u-spravah-inozemciv-dalo-vidpovid/) (дата звернення: 20.11.2025)

59. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року A/RES/70/1. Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 (Сімнадцять Цілей сталого розвитку і 169 завдань). 2015. [URL: https://www.undp.org/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku](https://www.undp.org/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku) (дата звернення: 20.11.2025)

60. Рекомендації Комісії ЄвроСоюзу 2020/1366 від 23 вересня 2020 р. «Про механізм ЄС щодо забезпечення готовності та управління кризами, пов'язаними з міграцією» (План готовності до міграції та подолання кризи), 2020. [URL:https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:)

32020H1366 (дата звернення: 20.11.2025)

61. Саєнко А., Харенко К. Права біженців у Німеччині — поради від 4refugees.info. 15.04.2022. Джерело «ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА». URL: [URL: HTTPS://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANI-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/](https://pravo.ua/prava-bizhentsiv-u-velykii-brytani-porady-vid-4refugees-info/) (дата звернення: 20.11.2025)

62. Садова У.Я. Соціально-економічна захищеність мігрантів: глобальні та регіональні аспекти / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред. У. Я. Садова. Львів, 2016. 266 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20160801.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)

63. Синявський А. Населення Англії та Уельсу в 2023 році зросло найбільше за останні 75 років. Агенція Eurointegration.com.ua. Липень 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/07/16/7190306/> (дата звернення: 20.11.2025)

64. Свиридюк Ю. Telegraph: Велика Британія посіла перше місце в Європі за кількістю нелегальних мігрантів. 7 жовтня 2024. URL: <https://susilne.media/852183-telegraph-velika-britania-posila-perse-misce-v-evropi-za-kilkistu-nelegalnih-migrantiv/> (дата звернення: 20.11.2025)

65. Сушко І., Кравчук П., Кульчицька К., Дубенко Л., Малишева Т., Мамаєв Д. Трудова міграція з України: нотатки до проблеми належного управління, Міжнародний фонд «Відродження», фонд «Європа без бар'єрів», Київ, 2021, 36 с. URL: <https://www.irf.ua/oleksandr-sushko-2/> (дата звернення: 20.11.2025)

66. Тимчасовий захист у Чехії. Eurocash Agency – юридична компанія, офіційний представник європейських роботодавців в Україні з правом надання консалтингових послуг щодо роботи в Німеччині, Нідерландах та Австрії. 2025. URL: <https://eurocashagency.com/chezevacuation> (дата звернення: 20.11.2025)

67. Тимчасовий захист у Чехії для біженців з України. 2025. URL: <https://ipc.gov.cz/uk/tymchasovyy-zakhyst/> (дата звернення: 20.11.2025)

68. Трудова міграція в контексті глобалізації та європейської інтеграції

України – за напрямом «Актуальні питання співробітництва з Європейським Союзом», 2020. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/konkurs_stud/ES_19_20.кщищег.4юзва (дата звернення: 20.11.2025)

69. Угода про Асоціацією між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами–членами, з іншої сторони : Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678–VII від 16.09.2014 / (Зміни до Угоди див. в Рішеннях № 3/2023 від 30.11.2023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 20.11.2025)

70. Черняк Є.О., Осташевський І.І., Кулініч І.І., Авраменко Д.О. Особливості регулювання міжнародної трудової міграції в умовах глобальних викликів. Ефективна економіка. 2024. №3. (електронне видання). URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3354> (дата звернення: 20.11.2025)

71. Черняк Є.О. Міжнародна трудова еміграція та «відтік мізків»: економічне обґрунтування еміграції з України . Економіка та держава. 2015.№ 5. С.120–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_5_28 (дата звернення: 20.11.2025)

72. Які виплати для українців (біженців) у 2025 році . Жовтня 2024. URL: <https://blog.ipay.ua/uk/yaki-vyplaty-dlya-ukrayincziv-bizhencziv-u-2024/> (дата звернення: 20.11.2025)

73. Chernyak O., Chernyak Y. The influence of remittances on Ukrainian economics (Вплив грошових переказів на макроекономічні показники в Україні) // 13th International Conference The Economies of the Balkan and the Eastern European Countries in the Changing World (EBEEC 2021). Opatija, Croatia, May 29–31, 2021. URL: <https://www.researchgate.net/publication/336137924> The influence of remittances on macroeconomical figures in Ukraine (дата звернення: 20.11.2025)

74. Chernyak O., Chernyak Y. Modern trends of the international labor force migration (Сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили) // SHS Web of Conferences 65, 09001 (2019) 8th International Conference on Monitoring, Modeling

& Management of Emergent Economy (M3E2 2019). URL:https://www.researchgate.net/publication/333459189_Modern_trends_of_the_international_labor_force_migration/fulltext/5cef5d694585153c3da55153/Modern-trends-of-the-international-labor-force-migration.pdf?origin=publication (дата звернення: 20.11.2025)

75. Chernyak O., Chernyak Y. The influence of remittances on macroeconomical figures in Ukraine// Advances in Economics Business and Management Research, 2019, vol.95, p.20–24. URL: https://www.researchgate.net/publication/336137924_The_influence_of_remittances_on_macroeconomical_figures_in_Ukraine (дата звернення: 20.11.2025)

76. Consolidated version of the Treaty on European Union / Document 12012M/TXT.URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex %3A12012M %2FTXT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT). (дата звернення: 20.11.2025)

77. International Migrant Stock 2024 Key facts and figures Advance unedited version, United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (Population Division UN DESA/POP/2024/DC/NO. 13 January 2025), United Nations New York, 2025, 24 p., 2025. URL:https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undes_a_pd_2025_intlmigstock_2024_key_facts_and_figures_advance-unedited.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

78. International Migration and Sustainable Development, UN DESA/POP/2023/TR/NO. 7 Department of Economic and Social Affairs Population Division. United Nations New York, 2024, URL: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undes_a_pd_2024_megatrends3-international_migration.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

79. Migration and Migrants: A Global Overview (Міграція та мігранти: глобальний огляд). IOM World migration report 2024, 17 Route des Morillons 1218 Гран-Саконне Швейцарія, 2025, 5 p. URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/what-we-do/world-migration-report-2024-chapter-2/international-migrants-numbers-and-trends> (дата звернення: 20.11.2025)

80. Poland: Parliament adopts law on assistance to Ukrainian refugees, 18 March 2022. URL:https://migrant-integration.ec.europa.eu/news/poland-parliament-adopts-law-assistance-ukrainian-refugees_en (дата звернення: 20.11.2025)

81. United Nation, General Assembly A/RES/73/195 11/01/2019 73/195 Global Compact for Safe, *Orderly and Regular Migration*, 19.12.2018. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_73_195.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

82. United Nation. УВКБ ООН. Агенція ООН у справах біженців. URL: <https://www.unhcr.org/ua/> (дата звернення: 20.11.2025)

83. World Migration Report 2024 – «Доповідь про міграцію в світі 2024», Publications Unit знаходиться в Migration Research and Publications Division (MRPD) і є частиною Department of Policy and Research (DPR), IOM publication platform, 2025. URL: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2024> (дата звернення: 20.11.2025)

84. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України (Про множинне громадянство) : Закон України № 11 469 від 18 червня 2025 року, (діє з 16.01.2026) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1412-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

85. Перелік держав, громадяни (піддані) яких набувають громадянство України в спрощеному порядку» : Постанова КМУ № 1412 від 5 .11.2025 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1412-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

86. Ільніцький В.Л. Що треба знати про множинне громадянство в Україні, компанії Gromadyanstvo, 01 серпня 2025 року, URL: <https://gromadyanstvo.com.ua/mnozhyne-gromadyanstvo-v-ukrayini/#popup> (дата звернення: 20.11.2025)

87. Як оформити закордонний паспорт: посібник від Міграційної служби, Міграційна служба України, 2025. URL: <https://7eminar.ua/news/8737-yak-oformiti-zakordonnii-pasport-posibnik-vid-migracii-noyi-sluzbi> (дата звернення:

20.11.2025)

88. Деякі питання внесення інформації до паспорта громадянина України для виїзду за кордон: Постанова КМУ від 28 лютого 2022 р. № 170 {Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1375 від 29.10.2025}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

89. Трубенкова А. Пенсійний фонд пояснив, що робити українським біженцям для продовження стажу, Агенція Соцпортал.інфо, 2024. URL: <https://socportal.info/ua/news/pensiinii-fond-poyasniv-shcho-robiti-ukrainskim-bizhentsyam-dlya-prodovzhennya-stazhu/> (дата звернення: 20.11.2025)

90. Січ М., Степаненко З. У Європі зросла кількість мігрантів з України – найвищий показник за два роки, 12 листопада 2025 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/bizhentsi-yevropa-rekord-prykhystok-mihratsiya/33590877.html> (дата звернення: 20.11.2025)

91. Кількість українських біженців у Європі продовжує зростати: в яких країнах найбільше, Агенція texty.org.ua, Міністерство економіки України, 22.05.2025. URL: <https://texty.org.ua/fragments/115135/kilkist-ukrayinskyh-bizhenciv-u-yevropi-prodovzhuje-zrostaty-v-yakyh-krayinah-najbilshe> (дата звернення: 20.11.2025)

92. Туча О. Співак І., Жолудь О. Українські мігранти: витрати, працевлаштування та вплив на економіки країн-реципієнтів, Агенція voxukraine.org, 2 Липня 2025. URL: <https://voxukraine.org/ukrayinski-migranty-vytraty-pratsevlashtuvannya-ta-vplyv-na-ekonomiky-krayin-retsypiyentiv> (дата звернення: 20.11.2025)

93. Касіянчук М. Кількість невпинно зростає: де українських біженців в ЄС найбільше, 13 жовтня 2025 року, URL: https://24tv.ua/zakordon24/yevrostat-onoviv-dani-pro-kilkist-bizhentsiv-yes-yakiy-krayini_n2932225 (дата звернення: 20.11.2025)

94. Якобчук А. Скільки українців залишили країну з початку війни: свіжі оцінки 2025 року, Агенція Slovorproslovo.info, 2 вересня 2025 року. URL: <https://slovorproslovo.info/ukrainian-refugees-statistics-2025/> (дата звернення: 20.11.2025)

95. Тимчасовий захист осіб, що біжали з України – щомісячна статистика, Агенція ЕС.EUROPE.EU, листопад 2025. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title= Temporary _protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics) (дата звернення: 20.11.2025)

96. В Європі зросла кількість біженців з України: в яких країнах найбільше, Агенція ЕС.EUROPE.EU, 13 жовтня 2025, URL:<https://politanaliz.com.ua/42166-v-yevropi-pobilshalo-bizhentsiv-z-ukrainy-iaaki-krainy-pryunialy-naubilshe/> (дата звернення: 20.11.2025)

97. Голішевська А., Гайдук Ю. Як отримати візу в США у 2025 році: покрокова інструкція, Агенція Faktu.com.ua, 26 березня 2025. URL: <https://faktu.com.ua/ua/svit/ssha/20250326-yak-otrymaty-vizu-v-ssha-u-2025-rocz-i-pokrokov-a-instrukcziya/> (дата звернення: 20.11.2025)

98. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 року № 3857-XII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4017-IX від 10.10.2024) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

99. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова КМУ 27 січня 1995 р. № 57 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1364 від 24.10.2025) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

100. Щодо в'їзду та виїзду громадян України, Державна митна служба України, 04 березня 2025 року. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk/shodo-v-yizdu-ta-viyizdu-gromadyan-ukrayini> (дата звернення: 20.11.2025)

101. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4391-IX від 30.04.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 20.11.2025)

102. Оформлення закордонного біометричного паспорту (Видача біометричного паспорту для виїзду за кордон – через ЦНАП), Державна

міграційна служба України, 2025. URL: <http://dmsu.gov.ua/posluhy/dokumentiv-dlya-vijzdu-za-kordon>(дата звернення: 20.11.2025)

103. Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on a Union Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code) (codification). Шенгенський кодекс про кордони. Умови в'їзду та список супровідних документів для громадян третіх країн (переклад здійснений ГО «Європа без бар'єрів»), 2017. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0399> /(дата звернення: 20.11.2025), URL: <http://europewb.org.ua/shengenskyj-kodeks-prokordony-umovy-v-yizdu-ta-spysok-suprovodnyh-dokumentiv-dlya-gromadyantretih-krayin/>(дата звернення: 20.11.2025)

104. Про заходи, пов'язані із запровадженням Європейським Союзом безвізового режиму для громадян України», Указ Прензидента України № 146/217 від 26.05.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/146/2017#Text>(дата звернення: 20.11.2025)

105. Тимчасовий захист осіб, що мігрували з України – щомісячна статистика EUROSTAT, 2025. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics (дата звернення: 20.11.2025)

106. Клименко О. Рішення Президента Польщі – листопад 2025 URL: <https://world.comments.ua/ua/news/poland/navrockiy-anonsuvav-nove-zhorstkerishennya-schodo-ukrainciv-pershi-podrobici-787304.html> (дата звернення: 20.11.2025)

107. Мігал М. Умови проживання та виплати: зміни для українців із тимчасовим захистом у Європі, Агенція Europortal. Biz.ua, 24 Січня 2024 URL: <https://europortal.biz.ua/evropa/nimechchyna/zhyttia/wohngeld.html> (дата звернення: 20.11.2025)

108. Як українцям отримати соціальне житло в Німеччині, WBS що це? Rialtenders.com.ua, 25.03.2024, URL: <https://rialtotenders.com.ua/statti/kak-ukraincam-poluchit-socialnoe-zhile-v-germanii-wbs-cto-eto> (дата звернення:

20.11.2025)

109. De Haas H., 2021. A theory of migration: the aspirations-capabilities Comparative Migration <https://doi.org/10.1186/s40878-020-00210-4>

110. Lee E. S. 1966. A theory of migration. *Demography*, 3(1), pp. 47–57.
Lewin-Epstein, N., Semyonov, M., Kogan, I., & Wanner, R. A., 2006. Institutional Structure and Immigrant Integration: A Comparative Study of Immigrants' Labor Market Attainment in Canada and Israel. *International Migration Review*, 37 (2), pp. 389-420. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2003.tb00142.x>

111. Mabogunje A. L., 1970. Systems approach to a theory of rural-urban migration. *Geographical Analysis*, 2(1), pp. 1–18.

112. Skeldon R., 2012. Migration transitions revisited: Their continued relevance for the development of migration theory. *Population, Space and Place*, 18(2), pp. 154–166.

113. Zelinsky Z., 1971. The hypothesis of the mobility transition. *Geographical Review*, 61(2), pp. 219–249. a

114. Harris J. R., Todaro M. P., 1970. Migration, unemployment and development: A two-sector analysis. *American Economic Review*, 60(1), pp. 126–142.

115. Piore M. J., 1979. Birds of passage: Migrant labor and industrial societies. *Population and Development Review*, 7 (3), pp. 527-529.

116. Stark O., Dorn A., 2013. Do family ties with those left behind intensify or weaken migrants' assimilation? *Economics Letters*, 118 (1), pp. 1-5. URL: <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2012.07.038>

117. Massey D. S., 1990. Social structure, household strategies, and the cumulative causation of migration. *Population Index*, 56(1), 3–26.

118. Hatton T. J., Williamson J. G., 1998. The age of mass migration: Causes and economic impact. *Economic Geography*, 76 (3), pp. 293-295.

119. Hagen-Zanker J., 2008. Why do people migrate? A Review of the Theoretical Literature. Maastricht Graduate School of Governance Working Paper № MGSOG/2008/WP002

120. Wimmer A., Glick Schiller N., 2002. Methodological nationalism and beyond: Nation-state building, migration and the social sciences. *Global Networks*, 2(4), 301–334.

121. Bijak J., 2006. Forecasting international migration: Selected theories, models, and methods. Central European Forum for Migration Research Working Paper №4/2006. URL: http://www.ppge.ufrgs.br/GIACOMO/arquivos/eco02268/bijak_2006.pdf

122. Frank A. G., 1966. The development of underdevelopment. *Monthly Review*, 18(4), pp. 26-36.

123. Vertovec S., 2009. *Transnationalism*. Abingdon: Routledge.

124. Cohen R., 1997. *Global diasporas: An introduction*. London: University College London Press.

125. Cohen R., 2007. Creolization and cultural globalization: The soft sounds of fugitive power. *Globalizations*, 4(3), pp. 369–384.

126. Jennissen R. P., 2004. *Macro-economic determinants of international migration in Europe*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

127. IOM, 2000. *The World Migration Report 2000*. IOM World Migration Report. 205 p. DOI: <https://doi.org/10.18356/f31608c7-en>

128. World Bank, 2024. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>

129. World Bank, 2024a. GNI per capita, Atlas method. World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files. World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>

130. Абрамович О. Біженці та економіка – які наслідки для ЄС має вплив українців, Агенція Radiosvoboda.org, 17 жовтня 2023, URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/bizhentsi-ta-ekonomika-yaki-naslidky-dlya-yes-maye-naplyv-ukrayintsiv/32641171.html> дата звернення: 01.12.2025)

131. Вплив українців на економіку Польщі - Deloitte & UNHCR, Агенція

comebackua.com, 01.09.2025, URL: <https://comebackua.com/2025/09/01/vplyv-ukrayincziv-na-ekonomiku-polshhi-deloitte-unhcr/> (дата звернення: 01.12.2025)

132. Українські мігранти на ринку праці Німеччини і Данії: різні підходи – різні результати, Агенція comebackua.com, 06.10.2025, URL: <https://comebackua.com/2025/10/06/ukrayinski-migranty-na-rynku-praczi-nimechchyny-i-daniyi-rizni-pidhody-rizni-rezultaty/> (дата звернення: 01.12.2025)

133. Невидимий внесок українців в економіку Європи, Агенція comebackua.com, 21.10.2025, URL: <https://comebackua.com/2025/10/21/nevydymyj-vnesok/> (дата звернення: 01.12.2025)

134. POLITICO: Різкий наплив нових українських біженців викликає негативну реакцію в Берліні та Варшаві, Агенція comebackua.com, 01.11.2025 URL: <https://comebackua.com/2025/11/01/politico-rizkyj-naplyv-novyh-ukrayinskyh-bizhencziv-vyklykaye-negatyvnu-reakcziyu-v-berlini-ta-varshavi/> (дата звернення: 01.12.2025)

135. За час війни більше українців стали асоціювати себе з Україною загалом, ніж зі своїм регіоном, Агенція comebackua.com, 23.09.2025, URL: <https://comebackua.com/2025/09/23/za-chas-vijny-bilshe-ukrayincziv-staly-asocziyuvaty-sebe-z-ukrayinoyu-zagalom-nizh-zi-svoyim-regionom/> (дата звернення: 01.12.2025)

136. Євростат у вересні зафіксував рекордне збільшення хвилі біженців з України, Агенція comebackua.com, 11.11.2025, URL: <https://comebackua.com/2025/11/11/evrostat-u-veresni-zafiksuvav-rekordne-zbilshennya-hvyli-bizhencziv-z-ukrayinyrishennya-pro-tymchasovyj-zahyst-shho-pryjmayutsya-ye-najvyshhymy-za-2-roky/> (дата звернення: 01.12.2025)

137. Масова міграція = дискримінація або особливості національної єдності, Агенція comebackua.com, 22.09.2025, URL: <https://comebackua.com/2025/09/22/masova-migracziya-dyskryminacziya-abo-osoblyvosti-naczionalnoyi-yednosti/> (дата звернення: 01.12.2025)

138. Дискримінація українських біженців у Польщі (звіт за липень-грудень 2024 року), Агенція comebackua.com, 15.06.2025, URL: <https://>

comebackua.com/2025/08/15/dyskryminacziya-ukrayinskyh-bizhencziv-u-polshhi-zvit-za-lypen-gruden-2024-roku/ (дата звернення: 20.11.2025)

139. Я. Вінокуров Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них? Агенція Epravda.com.ua, 10 січня 2023, URL: <https://epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/> (дата звернення: 01.12.2025)

140. Як біженці з України вплинули на економіку Польщі: ВВП, ринок праці та сплачені податки, Агенція Visitukraine.today, 08.03.2024, URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/3509/how-refugees-from-ukraine-have-affected-the-polish-economy-gdp-labor-market-and-taxes-paid?srsItd=AfmBOoqjYu2HEdqwOgwHMnfCqPz9Cf6cLrQr837CA6zyY8l2Qs4b5rMq#zagalnii-analiz-ukrainciv-v-polshhi-xto-voni-ta-yak-adaptuvalisya-v-novii-kraini> (дата звернення: 01.12.2025)

141. Вишлінський Г., Михайлишина Д., Самойлюк М., Томіліна М., Мироненко О., Левченко Є. Українські біженці після трьох років за кордоном: скільки їх та хто повернеться. Четверта хвиля дослідження, Міжнародний фонд Відродження, Аналітична записка, Центр економічної стратегії, 20.02. 2025 р. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/ukrayinski-bizhenczi-pislyya-troh-rokiv-za-kordonom.pdf> (дата звернення: 01.12.2025)

142. Шевченко І. Українці в Польщі: біженці принесли до ВВП сусідньої країни €75 млрд, що значно більше за отриману допомогу, Агенція finteco.com.ua, 13.06.2025, URL: <https://finteco.com.ua/article/18839-ukraintsi-v-polshchi-bizhentsi-prynesly-do-vvp-susidnoi-krainy-e75-mlrd-shcho-znachno-bilshe-za-otrymanu-dopomohu/> (дата звернення: 01.12.2025)

143. Біженці-ледарі або ж надія економіки? Чи дійсно українці в Німеччині не хочуть працювати й живуть там заради щедрих соцвиплат, — розбір NV, Агенція Nv.ua, 14 грудня 2024, URL: <https://nv.ua/ukr/world/countries/ukrajinci-v-nimechchini-hto-pracyuye-a-hto-zhive-na-socviplati-i-yak-vplivayut-na-ekonomiku-50473982.html> (дата звернення: 01.12.2025)

144. Озтурк І. Як українські біженці впливають на економіку Чехії: думка міністра, Агенція Glavcom.ua, 28 травня 2025, URL: <https://glavcom.ua/>

world/observe/jak-ukrajinski-bizhentsi-vplivajut-na-ekonomiku-chekhiji-dumka-ministra-1060649.html (дата звернення: 01.12.2025)

145. Коваль О. Не утриманці та не загроза. Як іммігранти впливають на економіку країн, що їх прийняли, Агенція Vctr.media , 25 листопада 2025, URL: <https://vctr.media/ua/ne-utrimanczi-ta-ne-zagroza-yak-immigranti-vplivayut-na-ekonomiku-krayin-shho-yih-prijnyali-303167/> (дата звернення: 01.12.2025)

146. Українські біженці створили в Європі економіку розміром із ВВП України, Агенція Argumentua.com, 17.04.2025, URL: <https://argumentua.com/novini/ukrainski-bizhentsi-stvorili-v-evropi-ekonomiku-rozmirom-iz-vvp-ukraini> (дата звернення: 01.12.2025)

147. Міжнародна економіка: підруч. / С.О. Гуткевич, М.Д.Корінько, Ю.М.Сафонов 2020
URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2fmb_finansy/Mizhnarodna-ekonomika-pererobleno-2021-Do-druku.pdf

ДОДАТКИ

Таблиця 1.1

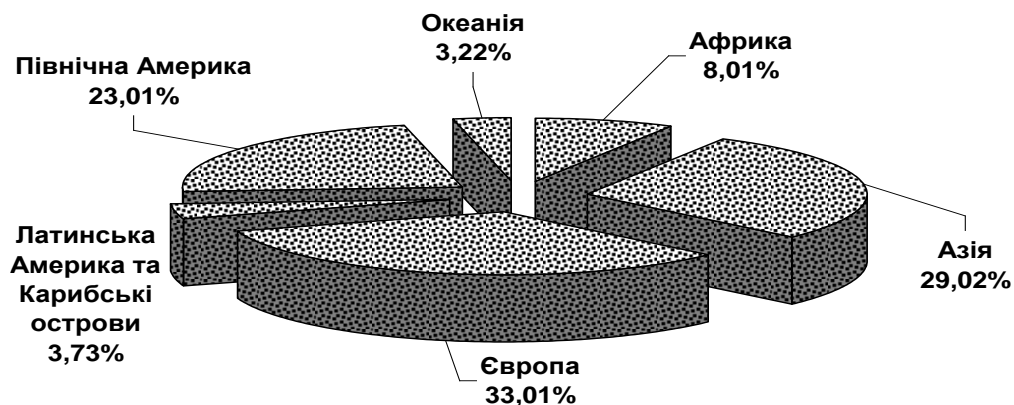
Аналіз історичних теорій міграції в світі

Автор та рік публікації роботи	Назва пропонуємої теорії міграції
Лі (Lee, 1966) [110]	теорія міграції
Франк (Frank, 1966) [122]	неомарксистська теорія конфлікту, теорію залежності Франка
(Mabogunje, 1970) [111]	теорія міграційних систем
Зелінський (Zelinsky, 1971) [113]	теорія міграційного переходу
Скелдон (Skeldon, 1990) [112]	робота про міграційні переходи Скелдона
(Harris & Todaro, 1970) [114]	неокласична теорія міграції
(Piore, 1979) [115]	теорія подвійного ринку праці
(Stark, 1978) [116]	теорія нової економіки трудової міграції
(Massey, 1990) [117]	кумулятивна причинно-наслідкова теорія

Джерело: побудовано за даними [1]

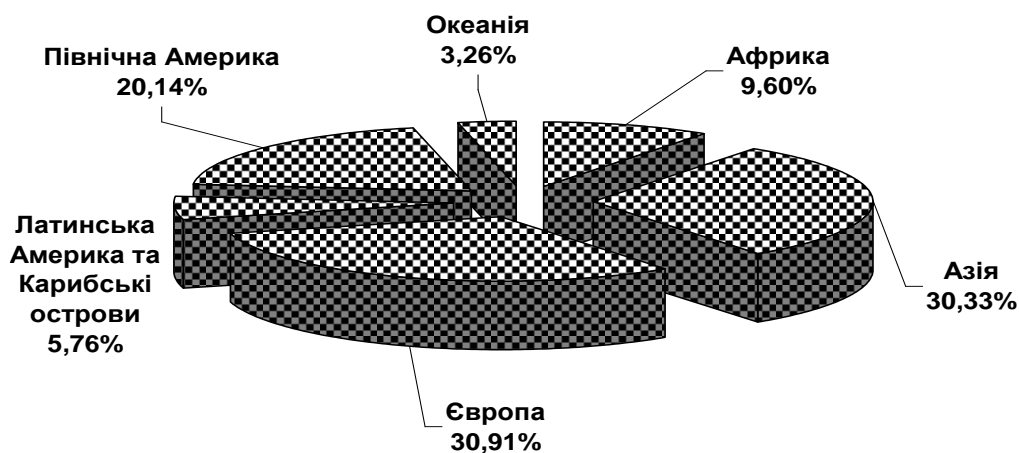
Структура світового обліку розподілу мігрантів по країнам світу

Структура світового обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн континентів у 2010 році (221,020 млн осіб)

2010 рік

Структура світового обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн континентів у 2024 році (304,022 млн осіб)

2024 рік

Рис. Б.1 Структура світового обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн континентів у 2010 та у 2024 році (221,020 млн осіб у 2010 році, 304,022 млн осіб у 2024 році)

Джерело: побудовано за даними [77]

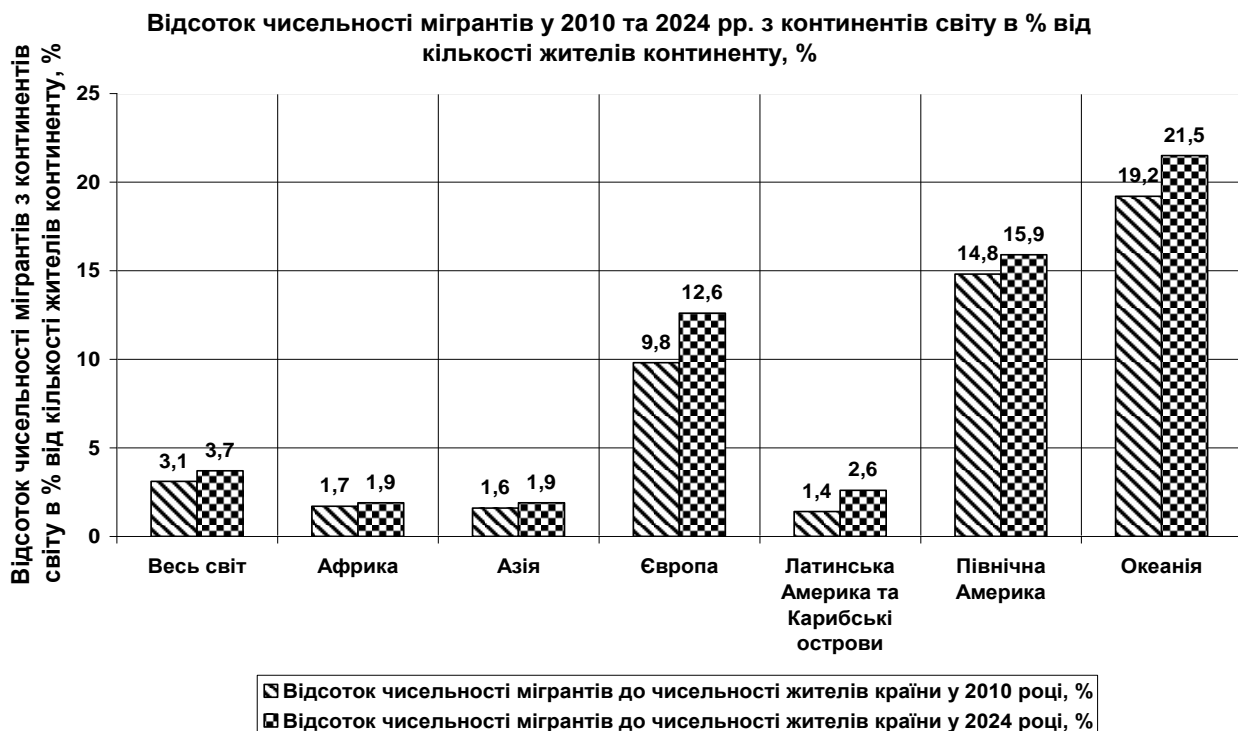

Рис. Б.2 Відсоток чисельності мігрантів у 2010 та 2024 рр. з континентів світу в % від кількості жителів континенту, %

Джерело: побудовано за даними [77]

Структура обліку розподілу по частинам Європи абсолютної чисельності мігрантів Європи по територіям країн в частині Європи у 2024 році (93,928 млн осіб)

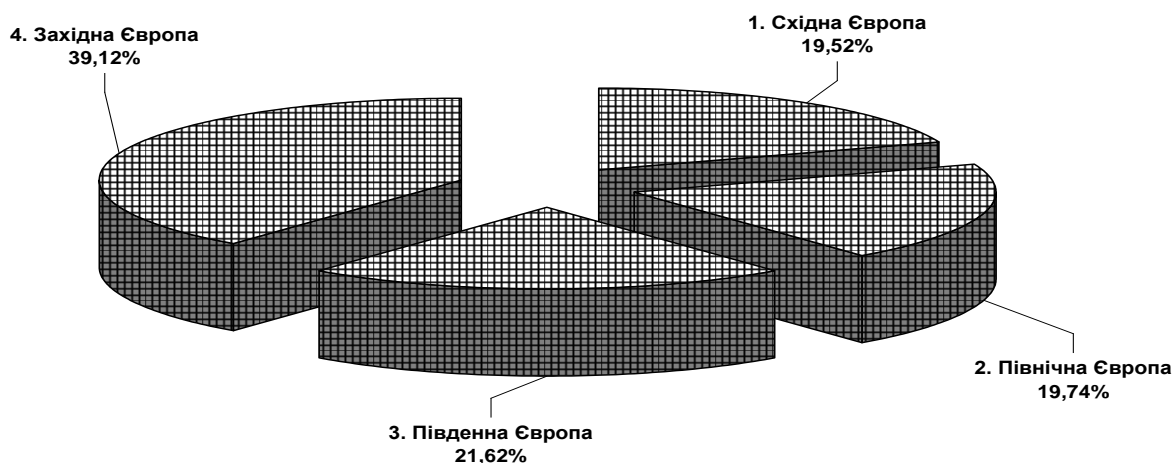

Рис. Б.3 Структура обліку розподілу по частинам Європи абсолютної чисельності мігрантів Європи по територіям країн в частині Європи у 2024 році (93,928 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [77]

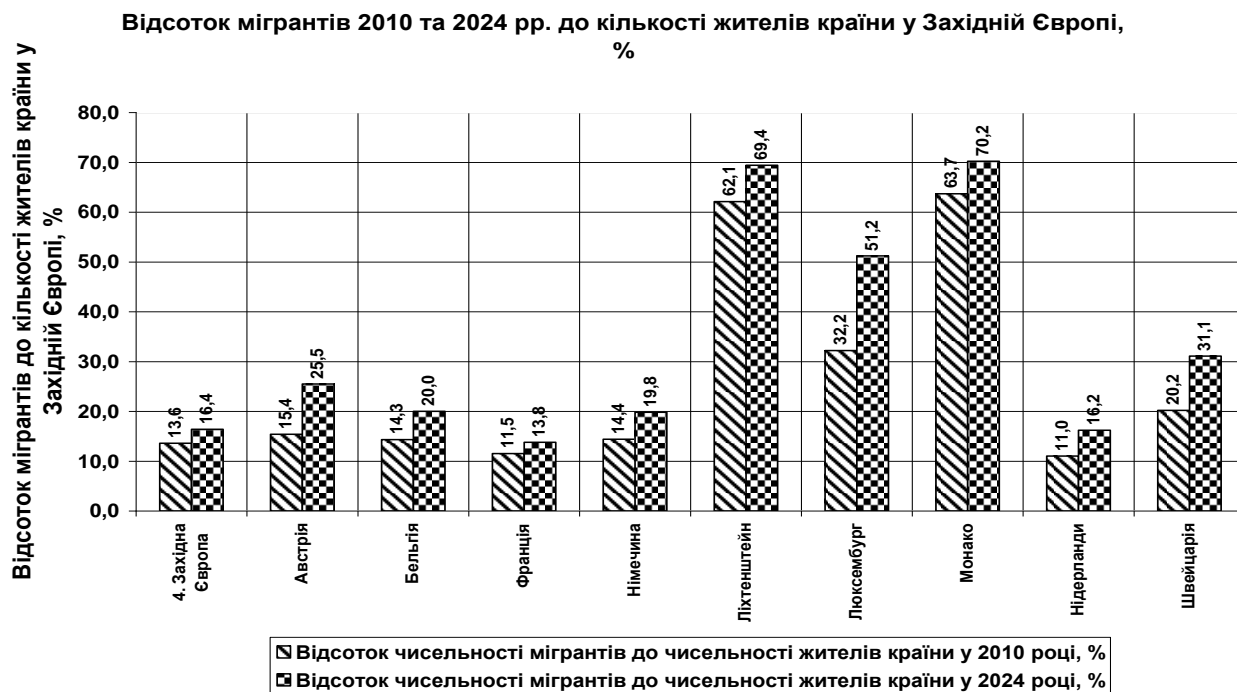

Рис. Б.4 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Західній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [77]

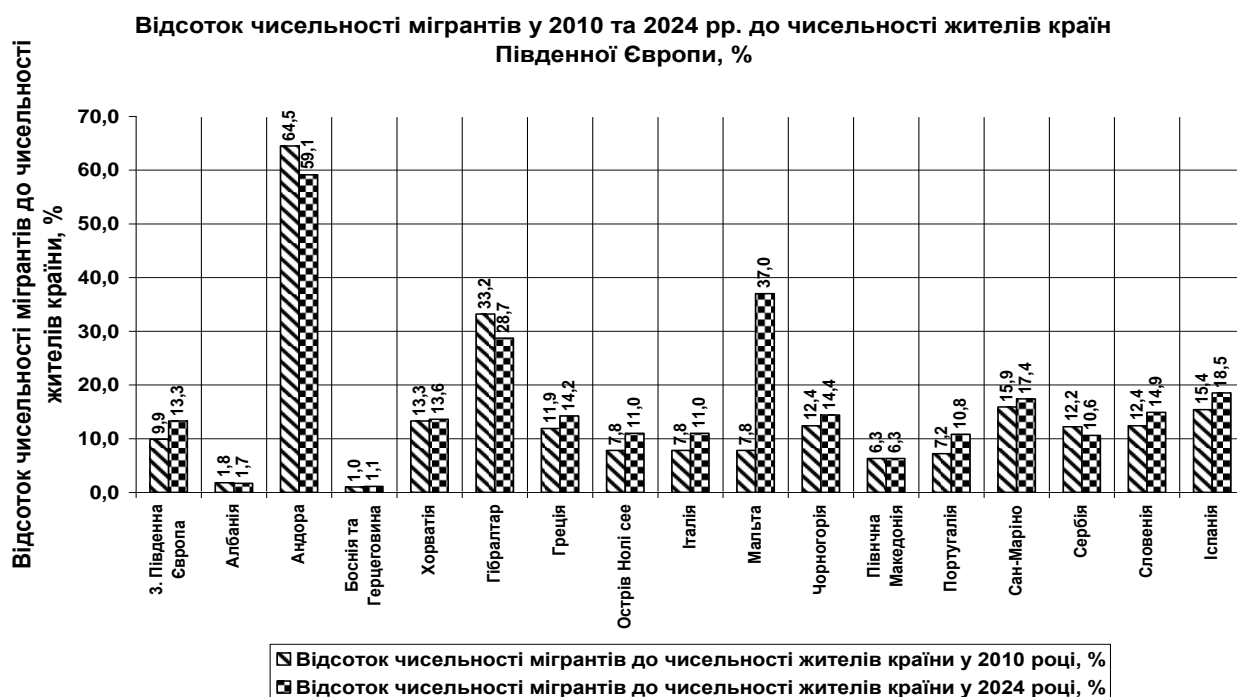

Рис. Б.5 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Південній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [77]

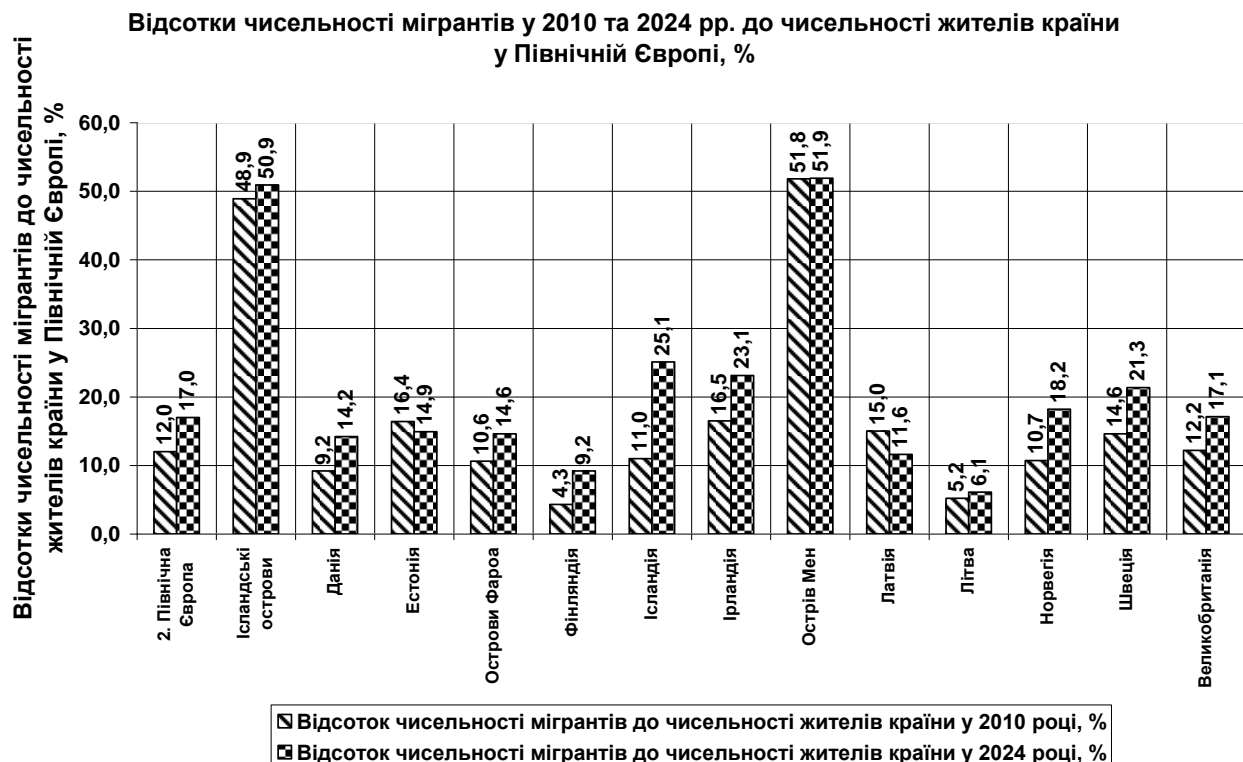

Рис. Б.6 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Північній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [77]

Рис. Б.7 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Східній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [77]

Структура обліку розподілу по частинам Північної Америки абсолютної чисельності мігрантів Північної Америки по територіям країн в частині Північної Америки у 2024 році (61,21 млн осіб)

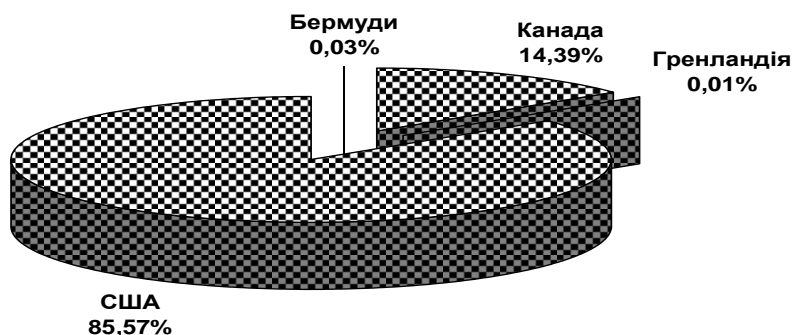

Рис. Б.8 Структура обліку розподілу по частинам Північної Америки абсолютної чисельності мігрантів Північної Америки по територіям країн в частині Північної Америки у 2024 році, % (61,21 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [77]

Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. у Північній Америці в % від чисельності жителів країн

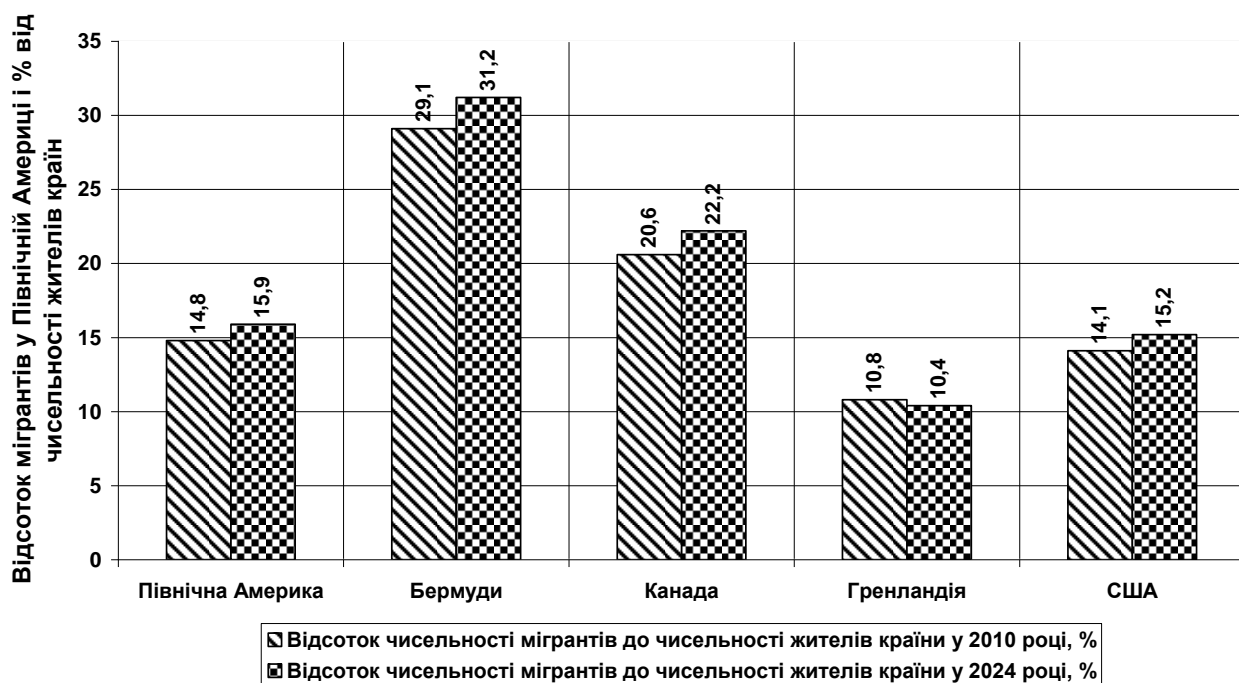

Рис. Б.9 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Північній Америці, %

Джерело: побудовано за даними [77]

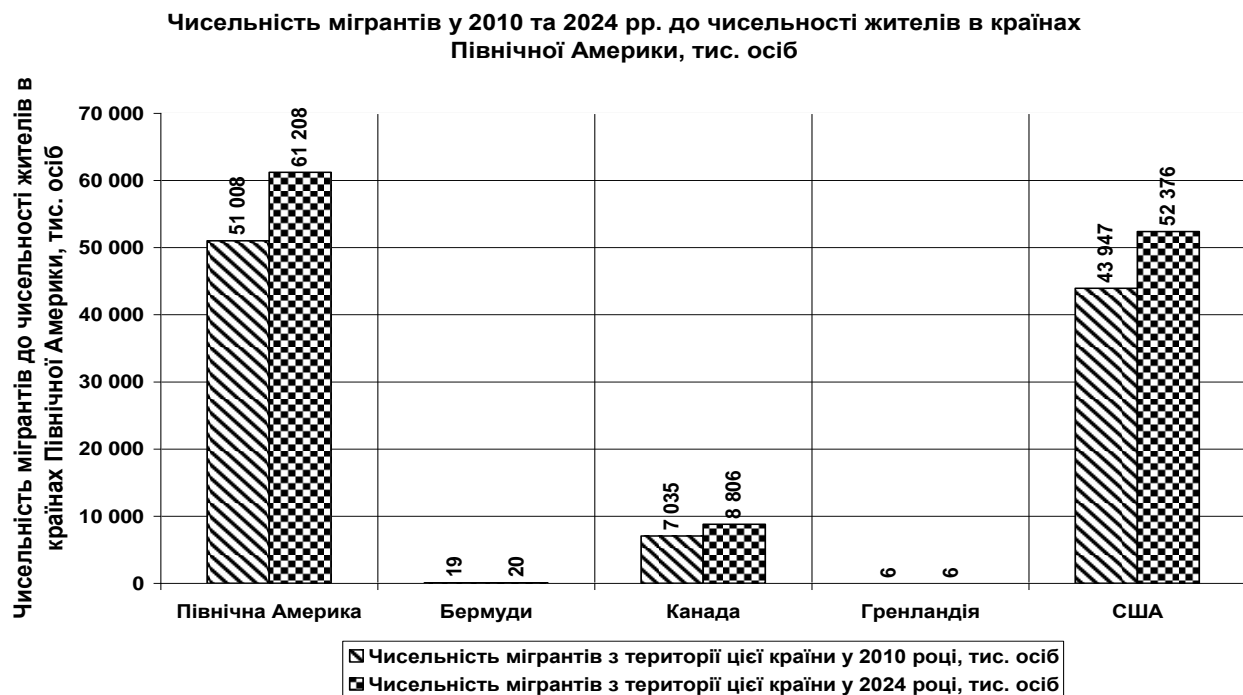

Рис. Б.10 Чисельність мігрантів у 2010 та 2024 рр. до чисельності жителів в країнах Північної Америки, тис. осіб

Джерело: побудовано за даними [77]

Структура обліку розподілу по частинам Азії абсолютної чисельності мігрантів Азії по територіям країн в частині Азії у 2024 році (92,170 млн осіб)

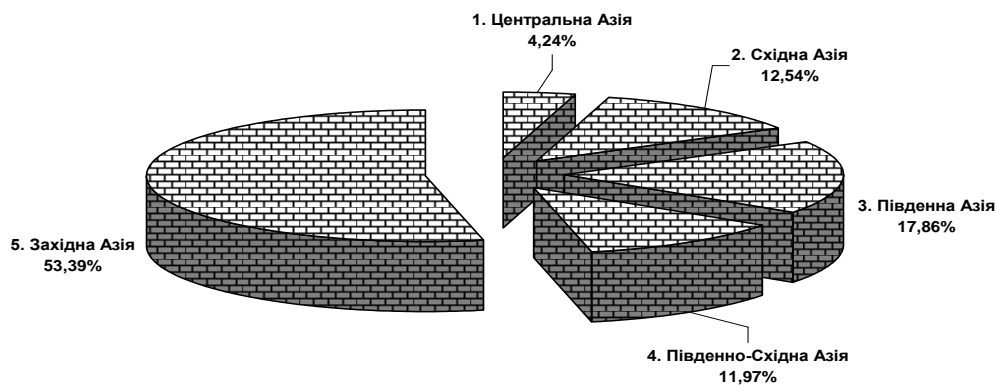

Рис. Б.11 Структура обліку розподілу по частинам Азії абсолютної чисельності мігрантів Азії по територіям країн в частині Азії у 2024 році (92,170 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [77]

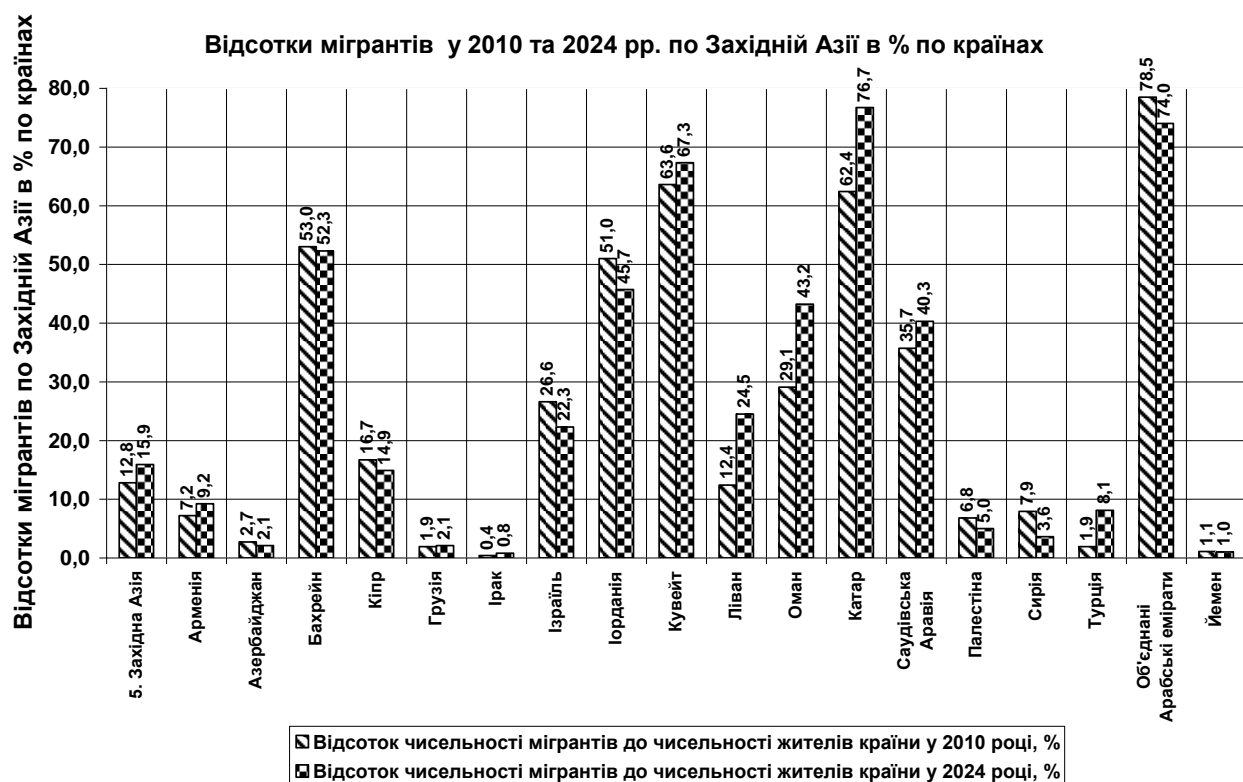

Рис. Б.12 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Західній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [77]

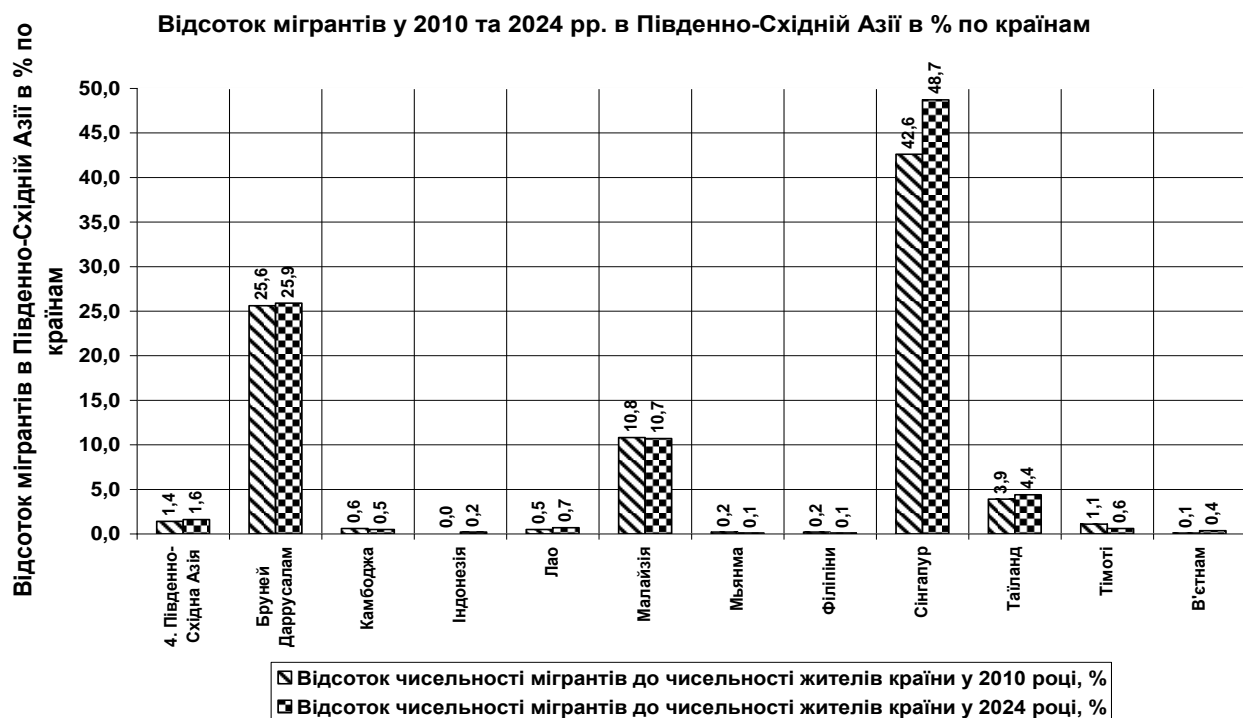

Рис. Б.13 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в Південно-Східній Азії в % по країнам

Джерело: побудовано за даними [77]

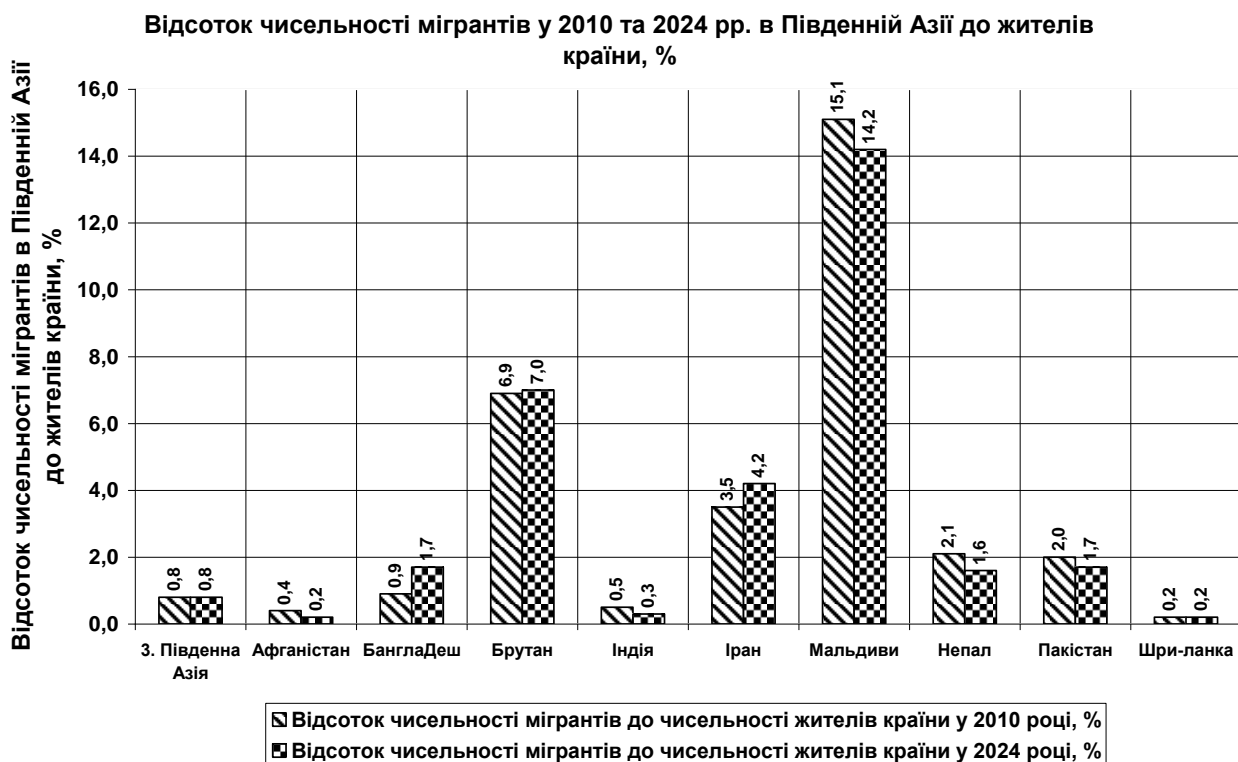

Рис. Б.14 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Південній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [77]

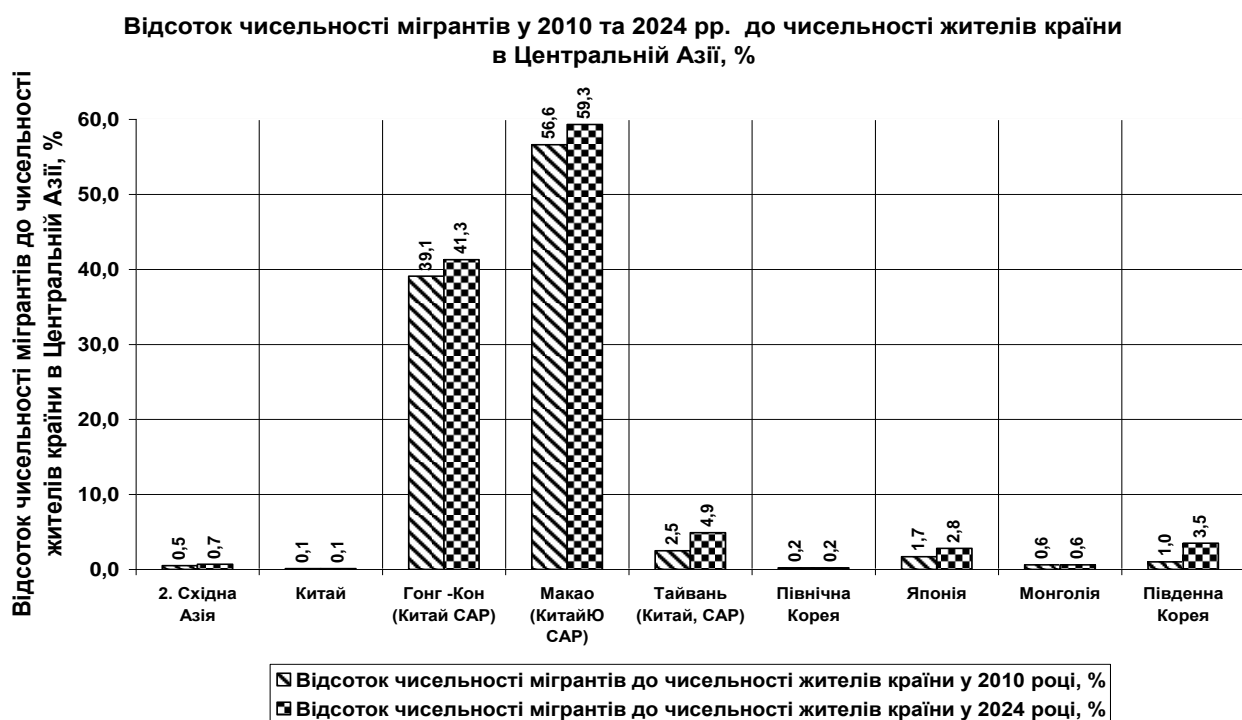

Рис. Б.15 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Центральній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [77]

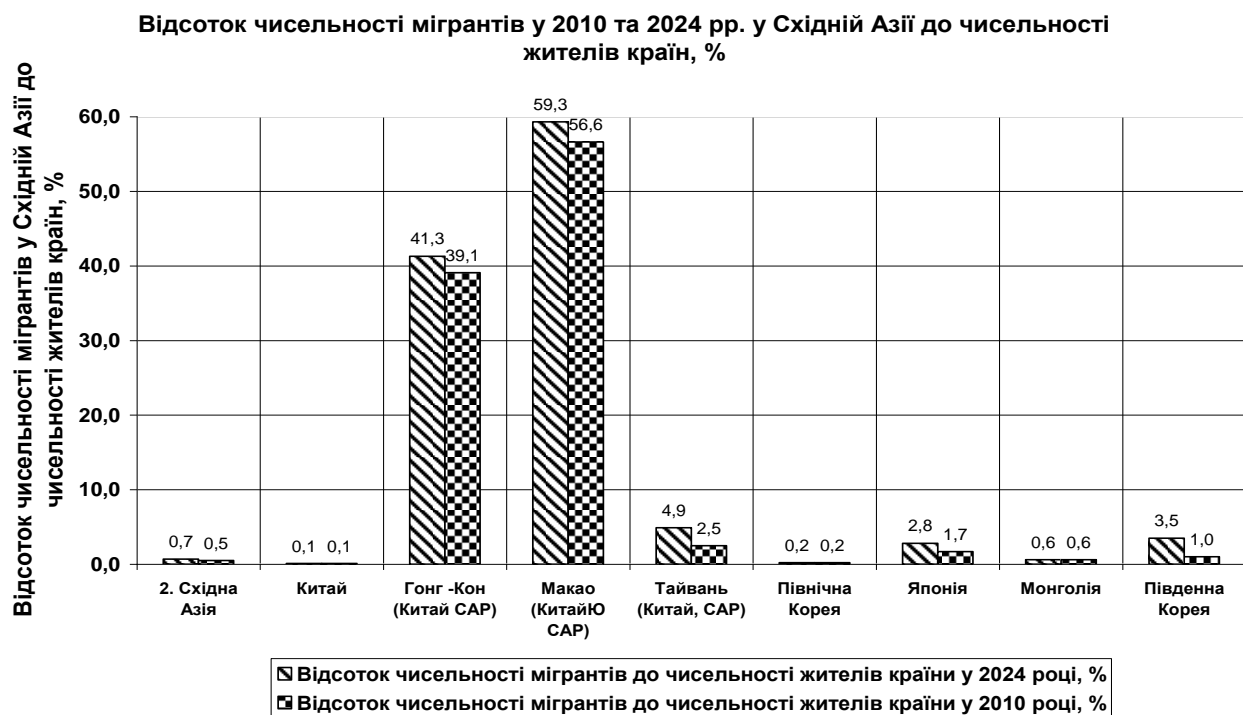

Рис. Б.16 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Східній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [77]

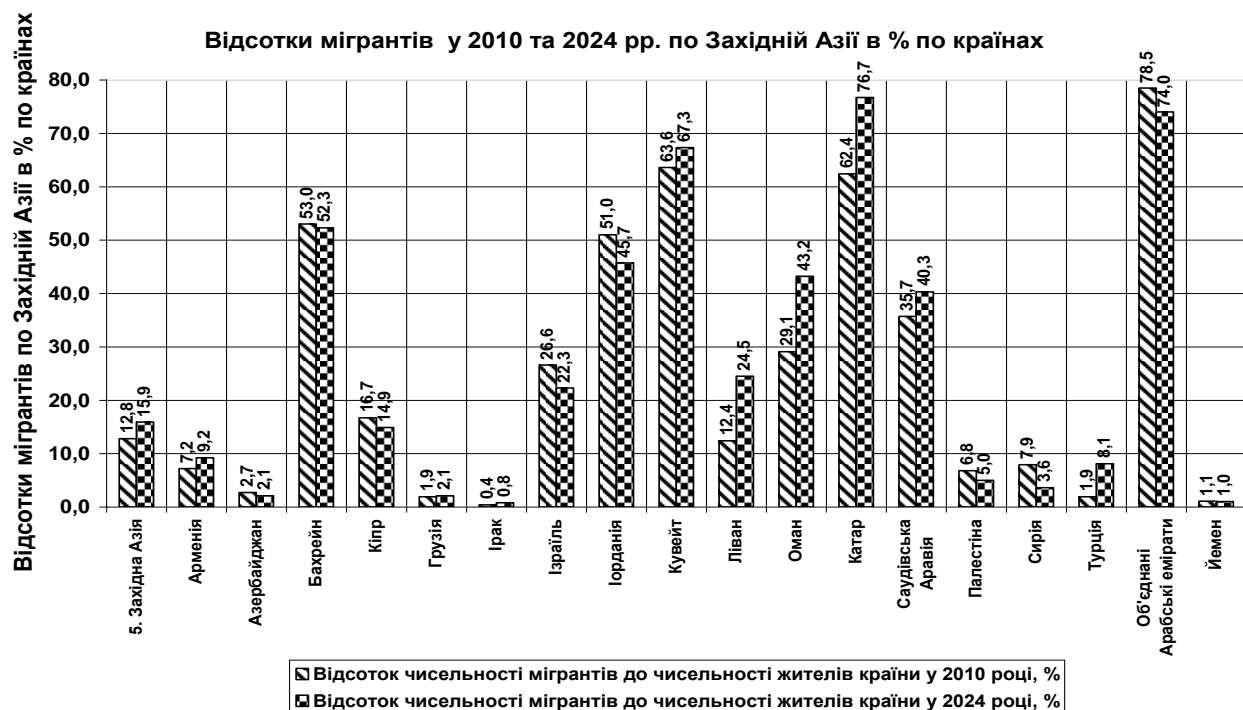

Рис. Б.17 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Західній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [77]

Структура обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн Африки у 2024 році
(29,18 млн осіб)

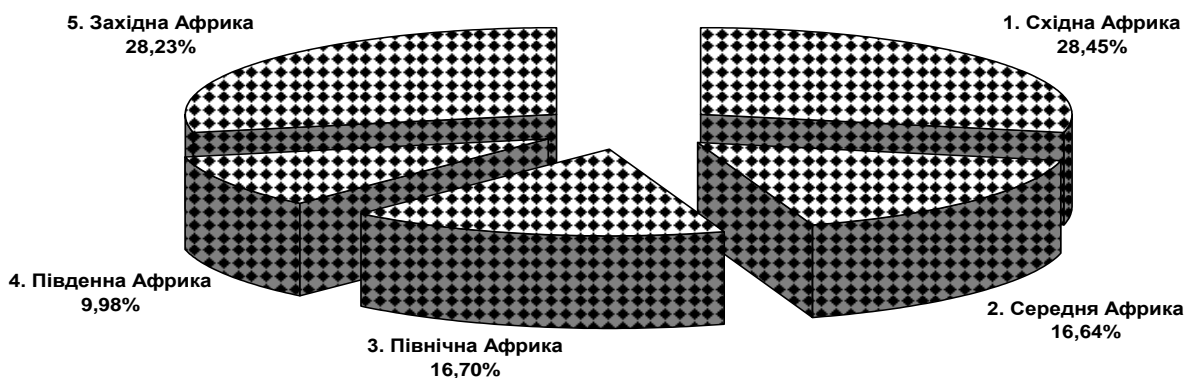

Рис. Б.18 Структура обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн Африки у 2010 та у 2024 році (221,020 млн осіб у 2010 році, 304,022 млн осіб у 2024 році)

Джерело: побудовано за даними [77]

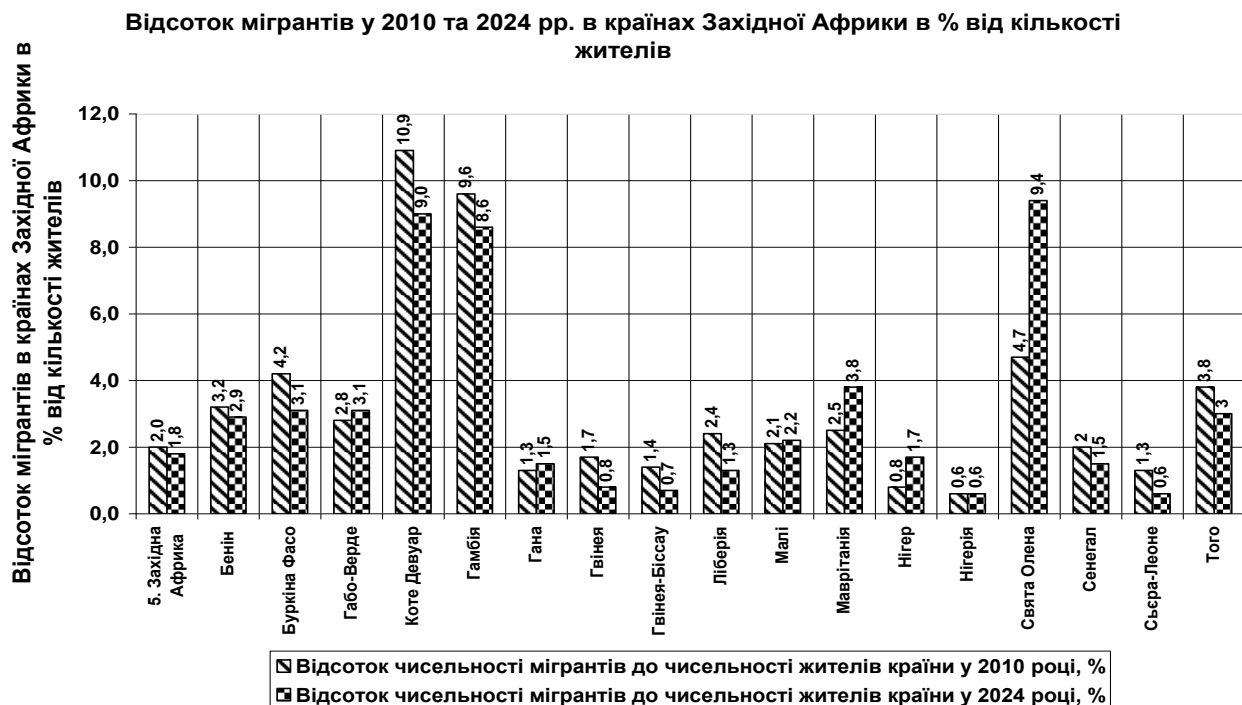

Рис. Б.19 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Західної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [77]

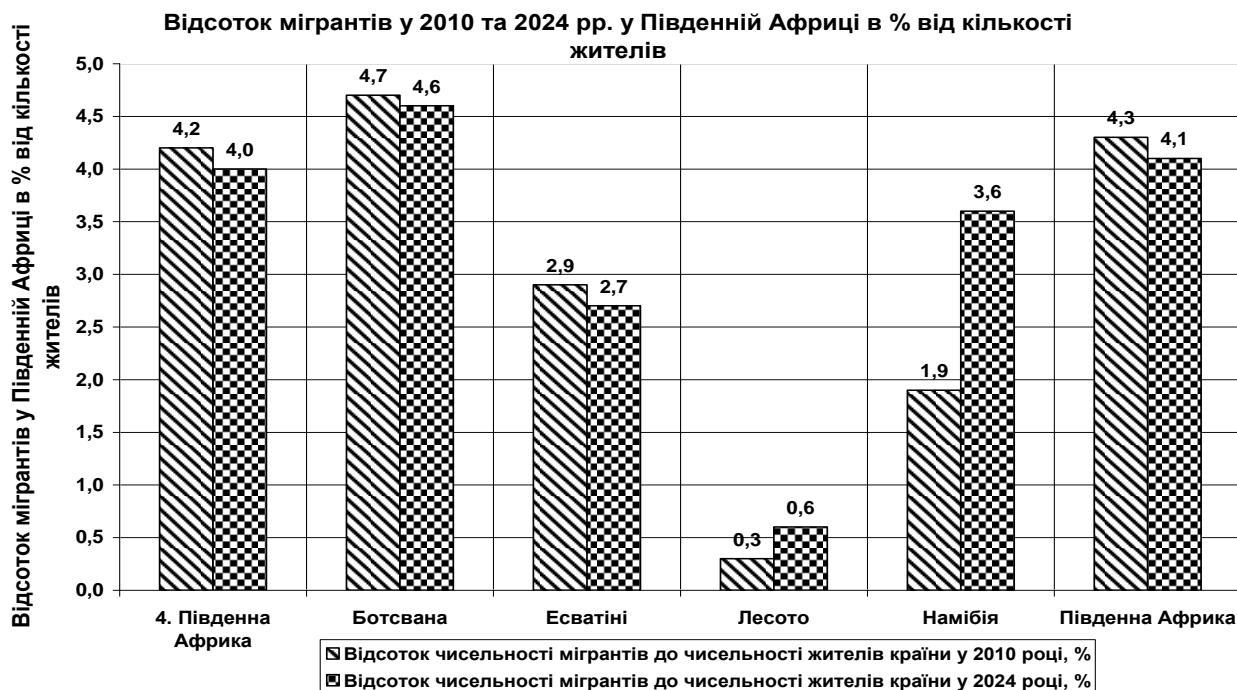

Рис. Б.20 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Південної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [77]

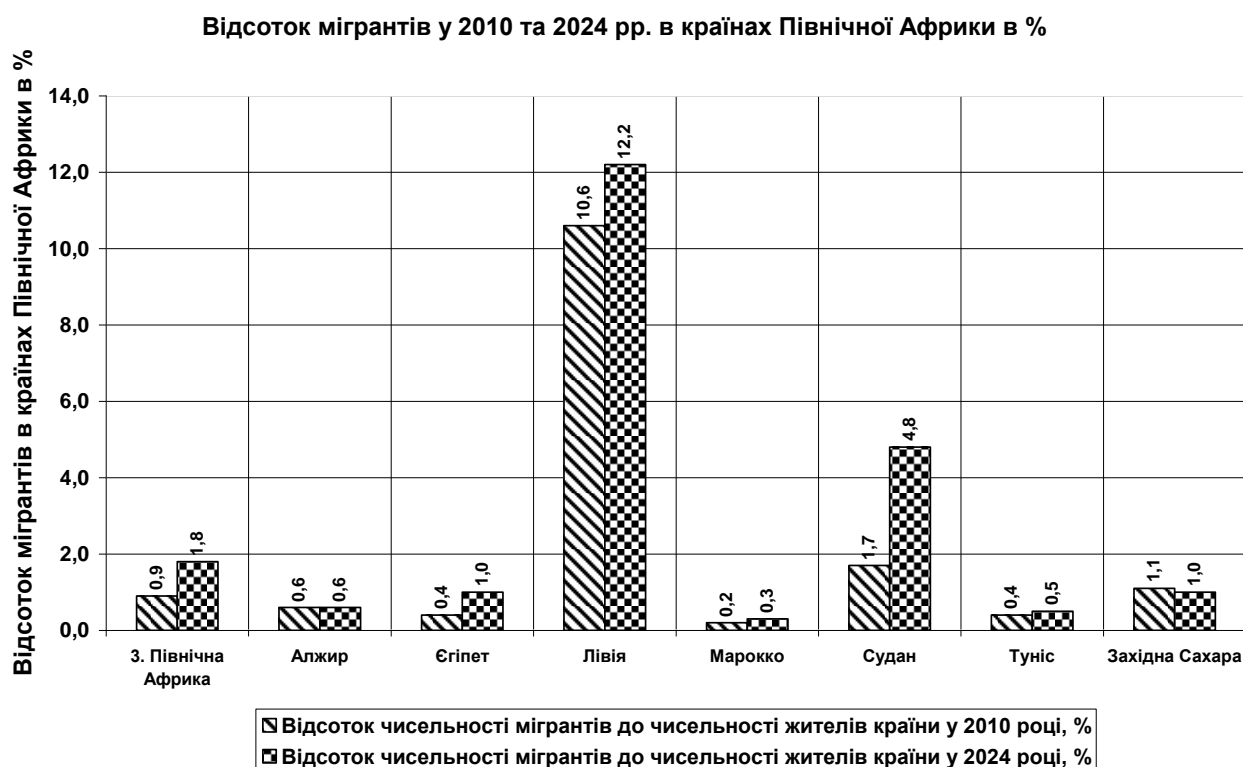

Рис. Б.21 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Північної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [77]

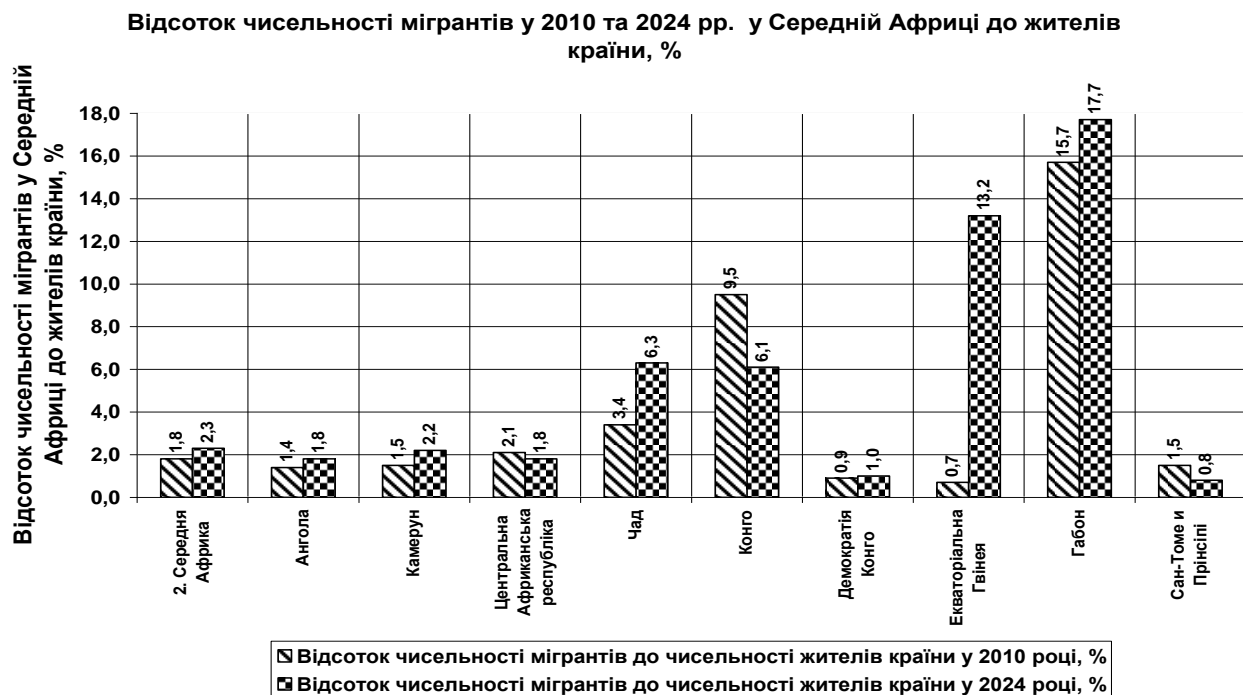

Рис. Б.22 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Середньої Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [77]

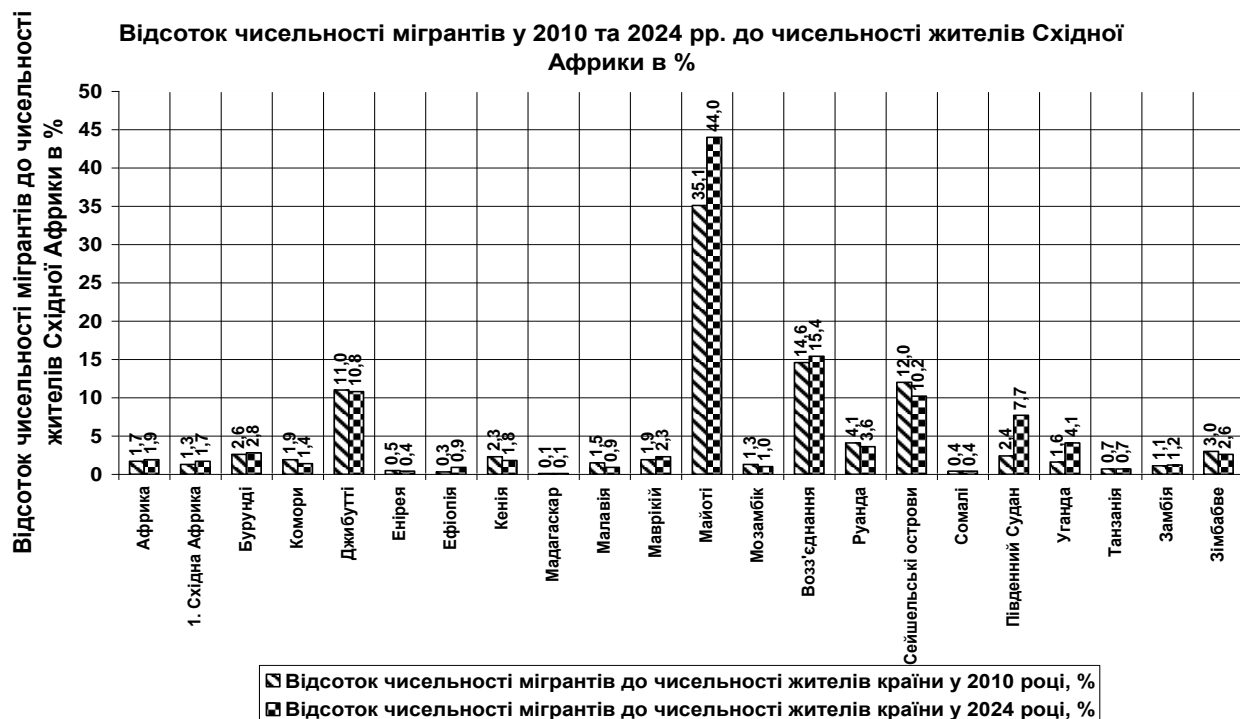

Рис. Б.23 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Східної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [77]

**Структура обліку розподілу по частинам Південної Америки та
Карибських островів абсолютної чисельності мігрантів по територіям
країн в частині Південної Америки та Карибських островів у 2024 році
(17,51 млн осіб)**

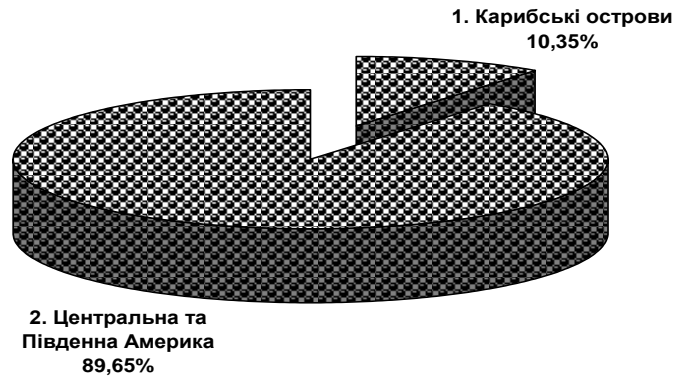

Рис. Б.24 Структура обліку розподілу по частинам Південної Америки та Карибських островів абсолютної чисельності мігрантів по територіям країн в частині Південної Америки та Карибських островів у 2024 році (17,51 млн осіб), %

Джерело: побудовано за даними [77]

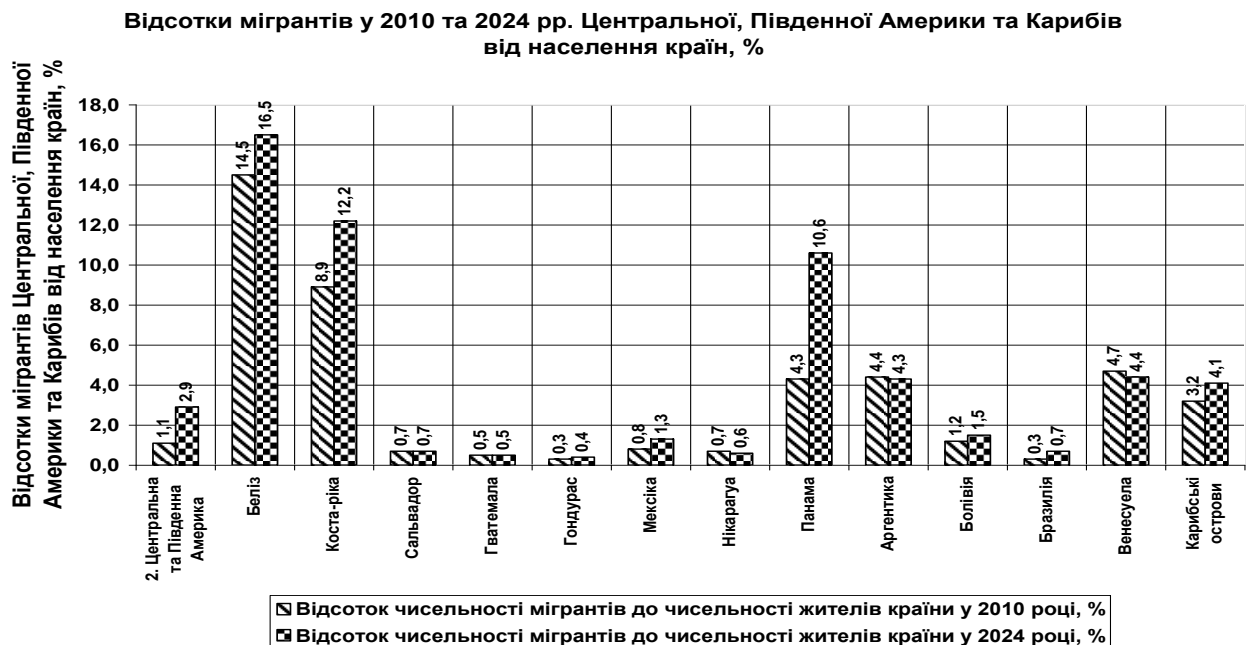

Рис. Б.25 Відсотки мігрантів у 2010 та 2024 рр. Центральної, Південної Америки та Карибів від населення країн, %

Джерело: побудовано за даними [77]

Структура обліку розподілу по частинам Океанії абсолютної чисельності мігрантів Океанії по територіям країн в частині Океанії у 2024 році (9,9 млн осіб)

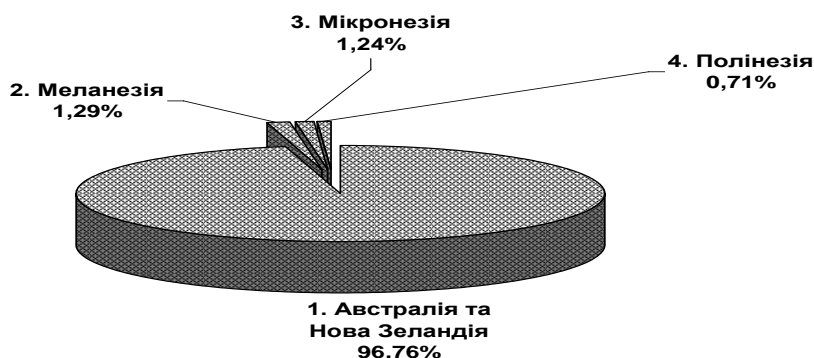

Рис. Б.26 Структура обліку розподілу по частинам Океанії абсолютної чисельності мігрантів Океанії по територіям країн в частині Океанії у 2024 році (9,9 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [77]

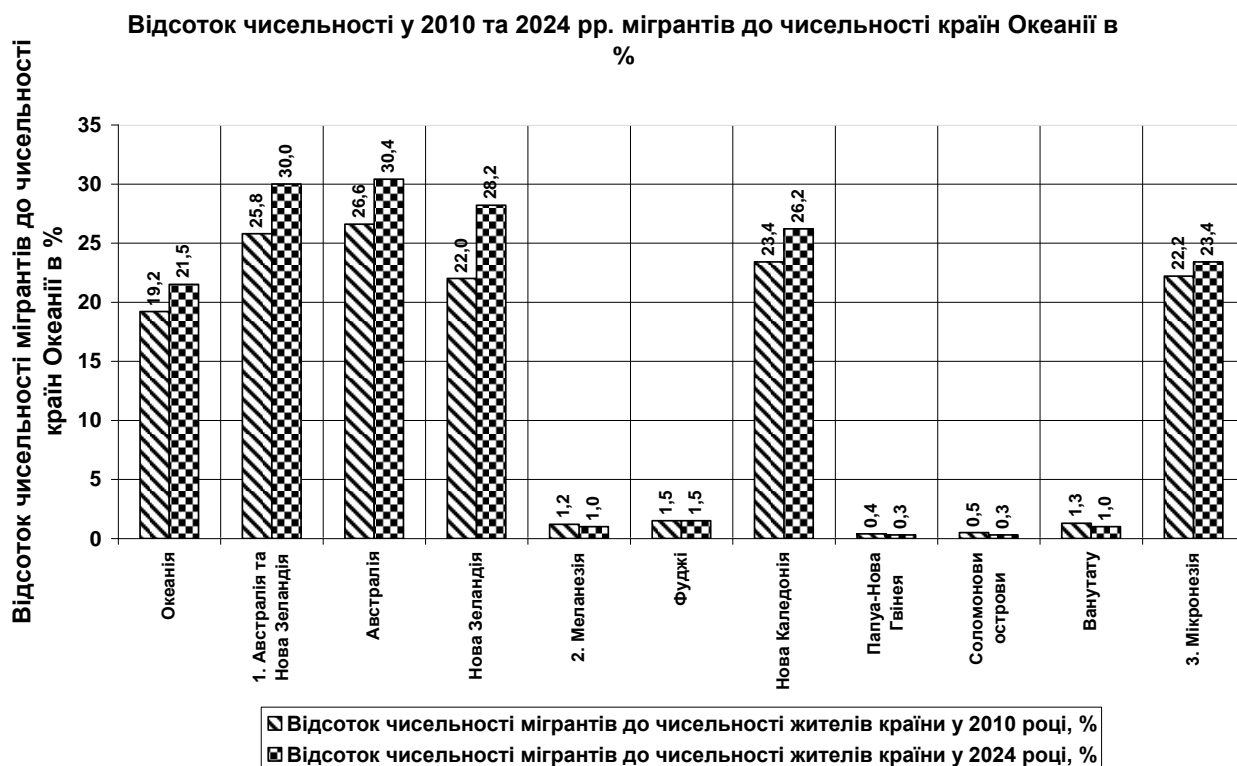

Рис. Б.27 Відсоток чисельності у 2010 та 2024 рр. мігрантів до чисельності країн Океанії в %

Джерело: побудовано за даними [77]

Характеристики Німеччини та Великобританії

Таблиця В.1

Характеристики населення Німеччини, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Німеччині мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Німеччини	Чисельні полказники
Чисельність населення в 2021 році	84 000 000 осіб
Чисельність населення у 2025 році	84 700 000 осіб
Обсяг німецької нації в Німеччині (87,9 %)	74 461 200 осіб
Обсяг українців – біженців в Німеччині у 2025 році (1,3 %)	1 161 450 осіб
Обсяг турків–біженців в Німеччині у 2025 році	2 032 800 осіб
Обсяг біженців з країн Азії	1 600 000 осіб
Обсяг біженців з країн ЗахідноїЄвропи та Балкан	2 900 000 осіб
Обсяг біженців поляків	1 600 000 осіб
Загальний обсяг імміграції населення у 2025 році (12,09 %)	10 238 800 осіб
Обсяг імміграції населення у 2023 році	680 000 – 720 000 осіб/рік
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям у 2025 році	від 451 до 563 євро (залежить від складу сім'ї).
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям у 2025 році для дорослих, які приїхали самі, а також для матерів або батьків–одинаків	563 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям у 2025 році кожному – для подружжя	506 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році	від 357 до 471 євро (залежить від віку дитини).

Продовження табл. 2.6

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році дітям віком від чотирнадцяти до сімнадцяти років	471 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році дітям віком від шести до тринадцяти років	390 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році – дітям до п'яти років	357 євро/міс
Щомісячна допомога на оренду житла	від 750 до 850 євро
додаткову допомогу дітям — на купівлю шкільного приладдя	130 євро
Кількість нелегальних мігрантів, які пробрались в Німеччину (іноземців, які прострочили свої візи, шукачів притулку, яким не вдалося отримати притулок, які зникли, і деякі інші мігрантів)	700 000 осіб
Центр зайнятості може зменшити розмір допомоги, якщо людина не погоджується на прийнятну роботу або пропускає зустрічі. Які штрафи ::	1) перше порушення обійдеться в 10% від допомоги на один місяць; 2) друге – 20% за два місяці; 3) третє – 30% за три місяці
Середня тривалість життя	80,57 років
Кількість населення до 14 років	12,88 %
Кількість населення 15 – 64 років	65,67 %
Кількість населення більше 65 років	21,45 %

Джерело: побудовано за даними [13], [16], [29], [33], [35]

Населення Великої Британії та імміграційні характеристики

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Чисельність населення в 2022 році	67 600 000 осіб
Чисельність населення у 2025 році	68 350 234 осіб
Густота	270 особи/км ²
Коефіцієнт міграції	3,59 ‰
Обсяг імміграції населення у 2022 році	764 000 осіб/рік
Обсяг імміграції населення у 2023 році	685 000 осіб/рік
Загальна кількість українців в Великобританії (2025 рік)	401 400 осіб
Загальна кількість українців – біженців в Великобританії (з 2022 року)	314 400 осіб
За програмою «Homes for Ukraine» (до березня 2025 року), біженцю можна було також отримати одноразову виплату на одну особу після прибуття у Велику Британію.	200 фунтів стерлінгів (близько 9500 грн)
Окрему допомогу За програмою «Homes for Ukraine» (до березня 2025 року), можна оформити на дітей. Виплати становлять на тиждень на найстаршу або єдину дитину, або нижче на кожну меншу дитину:	21,80 фунтів стерлінгів, 14,45 фунтів стерлінгів
Кількість нелегальних мігрантів, які пробрались в Великобританію (іноземців, які прострочили свої візи, шукачів притулку, яким не вдалося отримати притулок, які зникли, і деяких мігрантів, які перетнули Ла-Манш на невеликих човнах)	745 000 осіб
У 2023/24 рр. витрати бюджету на притулок у Великій Британії становили	5,38 млрд фунтів стерлінгів
З Індії у 2023/2024 рр. в якості мігрантів прибули	240 000 осіб
З Нігерії у 2023/2024 рр. в якості мігрантів прибули	120 000 осіб
З Пакистану у 2023/2024 рр. в якості мігрантів прибули	101 000 осіб
З Китаю у 2023/2024 рр. в якості мігрантів прибули	78 000 осіб

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
<p>Наразі (у 2025 році) біженці можуть виїхати до Великої Британії виключно за програмою Homes for Ukraine Sponsorship Scheme. Програма Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) застосована у 2022 році.</p>	<p>Загалом дійсна програма є безкоштовною та дозволяє українцям, які знайшли спонсора, отримати:</p> <ul style="list-style-type: none"> — право на легальне перебування у Великій Британії протягом 18 місяців (півтора року); — право на житло, надане спонсором мінімум на 6 місяців; — право на роботу; — доступ до служби здоров'я; — доступ до деяких соціальних виплат; — доступ до шкіл.
Середня тривалість життя	81,94 років
Кількість населення до 14 років	17,6 %
Кількість населення 15 – 64 років	63,9 %
Кількість населення більше 65 років	18,5 %
Найбільший етнос (Білі британці) – Англійці	74,4 %
Додаткові білі етноси в країні – шотландці, валійці, ірландці	7,3 %
Додаткові етноси (негри) в країні – африканці, негри з Карибів африканці, індійці, пакистанці, бангладешці, китайці	4,0%
Додаткові етноси (Азіатаи) в країні – індійці, пакистанці, бангладешці, китайці	9,3 %
Інші нації, включаючи українців	5,0 %
Частка українців в Великобританії у 2025 році	0,35 %

Джерело: побудовано за даними [18], [30], [37], [38]

Характеристики Польщі та Чехії

Таблиця Г.1

Характеристики населення Польщі, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Польщі мають реалізовану трудову міграцію (1 євро = 4,28 злотих)

Дані по населенню Польщі	Чисельні полказники
Чисельність населення в 2010 році	38 500 000 осіб
Чисельність населення у 2025 році	37 698 000 осіб
Чисельність поляків у населенні Польщі (2021)	96,9 %
Чисельна група сілезців у населенні Польщі (2021)	1,1 %
На сьогодні у 2025 році українців, які мають PESEL UKP, тобто тимчасовий захист	991 830 осіб
Дійсні посвідки на тимчасове проживання в Польщі наразі отримали 462 тисяч громадян України	462 000 осіб
Ще українці мають дозвіл на постійне проживання або карту довгострокового резидента Європейського Союзу.	92 000 осіб
Разова допомога на одну людину відразу після прибуття	300 злотих
Щомісячна виплата дорослим біженцям з України	Не передбачена
Щомісячна виплата на дитину	800 злотих
Щорічна допомога на дитину для підготовки до школи	300 злотих
Компанії та особи у 2022 році, які надають допомогу біженцям з України у вигляді проживання та харчування, отримуватимуть фінансову допомогу на термін до 60 днів	1200 злотих на місяць (приблизно 250 євро).
У Польщі продовжує діяти програма "40+", згідно з якою поляки, які на безкоштовній основі надають житло та харчування для громадян України, можуть отримувати щоденну державну допомогу, але наразі програма діє не більше ніж на 120 днів	40 злотих/день

Продовження табл. Г.1

Дані по населенню Польщі	Чисельні показники
З листопада 2024 біженці з України отримують для оренди житла	7 000 злотих
З листопада 2024 року біженці з України отримують для реалізації громадської діяльності	15 000 злотих
Середня тривалість життя	77,4 років
Кількість населення до 14 років	14,7 %
Кількість населення 15 – 64 років	69,63 %
Кількість населення більше 65 років	15,67 %
Імміграційна група переселенців з України	991 830 осіб (2,6 %)
Імміграційна група переселенців з Білорусії	24 808 осіб
Імміграційна група переселенців з Німеччини	21 324 осіб
Імміграційна група переселенців з РФ	12 455 осіб
Імміграційна група переселенців з В'єтнаму	12 175 осіб
Імміграційна група переселенців з Індії	10 065 осіб
Імміграційна група переселенців з Китаю	8 655 осіб
Імміграційна група переселенців з Італії	8 489 осіб
Імміграційна група переселенців з Великобританії	6 240 осіб

Джерело: побудовано за даними [14], [15], [40], [51]

Таблиця Г.2

Населення Чехії, расовий розподіл, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Чехії мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Чехії	Чисельні полказники
Чисельність населення в 2021 році	10 524 167 осіб
Чисельність населення у 2023 році	10 900 000 осіб
Кількість чехів, моравців, сілезців (які розмовляють на чеській мові) – 89 %	9 366 508 осіб
Кількість українців в Чехії у 2021 році	78 068 осіб
Кількість буженців – українців у 2023 році (5,27%)	574 447 осіб
Кількість словаків в Чехії (0,98%)	107 251 осіб
Кількість в'єтнамців в Чехії (0,53%)	58 080 осіб
Кількість рф в Чехії (0,33 %)	35 987 осіб
Кількість німців в Чехії (0,19 %)	21 217 осіб
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць (перші 6 місяців – 250 євро, а далі тільки по 200 євро в місяць)	200 – 250 євро/міс або 4860 крон (8012 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць	120 – 150 євро/міс. або 3490 крон/міс
Виплати можуть отримувати тільки ті українці, які не отримують безкоштовне житло з харчуванням.	Відміна виплат
Розмір виплати від держави зменшиться до 3130 крон для дорослого, якщо вона не знайде роботу протягом 150 днів з моменту отримання тимчасового захисту.	Зменшення виплат до 3130 крон/місяць
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп біженців)	7290 крон (12 019 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп дітей)	5235 крон/міс

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Біженці в Чехії мають можливість вибору: можна отримувати фіксовані виплати раз на місяць або повне відшкодування витрат на оренду житла.	Тільки перші 90 днів тимчасового захисту (з 2024 року)
Кількість нелегальних мігрантів, які пробрались в Чехію (іноземців, які прострочили свої візи, шукачів притулку, яким не вдалося отримати притулок, які зникли, і інших мігрантів)	1 500 осіб
Середня тривалість життя	79,0 років
Кількість населення до 14 років	15,0 %
Кількість населення 15 – 64 років	66,49 %
Кількість населення більше 65 років	18,01 %

Джерело: побудовано за даними [66], [67]

Особливості оформлення візи в США [97]

Для отримання візи в США у 2025 році потрібно мати обов'язковий базовий пакет документів: закордонний паспорт, підтвердження заповнення анкети DS-160, фотографію відповідного зразка та підтвердження оплати консульського збору. Окрім цього, обов'язково підготуйте документи, які підтверджують мету поїздки та вашу фінансову спроможність, а також документи, що свідчать про наявність міцних зв'язків з батьківщиною (наприклад, довідку з роботи, виписки з банку, документи про майно).

а) Основні документи [97]:

- Закордонний паспорт: Дійсний щонайменше на шість місяців довше запланованого терміну перебування в США;

- Підтвердження заповнення анкети DS-160: Сторінка підтвердження з унікальним штрих-кодом;

- Фотографія: Цифрове фото 5x5 см, яке ви завантажуєте під час заповнення онлайн-форми DS-160. Якщо завантажити не вдалося, принесіть роздруковану фотографію;

- Квитанція про сплату консульського збору: Підтвердження оплати візового збору;

- Підтвердження запису на співбесіду.

б) Додаткові документи, що підтверджують мету поїздки в США:

- Туристична/бізнес-віза: Запрошення (якщо є), бронювання готелю або авіаквитків, програма візиту;

- Студентська віза: Лист про зарахування від навчального закладу;

- Робоча віза: Лист від роботодавця;

в) Додаткові документи, що підтверджують фінансову спроможність та зв'язки з батьківщиною Україною):

- Довідка з роботи: Із зазначенням посади, зарплати та стажу;

- Банківська виписка: Про рух коштів та баланс на рахунку;

- Документи про власність: документи на квартиру, машину або землю;

- Свідоцтва про шлюб, народження дітей.
- г) Додатково для дітей
 - Свідоцтво про народження (оригінал з перекладом);
 - Нотаріально завірений дозвіл на виїзд від другого з батьків (з перекладом);
 - Копія візи одного з батьків, якщо вона є.

У 2025 році отримати візу можна у посольствах США в Україні та інших країнах. Посольство США у Києві відновило роботу, але працює в обмеженому режимі. Воно приймає заявки на візи Н-2В, С1/Д та (В1/В2). Отримати їх може певна категорія громадян [97].

Візи поділяють на не імміграційні (тимчасові) та імміграційні (для переїзду). Українці можуть скористатися наступним типом віз:

- Віза для подорожей та бізнесу (В-1/В-2) (гостьова віза в США для українців) — підійде тим, хто хоче відвідати родичів (друзів), конференції, бізнес-партнерів, пройти короткострокове лікування, їде у США з туристичною метою або на навчання;

- Віза для студентів (F-1) — необхідна особам, які планують вступати до навчальних закладів або проходити курси англійської мови у США. Студентська віза в США дозволяє іноземним студентам легально проживати в країні на період навчання;

- Віза для учасників програм обміну (J-1) — призначена для тих, хто бере участь у культурних чи професійних програмах обміну. Основна мета візи такого типу — сприяти обміну знаннями, досвідом або культурними традиціями між країнами;

- Візи для членів екіпажу (С1/Д) — призначена для осіб, які подорожують США транзитом або працюють у складі екіпажу повітряних, морських або річкових транспортних засобів;

- Віза для нареченого (К-1) — призначена для іноземного нареченого (нареченої) та громадянина США, які планують укласти шлюб на території Сполучених Штатів. Цей тип візи дозволяє в'їхати в країну з метою одруження

протягом 90 днів з моменту прибуття.

Також на початковому етапі потрібно пройти співбесіду. Якщо вона відбувається за кордоном, то проводиться офіційною мовою країни посольства або англійською.

Вартість візового збору для багатьох не імміграційних віз до США становить орієнтовно \$185.

Список документів для оформлення візи в США 2025

- закордонний паспорт;
- копії попередніх віз;
- фото 5 x 5 см на білому тлі;
- чек, який підтверджує сплату мита за візу в США;
- підтвердження заповненої анкети DS-160;
- документи, які підтверджують тип візи в США;
- запрошення від партнерів (якщо ви робите бізнес-візу, наприклад, на конференцію);
- фінансові документи (витяги з банків, документи, що показують, скільки ви заробляєте офіційно).

У 2025 році орієнтовно тарифи для візових (консульських) зборів становлять від \$185 до \$265 доларів США.

До співбесіди необхідно добре підготуватися. На неї треба прийти завчасно, не проносячи з собою великі речі, сумки, ножі, мобільні телефони, електронні сигарети, запальнички, їжу та воду. Дотримуйтеся правил доречного стилю одягу та етикету на співбесіді. За 10 хвилин спілкування з візовим офіцером ви маєте підтвердити мету візиту й те, що не збираєтеся залишатися в країні нелегально. Рішення про надання візи або відмова повідомляється офіцером консульського підрозділу США безпосередньо на співбесіді.

Особливості оформлення візи в Великобританію [79]

Документи для отримання візи до Великобританії

- скан закордонного паспорта;
- скан попереднього / другого закордонного паспорта, якщо був;
- анкетні дані;
- скан довідки з місця роботи;
- скан довідки з банку і рух коштів за останні 6 місяців;
- скан свідоцтв про шлюб / розлучення / народження дітей;
- скан документів на майно (квартира, машина, земля);
- бронювання авіа (Ваше або надаємо ми);
- бронювання готелю;
- документи, що підтверджують мету поїздки;
- переклад документів на англійську мову з печаткою бюро перекладів;
- подача документів в оригіналі у ВЦ, але це впливає на вартість;
- особисте відвідування Візового Центру для здачі біометрії, закордонного паспорта та оформлення фото;
- вклейка візи в паспорт (самостійно або через кур'єра Нової Пошти).

Особливості оформлення візи в Канаду [92]

Для отримання візи до Канади у 2025 році знадобиться базовий пакет документів, який включає закордонний паспорт, заповнену анкету (ІММ 5257), фінансові документи (банківські виписки), підтвердження мети поїздки (наприклад, бронювання готелю, квитки) та підтвердження зв'язків з Україною (довідка з роботи чи навчання, документи про власність). Також потрібні будуть фотографії, що відповідають вимогам:

а) Основні документи [92]:

- Закордонний паспорт: Дійсний щонайменше 6 місяців після запланованої дати повернення з Канади.

- Заповнена анкета: Зазвичай це форма ІММ 5257 та інші необхідні форми залежно від типу візи.

- Фотографії: Дві кольорові фотографії паспортного формату, зроблені протягом останніх 6 місяців, з білим фоном.

- Фінансові документи: Банківські виписки, що підтверджують наявність коштів для покриття витрат на весь період перебування.

б) Документи, що підтверджують мету поїздки:

- Підтвердження мети поїздки: Бронювання готелю або авіаквитків, запрошення від родичів або друзів.

- Детальний план поїздки: Якщо це туризм, варто вказати план відвідання пам'яток та дати поїздок.

в) Документи, що підтверджують зв'язки з Україною:

- Довідка з місця роботи або навчання: З вказанням посади, стажу та заробітної плати, а також підтвердженням наданої відпустки.

- Документи про сімейний стан: Свідоцтво про шлюб, свідоцтва про народження дітей.

- Документи про наявність майна: Свідоцтва про власність нерухомості чи транспортного засобу.

г) Додаткові документи

- Внутрішній паспорт: Бажано надати копії всіх сторінок.
- Медичне страхування: Потрібне для деяких програм, тому перевіряйте вимоги для вашого типу візи.
- Довідка про несудимість: Може знадобитися для певних типів віз та імміграційних програм.

У 2026 році згідно тимчасового Закону для українців, прийнятого під час війни - українці мають право в'їжджати до Канади по туристичній візі і отримати Опен Ворк Перміт (як це було під час програми CUAET). Це означає, що зробивши звичайну туристичну візу - українці можуть не тільки подорожувати Канадою, а також працювати і жити в цій країні, тобто повністю переїхати, мігрувати і залишитись там.

Туристична та гостьова канадська віза для українців розподіляються на:

а) Visitor Visa - (Temporary Resident Visa) — для туризму, відвідування друзів або родичів, бізнес-візитів. Super Visa — для батьків і дідусів/бабусь громадян або постійних резидентів Канади. Також поширеним явищем є процес, коли діти супроводжують батьків в подорожах.

б) Робоча віза в Канаду для українців 2026:

- Open Work Permit — дозволено працювати на будь-якого роботодавця. Employer-Specific Work Permit — видається для роботи у певного роботодавця. Post-Graduate Work Permit (PGWP) — для випускників канадських навчальних закладів. International Experience Canada (IEC) — для молодих людей із країн, які мають угоду з Канадою (програми Work and Travel).

в) Студентська канадська віза:

- Study Permit — для студентів, які планують навчатися понад 6 місяців. Short-term Study Visa — для короткотермінових курсів до 6 місяців.

г) Сімейні та спонсорські візи в Канаду:

- Family Sponsorship — для возз'єднання з родичами (чоловік/дружина, діти, батьки) Dependent Child Visa — для дітей, які підтримують українців, Оформлюються громадянином або постійним резидентом Канади

д) Бізнес та інвестиційні візи в Канаду:

- Start-Up Visa — канадська віза для підприємців, які мають інноваційну ідею та підтримку від канадських інвесторів
Self-employed Persons Program — канадська віза для самозайнятих осіб у культурній або спортивній сфері

е) Постійне проживання та резиденція:

- Permanent Resident Visa — для осіб, які отримали статус постійного резидента.
Canada Experience Class — для тих, хто вже має досвід роботи в Канаді